

ΚΟΝΙΤΣΑ

92. Μάης - Ιούνης 2000

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 92 ΔΡΧ. 300
ΚΟΝΙΤΣΑ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Η Τουρκοκρατία στην Κόνιτσα, Ι. Λυμπερόπουλου	105
Μουσική παράδοση Ηπείρου, Λ. Τζόκα	111
Η λατρεία των νεκρών στην Αρχ. Ελλάδα Ν. Ρεμπέλη	114
Στον απόχημο του Εύαθλου, Ο. Χούψια	117
75 Χρόνια Αναγνωστοπουλείου Σχολής Ευτυχία Π. Λαζαρόπουλου	120
Μια ζωή δύο πατρίδες, Μ. Παπαστεργίου	123
Αναγ. Γεωργ. Σχολείου Κονίτσης	124
Αξιόλογοι επισκέπτες, Σ.Τ.	121
Δύο λόγια Αθ. Πορφύρη	128
Εκδηλώσεις στην Κόνιτσα, Σ.Τ.	129
Σκέφτομαι και γράφω Μ. Κολιού	133
Ο νερόμυλος του χωριού μας, Η. Φασούλη	135
Ευθυμογράφημα, Θ. Πορφύρη	138
Διαδρομή 25 ετών, Π.Νάτση	139
Τα χωριά της Κόνιτσας, Λ. Τζόκα	141
Απάντηση στον Β. Γκότζο, Ν. Ρεμπέλη	142
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	144
Νεκρολογίες	147

Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα
Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

Φωτ. εξωφ.: Α. Τσιγκούλη
Ολυμπιακή Φλόγα στην Κόνιτσα

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος**

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655) 22.464, 22.212
Fax: (0655) 22.464

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 2.000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Η τουρκοκρατία στην Κόνιτσα

(Θέματα διοίκησης)

ΓΙΑΝΝΗ ΑΥΜΗΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Κόνιτσα και η επαρχία της καταλήφθηκε οριστικά από τους Τούρκους το 1417, μαζί με άλλες περιοχές και πολιτείες (Κάστρα) της Δυτικής Βαλκανικής του γεωγραφικού χώρου που άρχιζε από την Κροΐα και τελειώνει στο Πρεμέτι - Κόνιτσα. Σουλτάνος αυτό τον καιρό είναι ο Μεχμέτ Α΄, που εγκαινιάζει νέα κατακτητική πολιτική. Οι νεοκατακτημένες περιοχές θεωρούνται ως προσαρτώμενες και όχι υποτελείς. Οι ντόπι-ευγενείς μικροί και μεγάλοι κάνουν την φεουδαρχική τους εξουσία".

Οι περιοχές χωρίζονται σε Σαντζάκια (νομούς), βιλαέτια (επαρχίες) και ναχιγέδες (υποδι-άρση της επαρχίας, χωρίς να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ βιλαετιού και ναχιγιέ, ακόμα ύτε και στο συνοπικό τιμαριωτικό κατάστιχο που γράφτηκε το 1431 και δημοσιεύτηκε πό τον Χαλίλ Ιναλιζίκ).

Έτσι το πρώτο σαντζάκι στην περιοχή είναι το σαντζάκι της Αρβανπιάς (Σαντζάκ-ι-Αρβα-ίτ) με έδρα το Αργυρόκαστρο, στο οποίο υπάγονται διάφορα βιλαέτια (Βλιώρας, Κάνινα, Ιπεράτν κλπ.) και μένουν απ' έξω το βιλαέτι της Πρεμετής και της Κόνιτσας. Επικεφαλής ε κάθε βιλαέτι ήταν ένας Σιούμπασης.

Αργότερα, και μετά την κατάκτηση και των Ιωαννίνων, στο οποίο προσαρτούν ένα μεγάλο έρος της σημερινής Ηπείρου, μέσα στο οποίο περιλαμβάνεται και το βιλαέτι της Κόνιτσας, και επί πλέον τα Γρεβενά και η Βέντσα. Στο βιλαέτι της Κόνιτσας από την αρχή φαίνεται ότι υπάγεται ο λεγόμενος Ναχιγιές του Τζαϊμ, δηλαδή το Λεσκοβίκο με την Καραμουρατιά. Το όνομα του Τζαϊμ είναι μία από τις παραφθορές του ονόματος του Σαχίμ μπέν ή Ισαήμ μπέν Σιούμπαση του Λεσκοβικίου, το δεύτερο ήμισυ του 14ου αιώνα, και πολέμαρχου των Οθω-μανικών δυνάμεων κατά την κατάληψη της Βοσνίας. Το Πρεμέτι τότε υπάγεται στο Σαντζάκι της Αρβανπιάς, ενώ φαίνεται και το βιλαέτι του Πωγωνιού και της Παραμυθιάς (Αγιαντο-νάτ) μάλλον από την αρχή δεν υπήχθησαν στο σαντζάκι των Ιωαννίνων.

Στις Οθωμανικές πηγές του 16ου-19ου αιώνα φαίνεται ότι οι επαρχίες της Κόνιτσας και των Γρεβενών σχημάτιζαν μια ενιαία περιφέρεια με αδιευκρίνιστο καθεστώς, στην οποία υπάγονταν ακόμη η Κορυτσά και η Πρεμετή. (βλ. Μ. Κοκολάκη; ΥΣΤΕΡΟ ΓΙΑΝΝΩΤΙΚΟ ΠΑΣΑΛΙΚΙ (δακτ.) 1992, σελ. 114).

Η "ενότητα" των παραπάνω γειτονικών επαρχιών αυτών, δεν φαίνεται να ήταν οργανική. Θα αποτολμούσαμε να πούμε ότι μάλλον η φύλαξη των διαβάσεων της Πίνδου ήταν το στοιχείο που ένωνε σε μία ενιαία μονάδα τις παραπάνω επαρχίες αλλά δεν ξέρουμε πως λειτουργούσε η μονάδα αυτή.

Τα Σαντζάκια της Αρβανπιάς και των Ιωαννίνων υπάγονται στο Εγιαλέτι της Ρούμελης. Επικεφαλής στο Εγιαλέτι ήταν ο Μπεπλέρμπές της Ρούμελης (Ρούμελη Βαλεσσή).

Το όλο διοικητικό σύστημα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στα πρώτα βαλκανικά της βήματα είχε σοβαρά επηρεασθεί από τον τιμαριωτισμό, που ήταν το οικονομικό και κοινω-νικό καθεστώς που συγκροτήθηκε μετά την κατάκτηση.

Ο τοπικός διοικητής στο βιλαέτι, όπως είπαμε, λέγονταν σιούμπασης, και ήταν ένας από τους τοπικούς σπαχήδες (τιμαριούχους), που στην ουσία εκπροσωπούσε την Σουλτανική εξουσία και ταυτόχρονα ήταν αρχηγός των υπολοίπων σπαχήδων. Κατ' αρχήν, τιμάρια (χά-

σια και ζιαμέτια) χορηγούνταν μόνο σε Τουρκομουσουλμάνους και κυρίως σε στρατιωτικούς ή σκλάβους του Σουλτάνου και των μπέδων.

Στις περιοχές που κατάκτησαν οι Τούρκοι το έτος 1417 (από Κρόϊα μέχρι και Κόνιτσα), από στοιχεία του έτους 1431 βγαίνει ότι το 16% των σπαχίδων (γαιοκτημόνων) ήταν πρώην Χριστιανοί (ανάμεσα στους οποίους και Κοντσιώτες Φεουδάρχες), 30% ήταν Τούρκοι της Μικρασίας και 50% Σκλάβοι του Σουλτάνου και των μπέδων (πολεμιστές που συνόδευαν τον Οθωμανικό στρατό ή μεταφέρονταν για μετεγκατάσταση στις νέες περιοχές τα πρώτα χρόνια της κατάκτησης (Βλ. Χ. Ιναλτζίκ: "Η Οθωμανική Αυτοκρατορία", ελ. μετ. 1995, σελ. 201).

Αναφερόμαστε εδώ στους πρώην Χριστιανούς φεουδάρχες που εξισλαμίστηκαν πριν από το 1431), οι φεουδάρχες Καστρινοί Γιαννιώτες παρέμεναν ταυτόχρονα "φεουδάρχες αν και χριστιανοί", σύμφωνα με τον ορισμό του Σινάν Πασά.

Είναι από πολλές πηγές γνωστό ότι αμέσως μετά την κατάκτηση κατά τα έτη 1419 μέχρι το 1421, απεστάλησαν στην νεοκατακτηθείσα περιοχή Εμίνηδες και έκαναν απογραφή των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των εσόδων, βάσει των οποίων προσδιορίστηκε η φεουδαρχική πρόσοδος για κάθε οικισμό. Τα χωράφια χωρίστηκαν σε στρατιωτικά φέουδα και μοιράστηκαν σε σπαχίδες. Η έγνοια του Σουλτάνου να καλλιεργηθεί η γη, με κάθε θυσία, ήταν θεμελιώδης αρχή των πρώτων χρόνων της κατάκτησης.

Από μελέτη του T. GOKBILGIN, που χρησιμοποιεί ο N. Τοντόρωφ στο βιβλίο του "Η Βαλκανική Πόλη", (Αθήνα 1986, σελ. 656), φαίνεται ότι το σύνολο των προσόδων της Κόνιτσας την περίοδο από 1526-1528, ανέβαινε σε 21.012 ακτσέδες (ακτσές=ασημένιο τούρκικο νόμισμα ενός γραμμαρίου). Την ίδια εποχή και από την ίδια πηγή φαίνεται ότι το βιλαέτι της Κόνιτσας εξακολουθεί να διοικείται από τον Σιούμπαση.

Οι λέξεις βιλαέτι και ναχιγιές, που αποτελούσαν την βάση του διοικητικού συστήματος είναι αραβογενείς. Και "σύμφωνα με αρχειακές και περιηγητικές πηγές" το βιλαέτι αποτελείσε "εδαφική υποδιαίρεση του σαντζακίου, που περιελάμβανε μία πόλη ή κωμόπολη, κατά προτίμηση οχυρωμένη, με σαφή διοικητική υπόσταση η οποία εκδηλώνεται στο πρόσωπο του σιούμπαση, στρατιωτικού αρχηγού του, από τη μια μεριά, και του ιεροδίκη-Καδή- από την άλλη". Επειδή όμως μια περιφέρεια βιλαετίου ταυτιζόταν με τη δικαιοδοσία ενό καδή, με τον καιρό αντικαταστάθηκε η λέξη "βιλαέτι" από τον όρο "καζάς ή "καδηλίκι", που εξέφραζε ακριβέστερα αυτήν την δικαιοδοσία. Αυτή η αλλαγή καθιερώνεται και επίσημα κατά τον 17ο αιώνα. "Από κει και πέρα η ονομασία καζάς-καδηλίκι θα αποκτήσει τη δική της δυναμική... έτσι ώστε τον 19ο αιώνα ο όρος "καζάς" να αντικαταστήσει πλήρως τον όρον "βιλαέτι".

Όταν λέμε καζάς της Κόνιτσας, λοιπόν, δεν είναι παρά η συνέχεια του αρχικού βιλαετιού της Κόνιτσας που πρωτοσυστήθηκε στην Κόνιτσα αμέσως μετά την κατάληψή της.

Η επέκταση του βιλαετιού-καζά της Κόνιτσας δεν είναι σαφώς προσδιορισμένη για τα πρώτα χρόνια της κατάκτησης. Η περιοχή της Καραμουρατιάς λ.χ. φαίνεται από στοιχεία, ότι βρίσκεται στο βιλαέτι της Κόνιτσας από την αρχή, αφού τον 16ο αιώνα, σε μια από τις Οθωμανικές πηγές "συναντάται να ανήκει στο βιλαέτι της Κόνιτσας ο Ναχιγιές του Τζαϊμ, (Λεσκοβικίου) μέχρι τον 17ο αιώνα, οπότε ο Χαχιγιές του Τζαϊμ προσκολλάται στον καζά του Πωγωνίου, προσωρινά". Αργότερα ο Ναχιγιές του Τζαϊμ χωρίζεται στα δυο. Τα χωριά που βρίσκονται αριστερά στον Αώο, (Οστανίτσα, Δεπαλίτσα, Συκιά κλ.π.) υπάγονται στον καζά του Πωγωνίου και τα υπόλοιπα (Λεσκοβίκο, Περάτι, Μπότα κλπ.) υπάγονται στον καζά της Κόνιτσας.

σια και ζιαμέτια) χορηγούνταν μόνο σε Τουρκομουσουλμάνους και κυρίως σε στρατιωτικούς ή σκλάβους του Σουλτάνου και των μπέδων.

Στις περιοχές που κατάκτησαν οι Τούρκοι το έτος 1417 (από Κρόϊα μέχρι και Κόνιτσα), από στοιχεία του έτους 1431 βγαίνει ότι το 16% των σπαχίδων (γαιοκτημόνων) ήταν πρώην Χριστιανοί (ανάμεσα στους οποίους και Κονιτσιώτες Φεουδάρχες), 30% ήταν Τούρκοι της Μικρασίας και 50% Σκλάβοι του Σουλτάνου και των μπέδων (πολεμιστές που συνόδευαν τον Οθωμανικό στρατό ή μεταφέρονταν για μετεγκατάσταση στις νέες περιοχές τα πρώτα χρόνια της κατάκτησης (Βλ. Χ. Ιναλτζίκ: “Η Οθωμανική Αυτοκρατορία”, ελ. μετ. 1995, σελ. 201).

Αναφερόμαστε εδώ στους πρώην Χριστιανούς φεουδάρχες που εξισλαμίστηκαν πριν από το 1431), οι φεουδάρχες Καστρινοί Γιαννιώτες παρέμεναν ταυτόχρονα “φεουδάρχες αν και χριστιανοί”, σύμφωνα με τον ορισμό του Σινάν Πασά.

Είναι από πολλές πηγές γνωστό ότι αμέσως μετά την κατάκτηση κατά τα έτη 1419 μέχρι το 1421, απεστάλησαν στην νεοκατακτηθείσα περιοχή Εμίνηδες και έκαναν απογραφή των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των εσόδων, βάσει των οποίων προσδιορίστηκε η φεουδαρχική πρόσοδος για κάθε οικισμό. Τα χωράφια χωρίστηκαν σε στρατιωτικά φέουδα και μοιράστηκαν σε σπαχίδες. Η έγνοια του Σουλτάνου να καλλιεργηθεί η γη, με κάθε θυσία, ήταν θεμελιώδης αρχή των πρώτων χρόνων της κατάκτησης.

Από μελέτη του Τ. GOKBILGIN, που χρησιμοποιεί ο Ν. Τοντόρωφ στο βιβλίο του “Η Βαλκανική Πόλη”, (Αθήνα 1986, σελ. 656), φαίνεται ότι το σύνολο των προσόδων της Κόνιτσας την περίοδο από 1526-1528, ανέβαινε σε 21.012 ακτσέδες (ακτσές=ασημένιο τούρκικο νόμισμα ενός γραμμαρίου). Την ίδια εποχή και από την ίδια πηγή φαίνεται ότι το βιλαέτι της Κόνιτσας εξακολουθεί να διοικείται από τον Σιούμπαση.

Οι λέξεις βιλαέτι και ναχιγιές, που αποτελούσαν την βάση του διοικητικού συστήματος είναι αραβογενείς. Και “σύμφωνα με αρχειακές και περιηγητικές πηγές” το βιλαέτι αποτελούσε “εδαφική υποδιαίρεση του σαντζακίου, που περιελάμβανε μία πόλη ή κωμόπολη, κατά προτίμηση οχυρωμένη, με σαφή διοικητική υπόσταση η οποία εκδηλώνεται στο πρόσωπο του σιούμπαση, στρατιωτικού αρχηγού του, από τη μια μεριά, και του ιεροδίκη-Καδή- από την άλλη”. Επειδή όμως μια περιφέρεια βιλαετίου ταυτιζόταν με τη δικαιοδοσία ενό καδή, με τον καιρό αντικαταστάθηκε η λέξη “βιλαέτι” από τον όρο “καζάς ή “καδηλίκι”, που εξέφραζε ακριβέστερα αυτήν την δικαιοδοσία. Αυτή η αλλαγή καθιερώνεται και επίσημα κατά τον 17ο αιώνα. “Από κει και πέρα η ονομασία καζάς-καδηλίκι θα αποκτήσει τη δική της δυναμική... έτσι ώστε τον 19ο αιώνα ο όρος “καζάς” να αντικαταστήσει πλήρως τον όρον “βιλαέτι”.

Όταν λέμε καζάς της Κόνιτσας, λοιπόν, δεν είναι παρά η συνέχεια του αρχικού βιλαετιού της Κόνιτσας που πρωτοσυστήθηκε στην Κόνιτσα αμέσως μετά την κατάληψή της.

Η επέκταση του βιλαετιού-καζά της Κόνιτσας δεν είναι σαφώς προσδιορισμένη για τα πρώτα χρόνια της κατάκτησης. Η περιοχή της Καραμουρατιάς λ.χ. φαίνεται από στοιχεία, ότι βρίσκεται στο βιλαέτι της Κόνιτσας από την αρχή, αφού τον 16ο αιώνα, σε μια από τις Οθωμανικές πηγές “συναντάται να ανήκει στο βιλαέτι της Κόνιτσας ο Ναχιγιές του Τζαϊμ, (Λεσκοβικίου) μέχρι τον 17ο αιώνα, οπότε ο Χαχιγιές του Τζαϊμ προσκολλάται στον καζά του Πωγωνίου, προσωρινά”. Αργότερα ο Ναχιγιές του Τζαϊμ χωρίζεται στα δυο. Τα χωριά που βρίσκονται αριστερά στον Αώο, (Οστανίτσα, Δεπαλίτσα, Συκιά κλ.π.) υπάγονται στον καζά του Πωγωνίου και τα υπόλοιπα (Λεσκοβίκο, Περάτι, Μπότα κλπ.) υπάγονται στον καζά της Κόνιτσας.

πό την άλλη μεριά, η Σαμαρίνα, η Σλάπινα (Χρυσή) και Βίσατοκο (Πευκόφυτο) κάποια κή στον 19ο αιώνα φεύγουν από τον καζά της Κόνιτσας, οριστικώς. Το Δέντσικο (Αετοίτσα) τα έτη 1846 και 1895 αναφέρεται σαν τμήμα του καζά της Κόνιτσας, ενώ το 1880, 1900 και το 1905 αναφέρεται σαν τμήμα του καζά της Κοιλώνιας. Τα χωριά Χιονιάδες Λεσκάτσι (Ασημοχώρι) εκτός από τη δεκαετία του 1890, αναφέρονται στις πηγές μονίως σαν χωριά της Κοιλώνιας.

Ο 1882 σχηματίζεται ο καζάς του Λεσκοβικίου και κάποια χωριά του καζά της Κόνιτσας: Ροσόγιαννη, Βούρμπιανη, Στράτσιανη, Πλάβαλη, Ισβορος, Μπελθούκι, Οσανίτσα, Δεπαλί, Κοσάρτσικο, Μπουτσικό και Συκιά υπάγονται στον καζά αυτό. Η αλλαγή αυτή τμηματικά μέχρι το 1903 έπαψε να ισχύει και όλα τα χωριά αυτά είτε με ειδικό ιραδέ, είτε και ατύπως, επανήλθαν στον καζά της Κόνιτσας, όπου κατά κοινή συνείδηση ανήκαν γεωγραφικά. Υπό τις παραπάνω συνθήκες και ανακατατάξεις, είναι φανερό ότι η έκταση του καζά της Κόνιτσας κατά τον 19ο αιώνα αυξομειώνονταν, από 1192 τετραγωνικά χιλιόμετρα, έπεφτε στα 1120, την περίοδο 1871-1876, και στα 810 την περίοδο 1882-1903 κλπ.

Για λόγους "περίεργους" στα χρονικά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (καθυπόταξης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που κυριαρχούσε στην περιοχή) δημιουργείται ταυτόχρονα με τον καζά το 1882 στο Λεσκοβικό και Σαντζάκι το οποίο όμως δεν διατηρήθηκε για πολύ και εξέπνευσε το 1887. Στο σαντζάκι αυτό (ένα είδος Νομαρχίας) υπήχθη και ο καζάς της Κόνιτσας, ο καζάς της Πρεμετής, του Πωγωνίου και του Λεσκοβικίου, από το 1882 μέχρι το 1887.

Σε πίνακα Καζάδων της Ρούμελης, που συντάχθηκε το 1678 (έτος εγείρας 1078), διαβάσαμε ότι ο Καζάς της Κόνιτσε αναφέρεται ως καζάς Κόνιτσας, υπάγεται στο Σαντζάκι Ιωνίων, απέχει 12 κονάκια (διανυκτερεύσεις) από την Κωνσταντινούπολη, ο Κατής του καζαίου παίρνει μισθό 100 άσπρα και έχει βαθμό 8. (βλ. Νεοκλή Σαρρή: Οθωμανική πραγματικότητα, τόμος 2ος, σελ. 75).

Στον καζά επικεφαλής του διοικητικού ήταν όπως είπαμε ο ΚΑΤΗΣ. οι αναπληρωτές του καζαίου λέγονταν ΝΑΪΜΠΗΔΕΣ. Ο Κατής ήταν ανώτατος πολιτικός, διοικητικός, δικαστικός άρχοντας και ταυτόχρονα προϊστάμενος όλων των κοινωφελών ιδρυμάτων του καζά. Για τα θέματα δημόσιας τάξης, τις εντολές του Κατή στα πρώτα χρόνια της κατάκτησης εκτελούσε ο Σιούμπασης, που ήταν περισσότερο στρατιωτικό αξίωμα (ο Σιούμπασης τον 19ο αιώνα είχε πάει να είναι ο στρατιωτικός διοικητής του Καζά, αλλά ο εκπρόσωπος του μπέη στο τσιφλίκι).

Τα οικονομικά των ιδρυμάτων (βακουφιών-ιμαρέτ κλπ) τα διαχειρίζονταν ειδικοί επίτροποι, οι μουταβελήδες, που βοηθιούνταν από τους μουλτεζίμπες. Ο Καζάς της Κόνιτσας ήταν από τους παλιότερους στην περιοχή (από την πρώτη μέρα της κατάκτησης) και παρ' ότι με τον καιρό έχασε τη σημασία που του είχαν προσδώσει οι πρώτοι Τούρκοι (είχε μειωθεί και πληθυσμιακά) σπανίως έμενε χωρίς Κατή.

Στις αρχές του 19ου αιώνα και όταν ήταν Σουλτάνος ο Μαχμούτ Β', ο Αλή Πασάς και οι άλλοι "ντερεμπένδες" της Μικράς Ασίας, του Κουρδιστάν και της Μεσοποταμίας ανησύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό την Υψηλή Πύλη. Έπεσε έπειτα η ελληνική επανάσταση και ακολούθησε η θεματική ήττα των Τούρκικων στρατευμάτων στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1828-1829. Ξέσπασε η ανταρσία στην Αίγυπτο με τον Μεχμέτ Αλή, άρχισαν οι επεμβάσεις των ξένων και η διάλυση του αποτελούντος "κράτος εν κράτει" σώματος των Γιαννιτσάρων το 1826. Αυτά είναι γεγονότα που έδωσαν αφορμή στην άρχουσα Οθωμανική τάξη να αρχίσει να σκέφτεται πως η αποσύνθεση της Αυτοκρατορίας βρίσκεται προ των πυλών και ότι ένα πρόγραμμα εξευρωπαϊσμού και φιλελεθεροποίησης ήταν παραπάνω από αναγκαίο.

Πρώτος που συνέλαβε το νόημα αυτό της εποχής και άρχισε να εφαρμόζει στην περιοχή του ανάλογα μέτρα (από το 1825 που αντικατέστησε στα 3 Εγιαλέτια της Ρούμελης του Ομέρ Βρυώνη), ήταν ο Βεζύρ Μεχμέτ Ρεσήτ Πασάς Ρούμελη Βαλεσής. Γράφεται ότι όλες οι ενέργειές του έδειχναν πως απέβλεπε: Στη σφυρηλάτηση αισθήματος ενότητας στους λαούς των Βαλκανίων που ήταν κάτω από την δική του διοίκηση (μέσα στους οποίους περιλαμβάνονταν Ηπειρώτες και Αρβανίτες). Στο χτύπημα των διακρίσεων και των παράνομων ενεργειών. Στην δίωξη της διαφθοράς και της αυθαιρεσίας". Το έντονο στοιχείο φιλελευθεροποίησης, που έδειχναν όλες του οι ενέργειες, έδωσαν αφορμή να προβούν οι κάτοικοι της επαρχίας Κόνιτσας (ή τουλάχιστον αυτοί που έπαιζαν τον ρόλο των ταγών, προεστώτων) την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα στην συγκρότηση ομάδων, επιτροπών, που θα αναλάμβαναν την διαχείριση των κοινών, και την υπεράσπιση των συμφερόντων τους. Οι ομάδες αυτές, στις οποίες μετείχαν Οθωμανοί (εκπρόσωποι των αρχών - ο μουσελίμης, οι αγάδες και οι μπέδες κλπ.) αλλά και Χριστιανοί προεστώτες του βιλαετιού, ξεκίνησαν από απλοί διαχειριστές των κοινών δαπανών του βιλαετιού προς αποφυγή "καταχρήσεων", "χαλασμών", ταραχών και ανωμαλίας για να καταλήξουν σε όργανα επίσημα-ιερές συμφωνίες και αδελφότητες αναγνωρισμένες από το νιοβλέτι, οι οποίες κατά τον Ε. Σούρλα, αποκαλούνταν "Συμβούλιο των Προεστώτων των Πέντε κύκλων" (Ηπ. Χρ. 1929, σελ. 206).

Το κύριο πρόβλημα που ταλάνιζε τότε το βιλαέτι της Κόνιτσας (έτσι συνήθιζαν να το αποκαλούν οι συγκεντρωμένοι κάτοικοι, ενώ οι επίσημες αρχές το αποκαλούσαν καζά της Κόνιτσας) ήταν οι αυθαίρετες επεμβάσεις στα χωριά της Κόνιτσας (αγαλίκια, σιουμπασλίκια, ληστείες, απαγωγές για λήψη λύτρων κλπ) των απείθαρχων αλλά και αποτελούντων κράτος εν κράτει Κολωνιατών Αλβανών μπέδων. Τα παντός είδους βάσανα που τράβαγαν οι κάτοικοι, η ανασφάλεια που δημιουργούσε η κατάσταση αυτή, ο άμεσος κίνδυνος που διέτρεχαν όλοι, ανάγκασε Χριστιανούς και Μουσουλμάνους να ανασκουμπωθούν για να βρουν άμεση λύση στο πρόβλημα, δείχνοντας αλληλεγγύη μεταξύ τους, και να ζητούν από τον Μπεπλέρμπεη της Ρούμελης επέμβαση και σωτηρία. Έτσι ο Ρούμελη Βαλεσής (Μπεπλέρμπεη της Ρούμελης Βεζύρης Μεχμέτ Ρεσήτ Πασάς) ανταποκρινόμενος στις εκκλήσεις, έχοντας όμως και μία σειρά από άλλες αφορμές αναρχίας και ασυδοσίας των Αρβανιτών, γράφει σε γράμμα του προς τον Κώστα Γραμματικό τον Ιούνιο του 1830 (Ηπ. Χρονικά 1929, σελ. 220), με τον οποίο οι προσωπικές σχέσεις εξακολουθούν να είναι πολύ εγκάρδιες, "θα κατέβω μόνος μου εις αυτά τα μέρη όπου να βάλω εις τάξη καλή τα πράγματα και να δώσω μίαν γενικὴν ψυχίαν προς όλους τους κατοίκους φουκαράδες αυτών των μερών δια να ησυχάσουν από τα τσαούτα μεγάλα και ανυπόφορα δεινά που εδοκίμασαν και χάλια δοκιμάζουν τώρα τόσα χρόνια...".

Και επειδή ήταν άνθρωπος της άμεσης δράσης (γι' αυτό και αργότερα ο Σουλτάνος Μαχμούτ τον έκανε Μεγάλο Βεζύρη) τον Ιούλιο του ίδιου έτους βρίσκεται στα Μπιώλια (Μοναστήρι) όπου συγκεντρώνει με πρόσκλησή του πάνω από χίλιους "ενόχους" Αλβανούς (κατά τον Π. Αραβαντινό: Χρονογραφία τ.α σελ. 387), τους οποίους "επί λόγω ευαρέστου και πρωτοφανούς θεάματος" - πολεμικού γυμνασίου, "δολοφονεί" κυριολεκτικά με τηλεβόλα και τηφέκια", ενώ ούτοι απελάμβαναν αμέριμνοι το θέαμα.

Ταυτόχρονα προκαλεί φερμάνι βασιλικό με το οποίο καταργούνται τα αγαλίκια και σιουμπαλίκια από την επαρχία (τα χωριά) της Κόνιτσας και το Δεκέμβριο του 1830 στέλνει στα χωριά της Κόνιτσας τα παρακάτω Μπουγιουρντί (βλ. Ε. Σούρλα; Ηπ. Χρονικά 1929 σελ. 226 και 1940 σελ. 154).

“Μεχμέτ Ρεσπίτ Πασάς. Εγώ ο Σαντραζέμης Ελχακέν Ρούμελον Βαλεσί Τεπιδέν. Δίδω το Μπουγιουρντί μου εις όλα τα χωριά της Κόνιτσας όπου τα αγαλίκια εσηκώθησαν, έγιναν μεμνού με φερμάνι βασιλικόν, ομοίως και τα σουμπασλίκια, δια τούτο προστάζω και εγώ με το παρόν μου μπουγιουρντί όπου τα ειρημένα αγαλίκια και σουμπασλίκια από κάθε χωρίον να είναι εμποδισμένα και άκυρα, μη ζητήσει τινάς και ζητήσει αγαλίκι ή τις προεστώς δώσει με το κεφάλι του, δεν με δίδεις τζεβάτι, ομοίως και σούμπασης να μη κατασταθεί σε χωρίον όλα τα χωρία όταν έχουν χρεία δια τούρκον να κοπάξουν τις δουλειές τους, να γράφουν προς τον εις Κόνιτσα μουσελίμν μου να τους στέλνει παλικάρι να τους θεωρεί τις δουλειές τους, να τρώγει ψωμί και φαγί, ό,τι λάχει και να τον πληρώνουν προς είκοσι γρόσια τον μήνα, να τον κρατούν το παλικάρι όσο να έχουν δουλειά οι ραγιάδες και μη έχοντες δουλειάν οι ραγιάδες να παίρνει γράμμα από τον κοτζάμπασην και να γυρίζει πίσω εις τον μουσελίμν, συ ιδικέ μου μουσελίμν έτσι να ακολουθήσεις και όχι διαφορετικά. Εξ’ αποφάσεως 1830 Δεκέμβριο 4, Ιωάννινα”.

Είναι φανερό τι κεφαλαιώδους σημασίας για την επαρχία Κόνιτσας είναι αυτό το Μπουγιουρντί, και οι ενέργειες του Μπεπλέρμπεν Μεχμέτ Ρεσπίτ Πασά για τα χωριά της Κόνιτσας.

Οι ενέργειες του Μεχμέτ Ρεσπίτ Πασά ενέσπειραν το φόβο στους Κολωνιάτες μπέδες, και τους ανάγκασαν “να τραθήξουν χέρι” από τα χωριά της Κόνιτσας, σταμάτησαν τους εκβιασμούς, τις ληστείες και τις άλλες αναστατώσεις, αλλά άλλοι μπέδες, ακόμη και Χριστιανοί παραλήδες, βρήκαν τρόπο να εξασφαλίσουν επίσημους τίτλους και ταπιά ιδιοκτησίας νόμιμης σε χωριά της επαρχίας μας, μια και το Οθωμανικό δίκαιο αναγνώριζε την κολληγική σχέση ως νόμιμη και τα αντίστοιχα χωριά ως τσιφλίκια.

Έτσι κατά τον Π. Αραβαντινό (Χρονολ. 1856 Β’ 328 κλπ.) το έτος 1846 στην περιφέρεια του καζά της Κόνιτσας υπάρχουν 29 χωριά λεύτερα, 28 ιδιωτικά τσιφλίκια, 2 ιμλλιάκια και 1 μικτό.

Η περίοδος της πρεμίας (σχετικής πρεμίας) στην Επαρχία της Κόνιτσας βάσταξε μέχρι το 1870. Οι μπέδες της Κολωνίας είχαν κατά κάποιο τρόπο συμμαζευτεί. Όμως όπως περνούσε ο καιρός και ξεχνιούνταν η σφαγή στο Μοναστήρι (Μπιπώλια), νέα συμπτώματα ληστειών και εκβιασμών ακούγονταν στην περιοχή. Έσωσε όμως μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο ελληνικά εθελοντικά σώματα να μπαίνουν στις περιφέρειες Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Παραμυθιάς, και μετά το 1880, από την περιοχή της Θεσσαλίας στην Ήπειρο για να βοηθήσουν τους “σκλάβους αδερφούς” και βρήκαν ευκαιρία αμέτρητες ληστρικές συμμορίες να ξεχυθούν στις Ηπειρωτικές επαρχίες και να μην αφήσουν τίποτα όρθιο. Το κυριότερο κέντρο αυτής της ληστρικής δραστηριότητας και ο τόπος στον οποίο συγκροτούνταν οι μόνιμες αλλά και ευκαιριακές ληστοσυμμορίες, ήταν η επαρχία Κολωνίας, κι αυτό υπήρξε ο λόγος για τον οποίο το Τούρκικο Δημόσιο την περίοδο 1882-1887 έκανε το Λεσκοβίκο έδρα Σαντζακίου, και υπήγαγε τον καζά της Κόνιτσας εκεί. Η εμφάνιση των ληστοσυμμοριών αυτών θορύβησε πάρα πολύ Μουσουλμάνους και Χριστιανούς στην Κόνιτσα και τους έκανε να φροντίσουν να χτιστούν στρατώνες στην Κόνιτσα, τότε, για να μην τολμούν οι ληστές να μπαίνουν και σε αυτήν και να δρουν ανενόχλητοι.

Οι εκσυγχρονιστικές πρωτοβουλίες του Βεζύρη Μαχμούτ Ρεσπίτ Πασά που είδαμε παραπάνω, έδειξαν να βρίσκονται μέσα στο γενικώτερο πνεύμα που επικρατούσε στην Πόλη ανάμεσα στους κυρίαρχους κύκλους της Υψηλής Πύλης. Κι από τη μια μεριά επιβραβεύθηκε ο ίδιος προαγόμενος σε Μεγάλο Βεζύρη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από την άλλη με την ευκαιρία της ανάρρησης στο Σουλτανικό θρόνο του Αβδούλ Μετζίτ (1838) εξαγγέλλεται το περίφη-

μο Χάπ-ι Σερίφ του Γκιουλχανέ το 1839, με το οποίο καθιερώνεται το Τανζιμάτ, όπως καθιερώθηκε να ονομάζεται η περίοδος των μεταρρυθμίσεων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το προγραμματικό αυτό διάγγελμα προέβλεπε τον καταρτισμό ενός νομοθετικού προγράμματος με τρεις κυρίως στόχους: “Την εγγύηση της πλήρους ασφάλειας των Οθωμανών υπηκόων σε ό,τι αφορά την ζωή, την τιμή, και την περιουσία τους, ανεξάρτητα από το θρησκευμα και τις δοξασίες τους, τον καθορισμό ενός ομοιόμορφου συστήματος άμεσης φορολογίας και τη διαρρύθμιση του ζητήματος της υποχρεωτικής στρατολογίας.

Επακολουθεί με τα χρόνια η οριστική κατάργηση των τιμαριωτικών σχέσεων και η Έκδοση Ποινικού και Εμπορικού Νόμου. Ανατίθεται η διαχείριση των εσόδων σε δευτερδαρπδες. Η πολιτική ιεραρχία χωρίζεται από τη στρατιωτική και η δύναμη των Επαρχιακών Διοικητών περιορίζεται με τη θέσπιση μονίμων τοπικών Συμβουλίων στα οποία παίρνουν μέρος Μουσουλμάνοι εκπρόσωποι της Διοίκησης κλπ, αλλά και προύχοντες των τοπικών θρησκευτικών κοινοτήτων. Υιοθετείται ένα πρόγραμμα κρατικής παιδείας, αναμορφώνεται το φορολογικό σύστημα κλπ.

Βέβαια, η πλειοψηφία των Μουσουλμάνων της απέραντης Αυτοκρατορίας παρέμεινε εχθρική στην ιδέα της ισότητας των ανηκόντων στις διάφορες θρησκείες και δόγματα υπηκόων. Παρέμεινε εχθρική ακόμα και σε άλλα νομοθετήματα προοδευτικά. Στην Ήπειρο όμως τα περισσότερα νομοθετήματα έγιναν αποδεκτά από το 1846, το έδαφος ήταν αρκετά προετοιμασμένο.

Γενικά θα μπορούσε όμως να πει κανείς ότι όσο προχωρούσε ο 19ος αιώνας, όλο και πιο δυσδιακριτικά γίνονταν τα οφέλη της πολιτικής του Τανζιμάτ.

Περαπέραν, στον ορίζοντα ήταν εμφανή εκτός των άλλων και οι ζυμώσεις που γίνονταν για τη χειραφέτηση και απελευθέρωση των βαλκανικών λαών, ανάμεσα στους οποίους έκαναν εμφάνιση και οι Αλβανοί. Με την έντονη επέμβαση προσωπικοτήτων Αλβανών που συμμετείχαν στην Τούρκικη κρατική διοίκηση, και θεωρούσαν ότι ο Αλβανικός λαός θα έπρεπε να παραμείνει αδελφωμένος με τους Τούρκους Μουσουλμάνους, όταν άρχισαν να συζητούν επισήμως και ανεπισήμως τις υπό εκκώλυση προς εθνική αποκατάσταση (απελευθέρωση) γεωγραφικές περιοχές όπου κατοικούσαν Αλβανοί, εμφανίζεται ως ημιεπίσημη κρατική θέση στις Τούρκικες αρχές και προωθείται σε υποβολιμαία δημοσιότητα ότι ο “καζάς της Κόνιτσας πᾶρότι ελληνογλωσσος... Σύμφωνα με τις κοινές αλήθειες που μας κληροδότησαν από στόμα σε στόμα η ιστορία και η παράδοση παλιά, ήταν κάτω από τη διοίκηση Αλβανών αρχηγών, και αποτελεί έναν από τους προαιώνιους χώρους εγκαταστάσεως του Αλβανικού λαού”. Με αποτέλεσμα στις απογραφές και στατιστικές που κάνουν οι Τούρκικες αρχές να μην κατατάσσουν τους ξεκάθαρα ελληνογλωσσους Κονιτσιώτες (χριστιανούς και μουσουλμάνους) στην κατηγορία των Ρωμιών, αλλά στην κατηγορία των Αλβανών. Ειδικά δε τους κατοίκους του ορθόδοξου θρησκευματος στους “Αλβανούς Ορθοδόξους”. Αυτά τα “περίεργα” εμφανίζει ο Σαλναμέ-ι Βιλαγέτ-ι Γιάντα (1892) στον τ. 6 (M 1311), σελ. 254. Ευτυχώς οι επόμενοι Σαλναμέδες δεν διασώζουν καμιά από τις παραπάνω περίεργες και αστήριχτες αυτές απόψεις του έτους 1892. Ίσως διότι εν τω μεταξύ οι δραστηριότητες πολλών Αλβανών έδειξαν στους Τούρκους πως θα ‘ταν μάλλον μάταιο να περιμένουν από τους αμόθρησκους τους Αλβανούς συμπόρευση, και καταλάβαιναν πως διεθνώς τέτοιες απόψεις μάλλον θα φαίνονταν να εγγίζουν τα όρια της παραδοξολογίας.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΑΔΕΛΦ. ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Στο Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής την Τετάρτη 14 Ιουνίου

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

Η ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων και η Ομοσπονδία Αδελφοτήτων επαρχίας Κόνιτσας διοργάνωσαν, την Τετάρτη, 14 Ιουνίου 2000, στο Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής, στην Αθήνα εκδήλωση με θέμα: "Η Μουσική Παράδοση της Ηπείρου".

ΓΕΜΙΣΕ ασφυκτικά η μεγάλη αίθουσα απ' την αθρόα προσέλευση του κόσμου. Οφείλει να βολιδοσκοπήσει η Ομοσπονδία, σε νέα εκδήλωση, για μεγαλύτερο χώρο. Ήταν άνθρωποι της Πολιτικής, των Γραμμάτων και Τεχνών, εκπρόσωποι Συλλόγων και Αδελφοτήτων.

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ του Προέδρου της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας Μιχ. Μαρτσέκη, που μίλησε εκ μέρους του Δ.Σ. είχε όλο τον ηπειρωτικό παλμό, λέγοντας χαρακτηριστικά: "Η εκδήλωση που πραγματοποιείται στον πρώτο Ναό της Δημοκρατίας του Νεοελληνικού κράτους, στόχο έχει, να φωτίσει ένα ειδικό στοιχείο του λαϊκού μας Πολιτισμού.

Είναι η Δημοτική Μουσική Παράδοση της Ηπείρου. Απόψε τιμούμε τους εκφραστές της, που είναι οι Πρεσβευτές του Ηπειρωτισμού στα πέρατα της οικουμένης".

ΔΙΑΒΑΣΤΗΚΑΝ μηνύματα του Νομάρχη και Δημάρχου Ιωαννίνων κ.κ. Ζαρμπαλά και Παπασταύρου, που ο πρώτος έλεγε: "Είμαι βέβαιος ότι θα υπάρξουν κι άλλες ανάλογες πρωτοβουλίες, τις οποίες η Νομαρχία θα στηρίξει με κάθε τρόπο". Και ο δεύτερος, στο μήνυμά του έλεγε: "Η σκέ-

ψη σας να τιμήσετε τους κορυφαίους εκφραστές της Δημοτικής μας Παράδοσης, αποτελεί ένα δείγμα της ψυχής του Ηπειρώτη και τη διάθεσή του, να συμβάλει στη διατήρηση των Πολιτιστικών αγαθών".

Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ του Μιχάλη Μαρτσέκη, δικηγόρου κοινωνιολόγου, αντιπροέδρου του "Ευρωπαϊκού Συνδέσμου", συνοψίστηκε στο τρίπτυχο: "Τραγούδι - Μουσική - Χορός", σε σχέση με τον Ηπειρώτη μέσα από την κοινωνιολογική πλευρά για να καταληξει: "Πρέπει να διακριβωθεί ο βαθμός του ψυχισμού του απόδημου με τη γενέθλια γη του. Γιατί αναντίρρητα υπάρχει ένας άρρηκτος δεσμός. Πρέπει να θωρακίσουμε ορισμένα πολιτιστικά δρώμενα. Αλλά και να είμαστε μέσα στην ανοικτή Κοινωνία της Ευρώπης, δυνατοί και να επηρεάσουμε κι εμείς, με τα πολιτιστικά μας δρώμενα, αυτούς τους λαούς, αυτές τις άλλες κοινωνίες".

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Πανεπιστημίου Αθηνών, στη Βυζαντινή Μουσική Γρηγ. Στάθης, ανέλυσε διεξοδικά με το θέμα του; "Παρηγοριά κι απαντοχή του τραγουδιού φτερούγες".

Ο ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΟΣ Λάμπρος Λιάβας, αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, με το θέμα του: "Η Παράδοση του ηπειρωτικού λαϊκού κλαρίνου", είπε: "Η λαϊκή μουσική Παράδοση της Ηπείρου έχει το δικό της αναγνωρίσιμο ήχο, που κάνει να ξεχωρίζει από τον υπόλοιπο μουσικό χώρο της Ελλάδας.

Οι λαϊκοί οργανοπαίχτες δεν ζητάνε χειροκροτήματα. Ζητάνε το κρατικό ραδιόφωνο και την Τηλεόραση, να μεταδίδουν και να προβάλλουν, λίγες ώρες παραπάνω, απ' τις ελάχιστες που έχουν σήμερα. Ζητούν δίσκους, βιβλία, Αρχείο, Κέντρο Έρευνας Δημοτικής Μουσικής, σωστή ενημέρωση και Μουσική Εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες της Παιδείας, απ' το Δημοτικό ως το Πανεπιστήμιο. Ας πάμε προς την Ευρώπη, την ΟΝΕ, χωρίς να ξεχνάμε την πολιτιστική μας ταυτότητα, τη γλώσσα και τη μουσική...”.

Ο ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΗΣ κλαρινίστας Νίκος Φιλιππίδης έπαιξε με την τζαμάρα του, έναν ποιμενικό σκοπό. Ακόμα ένα νυφιάτικο χορό της Κόνιτσας, που χόρεψαν νεανίδες.

Ο ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΑΣ, Αν. Καθηγητής ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Αθηνών, είχε θέμα στην εισήγησή του: “Ο κοινωνικός μετασχηματισμός και ο Ελληνικός παραδοσιακός χορός”. Αναφέρθηκε στις επιτόπιες έρευνες να βρει τις ρίζες των χορών, απ' άκρη σ' άκρη, στον ηπειρωτικό χώρο, που κατέγραψε και μελέτησε. Μίλησε για τον ψυχισμό, την ταυτότητα, τη φυσιογνωμία των χορών. Το μεράκι και την αγάπη των Ηπειρωτών. Κατέληξε λέγοντας: “Ο χορός μαζί με τη μουσική και το τραγούδι, καταδεικνύει την Ελληνική Πολιτιστική συνείδηση και συμβάλλει στη διαμόρφωση της εθνικής μας Πολιτιστικής ταυτότητας...”.

Ο Δ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ καλλιτεχνικός δ/ντής του Κέντρου Μελέτης Ηπειρωτικής και Βαλκανικής Μουσικής αναφέρθηκε στην ίδρυση, τους στόχους και τις προοπτικές του Κέντρου.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ παρουσίασε η ηθοποιός Δανάη Τζήμα, καλλιτεχνικός δ/ντής ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟ έκανε ο τραγουδιστής και λυκειάρχης Στέλιος Μπέλλος κι ευχαρίστησε την Ομοσπονδία για την πρωτοβουλία της εκδήλωσης και τον σκοπό της. Με το

συγκρότημα του Πέτρου Λούκα-Χαλκιά (κλαρίνο) τραγούδησε. Το πολυφωνικό Δρυμάδων - Χειμάρας με υπεύθυνη τη Φωτεινή Νέτσιου, απέδωσε θαυμάσια πολυφωνικά τραγούδια.

Ο Νίκος Φιλιππίδης (κλαρίνο) συνόδεψε τον Αλέκο Κιτσάκη στο τραγούδι. Ο κλαρινίστας Μιχάλης Πανουσάκος που ήρθε ειδικά απ' την Κόνιτσα, για την εκδήλωση και τη βράβευση, έπαιξε ένα οργανικό μουσικό κομμάτι, με βιολί τον Αχιλλέα Χαλκιά και τον Κώστα Φιλιππίδη, λαγούτο. Ο Ν. Φιλιππίδης πάλι, συνόδεψε με το κλαρίνο στο τραγούδι τον Σάββα Σιάτρα, που μίλησε με παράπονο:

“Εδώ, στο Ναό της Δημοκρατίας, όλες κι όλοι παρόντες εκτός απ' την εκάστοτε Πολιτεία, πάντα απύσχα, για τα ήθη, τα έθιμα και τα τραγούδια μας”. Ο Πέτρος Λούκας, ξανά, συνόδεψε στο τραγούδι τον Αντώνη Κυρίση.

ΜΠΟΡΕΙ η Πολιτεία να μη δίνει τιμητική σύνταξη στους καταξιωμένους εκφραστές της Δημοτ. Παράδοσης, η Ομοσπονδία Κόνιτσας κάνει το πρώτο βήμα” είπε ο Μιχ. Μαρτσέκης, τη στιγμή της βράβευσης. “Τιμούμε σήμερα το γνήσιο ηπειρωτικό τραγούδι”. Κάλεσε τον μουσικό Πέτρο Λούκα-Χαλκιά και του επέδωσε το βραβείο. Ο Ν. Φιλιππίδης πήρε δια χειρός, Δημήτρη Χατζηγιάννη διγηνόρου, επι. αντιπροέδρου ΠΣΕ. Ο Μιχ. Πανουσάκος από τον κ. Παπαδιαμάντη, του Δήμου Μαστοροχωρίων. Η κα Σούκα, για τον αείμνηστο μουσικο-κλαρινίστα Βασίλη Σούκα, απ' τον Δήμαρχο Κομποτίου-Άρτας, Χαρ. Μπουραντά. Ο επίτ. Πρόεδρος της ΠΣΕ Λευτέρης Μαντζίκας έδωσε βραβείο στο τραγουδιστή Στέλιο Μπέλλο. Ο Αλέκος Κιτσάκης για την προσφορά του στο τραγούδι, πήρε από τον Κώστα Νάτση, επ. Πρόεδρο ΠΣΕ.

Ο Σάββας Σιάτρας, ο γνήσιος τραγουδιστής της Ηπείρου, απ' τον δικηγόρο Βασ.

λέτη, Πρόεδρο Διηγορικού Συλλόγου
 ιραιά και του Συνδέσμου Ηπειρωτών
 ΡΟΒΑΣ”.

ο Δημ. Δαβαλάς, δικηγόρος, επ.
 /δρος ΠΣΕ, έδωσε στον τραγουδιστή
 κ. Κυρίτη. Βραβεύθηκαν ακόμα οι κο-
 διδάσκαλοι για την προσφορά τους
 ν Παράδοση. Η Εριφύλη Λάλου πήρε
 βραβείο από τον Γιάννη Σακελλαρίδη,
 οέδρο του “Ευρωπαϊκού Συνδέσμου”
 ο Ηλίας Δήμας, από τη Νίκη Γκου-
 ουβά, διηγόρος, Γεν. Γραμματέα της
 οσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας, μέ-
 ς του Δ.Σ. της ΠΣΕ και της Αδελφότη-
 ς Αμαράντου.

Ο ΜΙΧ. ΜΑΡΤΣΕΚΗΣ κλείνοντας την

εκδήλωση ευχαρίστησε όλους τους παρι-
 σταμένους και δεν παρέλειψε ν’ αναφέρει
 ότι η αποψινή βραδιά και το αποτέλεσμα
 αυτής, είναι συλλογική προσπάθεια του
 Δ.Σ. της Ομοσπονδίας. Γεμάτη ηπειρωτικό
 παλμό και νοσταλγία ήταν το τελευταίο λε-
 πτό, που είπαν μαζί, μουσικοί και τραγου-
 διστές, την “ΔΕΡΟΠΟΛΙΤΙΣΑ”, καταχειρο-
 κροτηθέντες.

ΗΤΑΝ μια θαυμάσια εκδήλωση και η
 παρουσία των θεμάτων έγινε από εκλε-
 κτούς επιστήμονες μέσα σε μουσική παν-
 δαισία, από γνήσιους εκφραστές της
 μουσικής Παράδοσης, Ηπειρώτες, που
 βραβεύτηκαν από την Ομοσπονδία Αδελ-
 φοτήτων Κόνιτσας. Εύγε!

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ Χ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Μητροπολίτου Φωκίδος

ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΣ - ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Το Ανωτερω έργο του Σεβ. Μητροπολίτου Φωκίδος κ.κ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ,
 του Ηπειρώτη (Αμάραντος-Κόνιτσας), είναι η διατριβή του, που υποβλή-
 θηκε στ’ Αγγλικά, το 1967, για την έδρα της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστή-
 μιο Γλασκώβης-Σκωτίας. Έλαβε τον τίτλο του Δρ., ο Αρχιερέυς ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
 και σήμερα, το 2000, κατάφερε, με τη μετάφραση του φιλόλογου κ. Χρ. Γιαν-
 νούλα, στα Ελληνικά, να γίνει κτήμα των πολλών το έργο.

ΠΟΛΥΣΕΛΙΔΟ έργο, μεγάλου σχήματος, είναι ως ένα Ευαγγέλιο, άριστο στο
 λόγο και τη γραφή. Μελετώντας το, με πολύ προσοχή, ανακαλύπτεις την εδραιω-
 μένη θέση και τα τεκμηριωμένα στοιχεία που παραθέτει. Ακόμα την πλούσια βι-
 βλιογραφία και το κατανοητό Ευρετήριο.

Έτσι γίνεσαι Κοινωνός με τους Προπλατωνικούς (Όμηρος και Προσωκρατι-
 κοί φιλόσοφοι) τους Παυλιανούς όρους (ψυχή-πνεύμα-σώμα) και τον “μηνχε-
 βιορισμό” (ψυχολογία της συμπεριφοράς).

ΠΑΡΟΥΣΙΑ φωτεινή ο Άγιος Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ πύρινη ιδεών και θέ-
 σεων, ιεροκύρηκας και Διδάσκαλος, με ορθή οδοιπορία, μας παραδειγματίζει
 και φρονιματίζει. Δένει σωστά το χτες με το σήμερα. Κάνει την εσώτερη βυθομέ-
 τρηση της ψυχής στον αστερισμό της Ηθικής, των Αξιών και των Πράξεων.

Η λατρεία των νεκρών στην αρχαία Ελλάδα

από τον Νικ. Χ. Ρεμπέλη, φιλόλογου, πρ. Ανκειάοχη

Σύμφωνα με τις αρχαιότητες και πρωτόγονες αντιλήψεις και δοξασίες των αρχαίων Ελλήνων, η ψυχή, μετά το θάνατο, δεν αποχωριζόταν από το σώμα, αλλά συνέχιζε να ζει κάτω από τη γη, ενωμένη με αυτό.

Χαρακτηριστικός, εν προκειμένω, είναι ένας στίχος του Ρωμαίου ποιητή Βεργιλίου (70-19 π.Χ.), ο οποίος αναφερόμενος στον ενταφιασμό του Πολυδώρου, λέγει:

“*Animamque sepulcro condimus*” δηλ. και την ψυχή στον τάφο κρύβουμε (Αινειάς, 3, 67). Η φράση αυτή του Βεργιλίου δεν εκφράζει, φυσικά, πεποίθηση δική του ή των συγχρόνων του, αλλά απηχεί μία παμπάλαια ιδέα, που διαιωνίστηκε και αποτυπώθηκε στερεότυπα στη γλώσσα, δείχνοντας περίτρανα τη λαϊκή αυτή πίστη των ανθρώπων της εποχής του. Πρβλ. και την ευχή των Ρωμαίων στους νεκρούς: “*Ave atque vale*”, δηλ. χαίρε και υγιάινε.

Και επειδή, ακριβώς, πίστευαν ότι οι νεκροί στη νέα τους ζωή μπορούσαν να δοκιμάσουν και χαρά και λύπη και τα συναφή συναισθήματα, επόμενο ήταν οι ζώντες να προσφέρουν σ’ αυτούς χοές και θυσίες και προσφορές τροφών, φαγητών και ποτών για να τους ευχαριστήσουν, δροσίσουν και ανακουφίσουν, κι ακόμα, δεν παρέλειπαν να θάπτουν προσφιλή τους πράγματα, όπως ενδύματα, σκεύη, αγγεία, ξίφη και άλλα κτερίσματα, επί πλέον και ίππους και δούλους εθυσίαζαν σε ενταφιασμούς επισήμων προσώπων,

με την πεποίθηση ότι όλα αυτά θα τους εξυπηρετήσουν εκεί, όπως συνέβαινε και στην επίγεια ζωή τους.

Αργότερα στην ομηρική εποχή και τους μετέπειτα χρόνους, και ιδιαίτερα σε πολεμικές περιόδους, οι νεκροί, για πρακτικούς λόγους, καίονταν, και τότε οι αντιλήψεις για την τύχη της ψυχής μετά θάνατο, άλλαξαν. Πίστευαν δηλ. ότι η ψυχή του νεκρού, αποχωριζόταν από το σώμα, που είχε καεί, και οδηγούνταν στον Άδη από τον ψυχοπομπό Ερμή.

Αλλά και στην ταφή του νεκρού με κατόρυξη (παράκωση) τα ίδια επρέσβευαν. Πρέπει όμως να τονιστεί, ότι, παράλληλα με τη δοξασία αυτή, την κάθοδο δηλ. της ψυχής στον Άδη, δεν έπαυσε ο πολύς κόσμος κι ο απλοϊκός λαός να εξακολουθεί να πιστεύει ότι μετά το θάνατο η ψυχή θάβεται μαζί με το σώμα. Οπωσδήποτε όμως κοινή και γενική πεποίθηση όλων ήταν ότι ο νεκρός έπρεπε να ταφεί ή να καεί. Το “άταφον” εθεωρείτο μέγιστη συμφορά, φοβερότερη και από αυτόν το θάνατον, γιατί, στην περίπτωση αυτή, η ψυχή δεν μπορούσε να μπει στον Άδη, αλλά περιπλανιόταν, σαν φάντασμα, μεταξύ των δύο κόσμων, των ζώντων και των νεκρών.

Έτσι, η ψυχή του Πάτροκλου, παρουσιάστηκε στον ύπνο του Αχιλλέα, λέγοντας: “Θάψε με, όσο το δυνατό πιο γρήγορα, για να περάσω τις πύλες του Άδη. Με εμποδίζουν μακριά οι ψυχές, τα ομοιώματα (είδωλα) των νεκρών και δεν με αφήνουν να ενωθώ με αυτές πέρα από το ποτάμι, αλλά άσκοπα περιπλανιέμαι στον ευρύπυλο οίκο του Άδη” (Ομ. Ιλ. Ψ 71-

7). (Από την πίστη αυτή προήλθε και η μερινή ιδέα για βρυκόλακες και φαντάσματα).

Γεγονός, πάντως, είναι πως όλη η Αργιότητα πίστευε ότι με την ταφή του νεκρού και τις καθιερωμένες χοές, προσφορές κ.λ. η ψυχή εύρισκε ανάπαυση και ευερίστηση. Η στέρψη της ταφής ενός νεκρού ήταν, κοντά στα άλλα, και μια συνηγορία ανάρμοστη, μισητή και αποτρόπαια, που την απεχθάνονταν θεοί, άνθρωποι και υποχθόνιοι θεοί, που περίμεναν να δεχτούν κάτω από τη γη το νεκρό, που τους ανήκε. Η δύναμη του ιερού αυτού χρέους, έκανε και το γέρο Πρίαμο να παρθεί στο στρατόπεδο των Αρχαίων στην Τροία και να ζητήσει από τον Αχιλλέα το σώμα του γιου του Έκτορα, για να τον ταφεί με τις πρέπουσες τιμές. Και η Αντιγόνη, στο ομώνυμο δράμα του Σοφοκλή, επισημώντας την απαγόρευση του Κρέοντα, σκόρπισε λίγο χώμα στο άταφο πώμα του αδελφού της Πολυνείκη, συνήθεια, που επέζησε μέχρι σήμερα, όταν προτού σκεπαστεί το φέρετρο, οι παριστάμενοι, προεξάρχοντας του ιερέα, ρίχνουν λίγο χώμα στο νεκρό.

Τόσο βαθιά ριζωμένη ήταν μέσα τους η πίστη στο επιβεβλημένο καθήκον της ταφής, ώστε οι Αθηναίοι καυχιόνταν ότι έθαψαν και τους Πέρσες, που σκοτώθηκαν στη μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.) και ο Μ. Αλέξανδρος τους Πέρσες, που έπεσαν στη μάχη του Γρανικού (334 π.Χ.). Γνωστό, εξ άλλου, είναι πως και ολιγοήμερες ανακωχές συνάπτονταν συχνά μεταξύ των εμπολέμων για την ταφή των νεκρών τους. (Πρβλ. φράση: "τους νεκρούς υποσπόνδους απέδωσαν").

Ύστερα απ' αυτά φαίνεται καθαρά γιατί οι Αθηναίοι κατεδίκασαν σε θάνατο τους νικητές στρατηγούς οι οποίοι μετά την

ναυμαχία στις Αργινούσες (406 π.Χ.) δεν μπόρεσαν, λόγω τρικυμίας, να μαζέψουν και να θάψουν τους νεκρούς. Με τη λαμπρή εκείνη νίκη οι Αθηναίοι έσωσαν κι εδόξασαν, την Αθήνα, αλλά ταυτόχρονα έγιναν αφορμή, ώστε εκατοντάδες ψυχών να περιπλανιώνται, λόγω μη ταφής των νεκρών.

Οι τιμές, που αποδίδονταν στους νεκρούς, δεν τελείωναν με την ταφή. Εκτός από τις χοές, προσφορές, εναγίσματα κ.λ. που γίνονταν την τρίτη, ένατη, τριακοστή κ.λ. μέρα, (πρβλ. σημερινά τρισάγια και μνημόσυνα), συνήθιζαν και σε άλλες μέρες να φέρουν φαγητά, ποτά, γλυκά, καρπούς, και να τα ρίχνουν στους τάφους. Οι χοές συνίσταντο από γάλα, μέλι, κρασί, που χύνονταν στο χώμα, και τρύπες ακόμη ανοίγονταν, για να φθάσουν όλα αυτά μέχρι το νεκρό.

Αναφέρω εδώ την περίπτωση της Ιφιγένειας, η οποία πιστεύοντας ότι ο αγαπημένος της αδελφός Ορέστης πέθανε, ετοιμάζεται να κάνει χοές με γάλα, μέλι και κρασί, γιατί θεωρεί αυτά "θελκτήρια νεκροίς", δηλ. ευχαριστούν και γλυκαίνουν τους νεκρούς. (Ιφιγ. εν Ταύροις, 163).

Οι συγγενείς, λοιπόν και ιδιαίτερα τα άρρενα τέκνα, στα οποία έπεφτε, κατά κύριο λόγο, όλο το βάρος του ιερού αυτού καθήκοντος, είχαν υποχρέωση να ικανοποιήσουν την επιθυμία αυτή των νεκρών με τα καθιερωμένα νόμιμα. Ο Λουκιανός αναφέρει ότι οι νεκροί τρέφονται με τις προσφορές των συγγενών στους τάφους. Και αν κάποιος δεν έχει συγγενή ή φίλο πάνω στη γη, "άσιπος ούτος νεκρός και λιμώπων (=πεινασμένος) εν αυτοίς πολιτεύεται (περί πένθους, 9).

Εάν το επιβεβλημένο αυτό καθήκον των

επιταφίων φαγητών δεν γινόταν, τότε πίστευαν ότι οι ψυχές μπορούσαν να βγουν από τους τάφους και να βλάψουν τους οικείους των με ασθένειες, καταστροφές σιτηρών κ.λ. Ο Fustel de Coulanges στο βιβλίο του "το αρχαίο Άστυ, σ. 513 αναφέρει το ακόλουθο ρωμαϊκό μύθευμα, που αφηγείται ο Οβίδιος (Fasti, 2, 549): Κάποια μέρα, γράφει, λησμονήθηκαν οι προσφορές στους νεκρούς. Οι ψυχές τότε βγήκαν από τους τάφους και ακούονταν να τρέχουν και να φωνάζουν γοερά στους δρόμους της πόλης και τους αγρούς του Λατίου, έως ότου προσφέρθηκαν τα επιτάφια δείπνα και τότε επέστρεψαν στους τάφους.

Παραμέληση, λοιπόν, του καθήκοντος αυτού, εσήμαινε διακοπή σχέσεων και επικοινωνίας ζώντων και νεκρών. Οι απόγονοι με τις χοές ευχαριστούσαν τους νεκρούς προγόνους, τους οποίους θεωρούσαν, τρόπον τινά, θεούς, προστάτες της οικογένειας, ικανούς να τους βοηθήσουν σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής τους. Οι αποθανόντες εύρισκαν ανάπαυση και ευδαιμονία και οι ζώντες έπαιρναν δύναμη και ευλογία από αυτούς, τους οποίους χαρακτήριζαν ως θεία όντα. Κι αυτό ήταν φυσικό, γιατί σε μία εποχή, όπου η έννοια της δημιουργίας των πάντων και του ενιαίου θεού ήταν ανύπαρκτη, όλα στηρίζονταν στον πρόγονο νεκρό, που τον ελάτρευαν ως γενεσιουργό αίτιο της ύπαρξής τους.

Ας σημειωθεί και τούτο: Κάθε οικογένεια είχε δικό της τόπο για την ταφή των μελών της και ρητώς απαγορευόταν να ταφούν εκεί άλλοι, που δεν ανήκαν στο ίδιο οικογενειακό δέντρο. Η φρ. "πατρώος τάφος" σαφώς δηλώνει τούτο.

Διηγούνται ότι οι Λακεδαιμόνιοι, πριν από κάποια μάχη προς τους Μεσσηνίους,

έγραψαν στο δεξιό βραχίονα ταινία με το όνομά τους, το πατρώνυμο, τη φυλή τους, έτσι ώστε σε περίπτωση θανάτου, το πώμα καθενός να ταφεί στον πατρικό οικογενειακό τάφο. (Και σήμερα στα νεκροταφεία των χωριών κάθε οικογένεια έχει δικό της τόπο για την ταφή των νεκρών της. Με το χωρισμό αυτό των γειτονικών συγγενικών τάφων, μπορεί κανείς να διαπιστώσει μακρινές συγγένειες των προγόνων τους, οι οποίες, με την πάροδο των ετών, σχεδόν λησμονήθηκαν). Επανέρχομαι στο θέμα.

Ιδού, λοιπόν, ποιά σημασία απέδιδαν οι ευσεβείς αρχαίοι Έλληνες στους νεκρούς προγόνους και στα καθιερωμένα νόμιμα. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τις θρησκευτικές τους δοξασίες, τα λατρευτικά έθιμα και τη λατρεία της οικογενειακής Εστίας, ένωναν τα μέλη μιας οικογένειας στενά μεταξύ τους και με την πόλη τους.

Η θρησκεία τους ήταν συνδεδεμένη με τον πατριωτισμό και τη φιλοπατρία και αποτελούσε μια ηθική δύναμη της Πολυπείας, μεγίστης σπουδαιότητας και σημασίας. Ιδιαίτερα, η λατρεία των νεκρών προγόνων συνέδεε αυτούς με μια σειρά συνεχών υποχρεώσεων και καθηκόντων και καθιστούσε τους οικογενειακούς δεσμούς ιερούς και ισχυρούς. Έτσι, σε κρίσιμες περιστάσεις αντιμετώπιζαν με θάρρος πολυάριθμους εχθρούς στα πεδία των μαχών, ακριβώς γιατί αγωνίζονταν με αποθέματα ηθικών δυνάμεων υπερ βωμών και εστιών και τάφων προγόνων και γενικότερα, για την πατρίδα, την οποία θεωρούσαν πιο πολύτιμη, πιο σεβαστή και πιο ιερή "μητρός τε και πατρός και των άλλων προγόνων απάντων" (Πλάτ. Κρίτων, 12).

Στον Απόηχο του Ευαθίου 2000

Οι Εκδηλώσεις του Ευάθλου που έγιναν στην Κόνιτσα ήταν όμορφες πρωτότυπες και συναρπαστικές. Ο όκληρη η Κόνιτσα συμμετείχε ώστε να γίνουν όλα τέλεια. Εργάστηκαν οι πάντες ώστε ο θέαμα που αντίκρυσαν οι χιλιάδες επισκέπτες να τους μείνει αξέχαστο και μια γλυκιά έυση και επιθυμία να ξανάρθουν.

Τα αγωνίσματα είχαν κάποια ιδιαιτερότητα και γίνονται μόνο σε ακριτικά χωριά του συνδυάζουν βουνά ποτάμια, και γραφικά σοκάκια.

Ο ποταμός Αώος γέμισε φουσκωτά, κουπιά, και υπέροχους κωπηλάτες. Ο Προφήτης Ηλίας στολίστηκε από νεότερους Ίκαρους που χάνονταν στο βάθος του ορίζοντα και τα μονοπάτια του όμορφου χωριού μου Πηγή (Πεκλάρι) γέμισαν από μικρούς ποδηλάτες.

Ο κόσμος χόρτασε από τις εκδηλώσεις και θαύμασε τα καινούργια σ' αυτούς αθλήματα. Ξενοδοχεία, ξενώνες και σπίτια ήταν γεμάτα, και για λίγες ημέρες η ακριτική Κόνιτσα ζωντάνεψε. Τώρα που καταλάγιασε όλη αυτή η χαρά και το νταραβέρι του Ευαθίου πήρα το θάρρος να συγχαρώ όλους όσους εργάστηκαν για την όμορφη αυτή εκδήλωση, αλλά και κάνω και ορισμένα σχόλια που έγιναν από τους επισκέπτες και τους αθλητές. Αυτά αφορούν την Κατασκήνωση Πηγής.

Πεντακόσια μέτρα από το χωριό Πηγή που κάνανε οι ποδηλάτες ανάβαση και κατάβαση βρίσκονται τα όμορφα αλλά εγκαταλελειμμένα κτίρια που όσοι τα αντίκρισαν ράγισε η καρδιά τους· είναι η Κατασκήνωση Πηγής. Με το γεγονός των εκδηλώσεων του Ευάθλου που συγκέντρωσε αρκετόν κόσμο και με δυσκολία τακτοποιήθηκε για ύπνο, σκέφθηκα πόσο κόσμο θα βόλευαν αυτά τα κτίρια αν γίνονταν μια όμορφη ξενοδοχειακή μονάδα, πόσοι επισκέπτες θα έρχονταν στην περιοχή μας, όχι μόνο για τρεις μέρες, αλλά για όλο το χρόνο.

Η κατασκήνωση αυτή βρίσκεται στο κέντρο της Λάκκας του Αώου. Ο επισκέπτης

μπορεί να συνδυάσει τα πάντα. Θέλει να πάει στο χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας, είναι κοντά. Να κατεβεί στην γραφική Κόνιτσα και για κει η απόσταση είναι μικρή, αλλά μπορεί να του προσφέρει πρεμία και γαλήνη αγναντεύοντας τις όμορφες πλαγιές που είναι γεμάτες πεύκα και έλατα.

Είναι κτίρια που δεν έχουν ημερομηνία λήξεως. Τα πάντα μπορούν να γίνουν: εκδηλώσεις, συνεδριάσεις, διεθνή συμβούλια ακόμη και Αθλητικά σωματεία μπορούν να φιλοξενηθούν. Τι το καλύτερο έχουν τα κτίρια του Μετσόβου ή το Πάπιγκο από τις δικές μας ομορφιές; Κι εμείς μπορούμε να προσφέρουμε τα πάντα στους επισκέπτες και να αποκτήσουμε και μεις κίνηση και ζωτάνια. Με λίγη φροντίδα και αγάπη όλα γίνονται και ξεπερνιούνται τα διάφορα εμπόδια που παρουσιάζονται είτε χρήματα είναι αυτά, είτε γραφειοκρατία. Είναι αλήθεια δεν έχω κάποιο πόστο για να τρέξω να γίνει κάτι, όμως έχω τον λόγο μου και την πέννα μου, αλλά έχω και ψήφο και η ψήφος μου έβγαλε Υπουργούς, βουλευτές και Δήμαρχο και είναι άξιοι και ικανοί και μπορούν να κάνουν πολλά. Δεν χρειάζονται μόρια, και τον Νόμο Πεπονή, αλλά θέληση και απόφαση ώστε η Κατασκήνωση Πηγής να γίνει ένας Τουριστικός Φορέας της όμορφης και ακριτικής Κόνιτσας. Είμαι σίγουρη ότι το περιοδικό Κόνιτσα, πηγαίνει σε όλων των μεγάλων τα σπίτια που έχουν κάποια θέση στην πολυτεία και διαβάζοντας αυτά τα λίγα φτωχικά μου σχόλια, να κάνουν κάτι για τον τόπο μας που μαραζώνει από τη μοναξιά και την αδιαφορία.

Λόγω των Ολυμπιακών αγώνων θα γίνουν ορισμένες εγκαταστάσεις και έργα επί τη ευκαιρία του Ευάθλου ας γίνει η Κατασκήνωση, ας γίνει το γεφύρι του Μπούση και ό,τι άλλο έχει ανάγκη η γραφική και μοναδική Κόνιτσα, ώστε να γίνει γνωστή και η δική μας περιοχή.

Με εκτίμηση

Όλγα Π. Χούψια

Κάτοικος Πηγής Κόνιτσας

75 Χρόνια Αναγνωστοπουλείου Γεωργικής Σχολής Κονίτσης (1925-2000)

Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 25-06-2000 στην Κόνιτσα, σειρά εκδηλώσεων για τα 75 χρόνια ζωής και λειτουργίας της Αναγνωστοπουλείου Γεωργικής Σχολής Κονίτσης, που άρχισε να λειτουργεί στην ακριβική πόλη της Κονίτσας το 1925.

Οι εκδηλώσεις αυτές ήταν οι εξής κατά σειρά.

1) Αρχιερατικό Μνημόσυνο στον Ι. Ναό του Αγίου Νικολάου Κονίτσας, προεξάρχοντος του Μητροπολίτου Δρυϊνού-πόλεως-Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέα στην μνήμη του Μεγάλου Εθνικού Ευεργέτη Μιχαήλ, Αναγνωστόπουλο. Ακολούθησε τρισάγιο στον τάφο του ευεργέτου, που ευρίσκεται εντός του κτήματος της Σχολής.

Η κυρίως εορταστική συγκέντρωση έγινε στο χώρο των κτηρίων της Σχολής με ομιλίες των: Μητροπολίτου Κονίτσας κ.κ. Ανδρέα. Του Ειδικού Πληρεξουσίων και Δ/ντού της Σχολής κ. Βασίλ. Χαβέλα, γεωπόνου του Προέδρου του Κληροδοτήματος στην Βοστώνη (Η.Π.Α) κ. Br. Potts. του Δημάρχου Κονίτσας κ. Πρόδρ. Χατζνεφραιμίδη και της δισεγγονής του Μιχ. Αναγνωστοπούλου κας Μαρίας Αναγνωστοπούλου.

Οι ανωτέρω μαζί με τους παρευρεθέντες στην συγκέντρωση: Βουλευτή Ν.Δ. κ. Σταύρου Καλογιάννη και τον νέον πληρεξούσιον του Ιδρύματος κ. Γεώργιο Μπασάν, επέδωσαν τιμητικά διπλώματα σε υπηρετήσαντες στην Αναγνωστοπούλειο Γεωργική Σχολή ως Διευθυντές, γεωπόνοι και εργατο-τεχνικό προσωπικό.

Επίσης, απένειμαν τιμητικά διπλώματα σε υπερήλικες αγρότες που ασχολούνται ακόμη από αγάπη και μεράκι με την Γεωργο-Κτηνοτροφία-Μελισσοκομία κλπ. που ήταν και το πρώτο επάγγελμα τους.

Στα πλαίσια πάντοτε της εορταστικής συγκεντρώσεως, έγινε και η απονομή βραβείων σε δύο (2) αριστούχους αποφοίτους του Γυμνασίου Κονίτσας (Γκιόξαρη Ευθαλία του Θεόδ. και Γαϊτανίδη Αγγελική του Στ.). Τα τιμητικά βραβεία συνοδεύοντο με χρηματικόν ποσόν 70.000 δρχ. και δώρο ένα (1) βιβλίο με τίτλο: "Ηπειρος. Πολιτιστική Κληρονομιά και Φύση" του Αποστ. Βερτόδουλου.

Στην συνέχεια, ο Πρόεδρος του Κληροδοτήματος "Μιχ. Ανάγνου" κ. Br. Potts, επέδωσε με βιβλιάρια Εμπορικής Τραπέζης εφάπαξ οικονομική βοήθεια - ενίσχυση (υποτροφία) 1.000 δολλαρίων Η.Π.Α. σε 20 αποφοίτους των Λυκείων Κονίτσας (αγόρια και κορίτσια) που επέτυχαν το 1999 στα Τ.Ε.Ι. (12) και στα Α.Ε.Ι. (8) της Πατρίδας μας σε διάφορες Σχολές τους (ακολουθεί πίνακας ονομάτων επιτυχόντων).

Οι συγκεντρωθέντες επισκέφθηκαν:

\Το Εργαστήριο Αγροτικής Οικοτεχνίας (Κοπτικής-Ραπτικής και Κεντήματος Μηχανής, Την έκθεση αποτελεσμάτων 25/θήμερης εκπαιδεύσεως γυναικών της Πόλεως σε θέματα Ενδυμασίας (Κοπτική-Ραπτική).

Το Μουσείο Ενθυμάτων από την ζωή και την δράση του Μιχ. Αναγνωστόπουλου στην Ελλάδα και τις Η.Π.Α., του μοναδικού μουσείου για Εθνικό Ευεργέτη

στην Ήπειρο και ίσως και σε ολόκληρη την Ελλάδα, τα εγκαίνια του οποίου έγιναν πέρυσι (1999).

Στην εορταστική αυτή συγκέντρωση, έλαβαν μέρος και απέσπασαν τα ζωηρά χειροκροτήματα των παρευρεθέντων υπερ 200 ατόμων και τα συγχαρητήριά των.:

α) Ο πολυβραβευμένος κιθαρίστας μαθητής του Λυκείου Κονίτσας Φίλιππος Χριστοφ. Μπάρμπας και η χορωδία του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κονίτσας, με παραδοσιακά τραγούδια και μουσική με την παραδοσιακή ορχήστρα της.

Η όλη εορταστική εκδήλωση - συγκέντρωση έληξε με μικρή δεξίωση στην οποία τα εδέσματα πρόσφεραν οι γυναίκες που παρακολούθησαν την εκπαίδευση Κοπικής - Ραπικής στην Σχολή.

Σ' αυτήν την εορταστική συγκέντρωση για τα 75 χρόνια ζωής, και λειτουργίας της Αναγνωστοπούλειου Γεωργικής Σχολής Κονίτσας της παραβρέθηκαν:

Ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως - Πωγωνιανής και Κονίτσας κ.κ. Ανδρέας.

Ο Βουλευτής Ν.Δ. κ. Σταύρος Καλο-

γιάννης

Ο Πρόεδρος του Κληροδοτήματος από την Βοστώνη κ. Br. Potts.

Ο Δήμαρχος Κονίτσας κ. Πρόδρ. Χατζνεφραιμίδης.

Ο Πληρεξούσιος του Κληροδοτήματος κ. Γεωργ. Μπασάς.

Η Δισεγγονή του Μικ. Αναγνωστόπουλου κα Μαρία Αναγνωστοπούλου.

Ο Διοικητής του 583 Ταγμ. Πεζικού Κονίτσας

Προϊστάμενοι Δημοσίων Υπηρεσιών της πόλεως Κονίτσας.

Ο Πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κόνιτσας.

Ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Βρειο-Ηπειρωτικών Ερευνών Ιωαννίνων κ. Ξεν. Κουντούρης, και μεγάλο πλήθος κατοίκων της πόλεως και των γύρω χωριών, καθώς και οι βραβευθέντες σπουδαστές, φοιτητές και μαθητές και οι λοιποί τιμηθέντες από την Αναγνωστοπούλειο Γεωργική Σχολή για τα 75 χρόνια ζωής και λειτουργίας της.

(Από την Αναγνωστοπούλειο Γεωργική Σχολή Κονίτσας)

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΠΡΩΤΙΑ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΗ ΜΑΘΗΤΗ

4Η ΣΥΝΕΧΗ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ 2000

Το περιοδικό μας συχαίρει τον μαθητή της Γ' Τάξης του Ενιαίου Λυκείου Κόνιτσας και μαθητή του Ωδείου μας Φίλιππο Μπάρμπα για την αρίστευσή του στους Πανελλήνιους Μαθητικούς Μουσικούς Αγώνες 2000 που έγιναν στα Ιωάννινα υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς - Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας - Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ), αποσπώντας το Πρώτο Βραβείο στην Ανώτερη Κατηγορία στην Κλασική Κιθάρα.

Τέτοιες διακρίσεις αυξάνουν τις ευθύνες μας απέναντι στους νέους της Κόνιτσας, για τη συνέχιση και διεύρυνση του Πολιτιστικού μας έργου.

Ευτυχία

Ευτυχία! Μαγική λέξη ποιός δεν την ξέρει, ποιός δεν την ένιωσε, ποιός δεν την πρόφερε! Πότε σαν επίθετο, πότε σαν ευχή απ' της καρδιάς τα βάθη βγαλμένα, σε μικρές και μεγάλες στιγμές του βίου του; Όλοι την ονειρεύονται, όλοι την ποθούν, όλοι την κυνηγούν, κανείς δεν της αντιστέκεται.

Με πολλούς τρόπους, με πολλές μορφές ανακαλύψαμε το πλησιασμό της. Νέοι σαν ήμασταν, στο νου και στη σκέψη μας γυρόφερνε η επιτυχία. Πώς θα πετύχουμε στις εξετάσεις, στην επιστήμη που διαλέξαμε κι ύστερα πώς θα κάνουμε μια καλή καριέρα.

Και μαζί πώς θα κατακτήσουμε το κορίτσι των ονείρων μας. Κι όταν κάτι σαν κι αυτά πετυχαίναμε, πλέαμε σε πέλαγα ευτυχίας. Το ίδιο και σαν ξανοιγόμασταν στο κοινωνικό περίγυρο. Οι καλές γνωριμίες, οι καλές δουλειές, ο πετυχημένος γάμος τα παιδιά και τόσες άλλες πηγές ευτυχίας. Ύστερα το σπίτι και το αυτοκίνητο, ακριβά αποκτήματα, συμπλήρωμα κι αυτά της ευτυχίας.

Έχει να κάνει, λοιπόν, η ευτυχία με την κατάληξη, την αίσια έκβαση κάθε στόχου ή σκοπού, με την απόκτηση ή κατάκτηση και μεγαλώνει με κάθε νέο συμπλήρωμα, που κάνει πιο ευχάριστη τη ζωή μας. Έρχεται σαν αίσθημα ικανοποίησης, που κάποιες φορές γίνεται πανηγύρι χαράς, γιορτινό και καλούμε φίλους και δικούς να μοιραστούμε τη χαρά μας μαζί του.

Όπως όλα δείχνουν, ευτυχία δεν είναι τίποτε άλλο από την καλή τύχη -το λέει το όνομά της - που ήρθε να σταθεί κοντά μας σε κάποιες ξέχωρες στιγμές εκεί που πολλοί και πολλά παίζονται και λίγοι κερδίζουν. Εκεί που το αποτέλεσμα κρίνεται συχνά από μια λεπτομέρεια απλή και ασήμαντη, που περνάει απαρατήρητη. Εκεί

είναι που χρειάζεται η τύχη η καλή, που θα σε βοηθήσει ή η κακή που θα σε τυφλώσει. Κι άλλος θα στεφθεί νικητής κι άλλος θα γευτεί το πικρό ποτήρι της ήττας. Δεν φτάνει να κουνάς τα χέρια σου. Χρειάζεται κι η Αθηνά να σε συνδράμει. Έτσι κάπως μας το παρουσίασαν οι μακρινοί πρόγονοί μας.

Ευτυχία, λοιπόν, είναι η καλή τύχη. Κι αυτό αυτόματα μας δείχνει πως υπάρχει και τύχη κακή. Ο λαός αργότερα θα το πει ριζικό πάλι κακό ή καλό. Έτσι έχουμε ανθρώπους ευτυχισμένους ή δυστυχισμένους, καλότυχους ή κακότυχους, καλορρίζικους ή κακορρίζικους, ανάλογα με το πώς η τύχη τους δέχεται ή τους αποφεύγει.

Κάποτε η ευτυχία θεωρούνταν ακριβή και δύσκολη στο συναπάντεμα. Έπρεπε πολλά να ξοδέψεις και πάλι να κοπιώσεις για να τη βρείς. Κι ήταν ακόμα κι εκλεκτική· δε χαριζόταν σε όλους. Είχε τις προτιμήσεις και τις παραξενιές της. Διάλεγε, δηλαδή, ανθρώπους κακότροπους, ζαβούς, ακοινώνητους, που δε σου γέμιζαν το μάτι κι άκουες τότε να λένε:

- Για δεξ τον μωρέ, τι του ζήλεψε αυτουνού και τον φόρτωσε με όλου του κόσμου τα καλά:

Για πολλούς τα αγαθά ήταν δώρημα τύχης. Που να βρείς άκρη με το πως τη φαντάζεται και πως τη θέλει ο καθένας την τύχη.

Άλλοι πάλι έβλεπαν την τύχη χωρίς διάρκεια. Έτσι φευγαλέα να 'ρχεται και να χάνεται κι άλλοι την ήθελαν να πλησιάζει λίγες φορές τον άνθρωπο στην πορεία του.

Είχαν να πουν πως μοιάζει μ' ένα παράξενο πουλί με θεσπέσια φτερωσιά κι ολόγλυκο κελάδημα. Ένα πουλί που σημαδεύει τον ήλιο γι' αυτό και δεν μπο-

οείς να το δεις πότε από ένα ανοιγό-
κλειμα του ματιού. Ένα πουλί που εύκο-
λα σκοτώνεται μα ποτέ του δεν πιάνεται
κι ούτε μπαίνει στο κλουβί.

Είπαν ακόμα πως η ευτυχία είναι ένα
έρμα μακρινό, που περνά από δρόμο
τραχύ, μ' αγκάθια κι ανηφοριές και
γκρεμούς που κόβουν την ανάσα. Για να
φτάσεις πονάς και πεινάς και διψάς και
ξεθεώνεσαι. Έχεις ακούσει για τους οπα-
λιούς χρυσοθήρες; Πολλές φορές έσκα-
βαν για να βρουν το πολύτιμο μέταλλο,
να πιάσουν την καλή, να κάμουν την τύχη
τους, που λίγες φορές τους έκανε το χα-
τήρι. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που ξόδευαν
μια ζωή σκάβοντας χωρίς η τύχη να τους
χαμογελάσει. Έχεις αντοχή, είσαι έτοι-
μος για όλα; Έμπα τότε στο κυνήγι της
και ζήσε με την αγωνία, τη χαρά και την
κρυφή ελπίδα του αναζητητή. Αλλοιώς
ψάξε να βρείς την τύχη σου σε κάτι λιγό-
τερο ακριβό, κάτι που ταιριάζει στα μέτρα
σου. Απόχτησε το "γνώθι σ' αυτόν"; ά-
πλωσε το χέρι σου μέχρι εκεί που φτάνει.

Άλλοι είπαν πως πρέπει στην τύχη να
στήνεις καρτέρι, να έχεις την όσφρηση
του λαγωνικού και σαν πλησιάσει μη χά-
νεις καιρό. Άρπαξέ την και κράτησέ την
γερά, πριν σου γυρίσει την πλάτη. Αν δεν
την αναγνωρίσεις με την πρώτη ματιά και
προχωρήσει ένα βήμα, μη δοκιμάσεις να
την πιάσεις από τα μαλλιά.

Στο κεφάλι πίσω η τύχη δεν έχει μαλ-
λιά, είναι φαλακρή. Για να μην πιάνε-
ται... Η τύχη δεν παραδίνεται σε αργοκί-
νητους και αργόστροφους, λέει το άρα.

Δε λείπουν κι εκείνοι που λένε πως το
δρόμο της τον διαβαίνεις συχνά, χωρίς
ούτε καν να τον υποψιάζεσαι. Αλλά οι
γνώμες για την ευτυχία δεν σταματούν ε-
δώ. Μια από αυτές επιμένει πως δε με-
τριέται, δεν μπαίνει σε καλούπι, δε γίνε-
ται απόλυτη. Λέει πως είναι στιγμές που
τα φτιάχνεις με την τύχη, γίνεσαι ο καλός
της, σου χαρίζει τα αγαθά της και συ τα

γεύεσαι. Όχι, όμως, για όλη σου τη ζωή.
Έχει κι άλλου να πάει κι άλλους να επι-
σκεφθεί. Οι ανάγκες σου θα μένουν ανά-
γκες πότε θεραπευμένες και πότε αθερά-
πευτες. Το ίδιο και τα αισθήματά σου,
που πρέπει να εναλλάσσονται: γλυκά, πι-
κρά, αρμυρά, ξινά, σιφά, ίδια με τις γεύ-
σεις, όλα πρέπει να τα δοκιμάσεις για να
φτάσεις στην ολοκληρωμένη αίσθηση να
ξέρεις να διακρίνεις και να διαλέγεις. Θα
ξέρεις ποιό είναι το γλυκό αν δε γευτείς
το πικρό; Κι αν δεν περάσεις από τη στέ-
ρηση πως θα ξεχωρίσεις την απόλαυση;

Το ίδιο συμβαίνει και με την τύχη. Αν
δεν είχαμε ατυχίες, κακές στιγμές κι επι-
θυμίες ανεκπλήρωτες, πώς θα είχαμε την
αίσθηση της ευτυχίας; Κι αν ήταν στο χέ-
ρι μας, κατακτημένη, να την κρατάμε πα-
ντοτινή, παραδομένη στη δική της γεύση,
κάποια στιγμή δε θα τη βαριόμασταν, δε
θα δοκιμάζαμε πλήξη και μονοτονία;
Μπορείς να τρώς ένα φαγητό, το ίδιο πά-
ντα μέρες και μήνες χωρίς να το βαρε-
θείς;

Τι να πούμε, λοιπόν, γι' αυτή την από-
λυτη ευτυχία, που παίρνει τη μορφή ευ-
δαιμονισμού; Υπάρχει την έχουμε ανά-
γκη, μπορεί να συμπορευθεί με τον άν-
θρωπο; Μπορεί κάποια στιγμή να εξα-
σφαλίσουμε την εύνοια της τύχης; να γί-
νουμε όμως, και ευνοούμενοι των θεών
είναι φύσει και θέσει ακατόρθωτο. Κι ού-
τε μας χρειάζεται. Ποιός μπορεί να νιώ-
θει απόλυτα ευτυχής μέσ σε μια κοινωνία
που ταλαιπωρείται και δοκιμάζεται που
με μεγάλη δυσκολία στέκει στα πόδια της
και ψάχνει να βρει το βηματισμό της; Δε
θα ήταν μια πρόκληση για τους άλλους
και για τον ίδιο τον εαυτό του; Θα πρέ-
πει, το δίχως άλλο, να πάσχεις από βα-
ριά κι αγιάτρευτης μορφής αναισθησία.

Κι αφού η Ευτυχία δε μας δίνει όλα τα
αγαθά κι ούτε μας εξασφαλίζει τα λίγα
για πάντα, δεν απομένει παρά να μάθου-
με να εκτιμάμε σωστά τα όσα διαθέτουμε

και να ανακαλύψουμε την αξία τους την ώρα που πρέπει, την ώρα που τα κρατάμε στα χέρια μας. Είναι φορές που μας λαχαίνουν ακριβά αγαθά, αγαθά που πρέπει, το δίκως άλλο, να μας κάνουν ευτυχισμένους. Κι όμως, αγνοούμε την αξία τους. Και μόνο όταν τα στερηθούμε, όταν τα χάσουμε, τότε μονάχα το ανακαλύψουμε.

Τότε είναι που λέμει: "Τι είχα και τι έχασα", απαρνηγόρητοι. Αργά πάντοτε. Και τα δάκρυα δεν αρκουν, δεν φέρνουν πίσω το ακριβό, το χαμένο για πάντα αγαθό. Εδώ όπως συμβαίνει με όλα τα αγαθά, έτσι και με την ευτυχία η αξία της μετριέται με τη στέρση.

Τι άλλο μένει να πούμε για την ευτυχία; Τίποτε παραπάνω να δεχτούμε πως είναι μια καλή τύχη, που μας βρίσκει ή βρίσκουμε σε ορισμένες στιγμές του βίου μας. Και βέβαια, δεν κρατάει πολύ. Έρχεται, φεύγει, ξαναγυρίζει. Αν είσαι αγρότης έρχεται με την καλή σοδειά, αν είσαι επιχειρηματίας με τις καλές δουλειές και πάει λέγοντας. Κι είναι πολλοί οι παράγοντες που πρέπει να συμπέσουν για να 'ρθει το ποθητό αποτέλεσμα, η καλή έκβαση που θα μας φέρει την επιτυχία, ου θα προκαλέσει το αίσθημα της ικανοποίησης.

Η καλή σύζυγος, τα καλά παιδιά, οι πιστοί φίλοι δεν είναι πηγές ευτυχίας; Όμως, έχεις νιώσει πως όλα αυτά εξαρτώνται από σένα; Αν θέλεις να τάχεις βρες τη θέση που πρέπει να κρατάς απέναντί τους, μην τα αφήνεις όλα στην τύχη....

Στη φύση του ανθρώπου ταιριάζει το σχετικό. Λίγο απ' όλα, όσα χρειάζεται και σωστή χρήση. Κακότυχος δεν είναι εκείνος που έχει λίγα αλλά εκείνος που δεν ξέρει να χρησιμοποιεί τα όσα έχει κι ας είναι και πολλά.

Μήπως εκείνοι που τα έχουν όλα, έχουν εξασφαλισμένη ευτυχία; Όλο και κάτι θα τους λείπει, από κάτι θα πά-

σχουν. Αν τους έχει καταλάβει η απληστία και η μανία του πλούτου, αν δεν τους περισσεύει χρόνος ν' αναπαυτούν και να ηρεμήσουν, αν οι υποψίες τους κυριέψουν και βλέπουν τους ανθρώπους τους σαν αρπαγές των θησαυρών τους και σφετεριστές των αγαθών τους, που να βρεθεί τόπος να χωρέσει η ευτυχία. Εκεί θα νιώθει σαν πουλί που το πυροβολούν και φτεροκοπά για ασφαλισμένο καταφύγιο.

Ύστερα καλό είναι, μιλώντας για ευτυχία, να είμαστε προσγειωμένοι. Με τα γήινα είναι δεμένη κι είναι μάταιη η αναζήτησή της ψηλά στο ουράνιο στερέωμα. Τα κλειδιά της ευτυχίας τα κρατάμε στα χέρια μας κι ας μην το υποψιαζόμαστε. Δεν ανοίγουν, βέβαια, κήπους παραδεισένιους κι ούτε μας μπάζουν σε παλάτια αστραφτερά. Απλά μερώνουν και γαληνεύουν τη ζωή μας, την κάνουν υποφερτή, καθώς περνά μέσα από τις συμπληγάδες πέτρες της καθημερινότητας. Η ήσυχνη ζωή, με τις λίγες απαιτήσεις, είναι εκείνη που μαγνητίζει και συγκινεί και φτάνει, ως την ποιητική έξαρση και τις δίνει νόημα και περιεχόμενο.

"Μου φτάνει μια ειρηνική γωνίτσα για να ζήσω.

Μέσα σ' απρόσμετρη χαρά τα μάτια μου να κλείσω..."

Θα πει ο ποιητής που κρύβει ο καθένας μέσα του.

Χαρά που δεν μετριέται, χαρά που φέρνει η ήσυχνη ζωή ως το τέρμα της, χαρά που είναι η ίδια η ζωή, αυτό το θείο δώρημα, κι αξίζει να τη ζεις όπως κι αν είναι, σαν πιάσεις το νόημά της. Γιατί μια φορά σου προσφέρεται, μια φορά σου χαρίζεται. Αυτό θαρρώ πως είναι η ευτυχία.

Πάνος Λαζαρόπουλος
25.11.98

Μια ζωή δυο πατρίδες

Όποιος πει: “όπου ζεις και πατρίς” κάνει μεγάλο και τεράστιο λάθος. Η πατρίδα είναι μία, άσχετα σε τι περιβάλλον γεννήθηκες και μεγάλωσες.

Οι ρίζες σου ποτέ δεν ξεριζώνονται· τις χεις βαθιά στην ψυχή σου.

Οι Οξιώτες ανέκαθεν ήταν ταξιδεμένοι, όμως λίγοι ήταν εκείνοι που έφυγαν σε τακρινές χώρες, όπως στην Αμερική, μέχρι και το Χαρούμ· το σημερινό Σουδάν.

Οι πιο πολλοί όπως θυμάμαι πήγαιναν στο Τσάμικο, δηλαδή στα μέρη της Θεσπρωτίας. Είμαι και εγώ από μια γενιά ξεπερασμένων, όπως οι παππούδες μου, που βρέθηκαν στην Πάτρα και είναι ο πρώτος ευεργέτης της Οξυάς. Για να σας γράψω πώς βρέθηκαν οι Οξιώτες στην Ουγγαρία θα χρειαστεί να γράψω ένα μυθιστόρημα. Το 1948, μετά από σκληρές μάχες 70 ημερών στο Γράμμο και ειδικά στο χωριό μας, όπου 15 μερόνυχτα έβαζε το πυροβολικό από το Σαραντάπορο, μέσα στα σπίτια μας εμείς δεν κουνηθήκαμε. Κρυβόμασταν στα καταφύγια μικροί και μεγάλοι. Ευτυχώς δεν είχαμε θύματα. Αρχές Αυγούστου, όταν πύχασαν λίγο, πήραμε ανάσα. Βγήκαμε στα χωράφια, αλλά τί να δούμε. Όλο πώματα. Αλλού ποδάρια και αλλού κεφάλια. Οι χωριανοί μας τα μάζευαν και τα παράχωναν.

Το 1949, το Γενάρη, βρεθήκαμε καταδιωκόμενοι στην Πυρσόγιαννη. Μετά από λίγους μήνες στο Πληκάτι. Εγώ προσωπικά στις 18 Μαΐου έφυγα από την πατρική μου γη τέσσερις μήνες στο Γράμμο, όπου 30-40 αεροπλάνα βομβάρδιζαν συνέχεια. Εκατοντάδες σκοτωμένοι και τραυματίες. Ευτυχώς μείναμε στη ζωή εγώ και η φίλη μου Ευτυχία Βαδάση, που βρίσκεται τώρα στα Γιάννινα.

Στις 29 Αυγούστου, 5 η ώρα το απόγευμα έπεσε ο Γράμμος και μπήκα στην Αλβανία. Πήγα σε πολλά μέρη και τελευταία, για καλή μου τύχη, μας πήγαν στο Ελμπασάν. Εκεί αντάμωσα τα γυναικόπαιδα από

την Ήπειρο.

Ήταν πολλοί συγγενείς μου και χωριανοί. Μετά από δυο εβδομάδες φύγαμε από το Δυράχιο με το καράβι, όμως δεν ξέραμε που θα πάμε. Διασχίσαμε τις θάλασσες του κόσμου και κατεβήκαμε στην Πολωνία.

Μετά με τρένο κατεβήκαμε στη Βουδαπέστη. Σκεφτείτε, εμείς από τα χωριά του Γράμμου στην Κεντρική Ευρώπη. Ήμασταν σε άθλια κατάσταση, βρώμικοι, ψειριασμένοι, κουρελιασμένοι από τον πόλεμο.

Οι Ουγγαρέζοι κάνανε τα πάντα. Μας περιποιήθηκαν με το παραπάνω, μας πέρασαν από τον κλίβανο και μετά φύγαμε σε άλλο μέρος κοντά στα ρουμανικά σύνορα. Ύστερα από λίγους μήνες εγώ βρέθηκα στην Βουδαπέστη και οι υπόλοιποι χωριανοί μου στο χωριό Μπελογιάννη. Ποτέ δεν τους ξεχνώ. Με είχαν σαν παιδί τους. Με ορμήνευαν και με πρόσεχαν όχι μόνο οι χωριανοί μου, αλλά και από τα γύρω χωριά μας, όπως τη Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη. Αυτά ήταν το δεύτερο χωριό μου.

Πάντως εδώ μεγάλωσα, εδώ έμαθα πέντε γράμματα, εδώ δημιούργησα οικογένεια και είναι μια χαρά, από τις λίγες. Όμως δεν την αισθάνομαι πατρίδα μου. Πενήντα χρόνια, μισός αιώνας, είναι μεγάλο πράγμα να διατηρείς τη γλώσσα σου, τα ήθη και έθιμα. Τα μετέδωσα στα παιδιά μου και προσπαθώ να τα μεταδώσω και στα εγγόνια μου.

Σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Σας χαιρετώ με πατριωτική αγάπη

ΜΑΡΘΑ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

Ουγγαρία

Σημείωση Σ.Ε.: Η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού, αγαπνη συμπατριώτισσα, με πολλή χαρά δημοσιεύει την επιστολή σου χωρίς να κάνει την παραμικρή περικοπή. Μνήμες που αποτυπώνονται τόσο ζωντανά και αποτελούν μια ξεχωριστή σελίδα στην πολύχρονη ιστορική μας πορεία δεν είναι δυνατόν να λογοκρίνονται.

Περιμένουμε συνέχιση της συνεργασίας.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

(Αναδημοσίευση από έντυπο της Σχολής 1961)

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Ψυχαγωγία μαθητών

Κατά τας ώρας της αναπαύσεως οι μαθηταί δύνανται να χρησιμοποιούν την εις την αίθουσαν ψυχαγωγίας λειτουργούσαν μαθητικήν βιβλιοθήκην του Σχολείου, εφωδιασμένην με εκλαϊκευτικά βιβλία γεωπονικού περιεχομένου, ως και θρησκευτικού, ηθοπλαστικού, ιστορικού και ψυχαγωγικού, ή να παρακολουθούν κινηματογραφικάς μορφωτικάς προβολάς, ωργανουμένας τακικώς υπό των κινηματογραφικών συνεργείων της Επιθεωρήσεως Γεωργίας Ηπείρου, του Προγράμματος Αναπτύξεως Ηπείρου και της Βασιλικής Προνοίας.

Το Σχολείον παρέχει επίσης εις τους μαθητάς του ποικίλον ψυχαγωγικόν πρόγραμμα, είτε εις τας αιθούσας (μουσικής, άσματος, χορού, κινηματογράφου κλπ.) είτε εις το ύπαιθρον (αθλητικών αγώνων, αθλοπαιδιών, χορού κλπ.). Υπάρχει δε μονίμως εις την αίθουσαν ψυχαγωγίας εγκατεστημένον ραδιόφωνον προς κοινήν των χρήσιν, ως και παίγνια (πιγκ-πόγκ, σκάκι, τάβλι κλπ.).

Ημέραι αργίας - Εορταί

Καθ' εκάστην Κυριακήν και εορτασίμους ημέρας άπαντες οι μαθηταί υπό την επίβλεψην του δημοδιδασκάλου του Σχολείου μεταβαίνουν εις την Εκκλησίαν, συμμετέχουν δ' επίσης εις πάντας τους εκκλησιαστικούς και λοιπούς επισήμους εορτασμούς της πόλεως Κονί-

τσής. Εκάστην δ' επέτειον (29 Ιουνίου) του θανάτου του αιμνήστου ευεργέτου Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου, καθιερωθείσαν ως ημέραν αργίας δια τους μαθητάς, τελείται τρισάγιον εις τον εντός του κτήματος του Σχολείου τάφον του, όπου τω 1937 εναπετέθησαν, ανακομισθέντα δαπάναις του Σχολείου εκ Ρουμανίας, τα οστά αυτού.

Επιμορφωτικάί δραστηριότητες

Εις το Σχολείον επιδιώκεται να γίνει ο μαθητής ικανός, όπως συμμετέχει με ιδιαίτεραν ευθύνην της κοινοτικής και ευρυτέρας τοπικής αυτοδιοικήσεως.

Μεγάλη προσοχή δίδεται εις την ανάπτυξιν του αισθήματος της αλληλεγγύης και του πνεύματος της συνεργασίας και συνεταιρισμού. Προς τους σκοπούς τούτους χρησιμεύει και ο Μαθητικός Συνεταιρισμός ο οποίος οργανώθη, ίνα λειτουργεί εντός του Σχολείου υπό τύπον γεωργικού πιστωτικού συνεταιρισμού. Μέσον τούτου οι μαθηταί προμηθεύονται τους διάφορους σπόρους, λιπάσματα και λοιπά είδη προς καλλιέργειαν των

διαιτέρων λαχανοκήπων, οίτινες τους παραχωρούνται δωρεάν υπό του Σχολείου δια την διάρκειαν της φοιτήσεως των για δε του συνεταιρισμού πουλούν τα προϊόντα των κήπων τούτων.

Εκ παραλλήλου προς την παρεχομένην εις τους μαθητάς γενικὴν (θεωρητικὴν και πρακτικὴν) μόρφωσιν, το Σχολεῖον δεν παραλείπει να οργανώνει τακτικὰς εκπαιδευτικὰς και ψυχαγωγικὰς εκδρομὰς εις υποδειγματικὰ κτήματα, εχνικὰ έργα, εις ιδρύματα γεωργοτεχνικού ενδιαφέροντος, εις ιστορικούς ή αρχαιολογικούς τόπους ή πόλεις κλπ.

Υπό την καθοδήγησιν του εκπαιδευτικού προσωπικού οι μαθηταί έχουν ιδρύσει. Μορφωτικόν Σύλλογον, όστις έχει αναπτύξει ευρείαν εξωσχολικὴν δράσιν μετέχων και εις αναδασωτικὰς προσπάθειας εις την περιοχὴν Κονίτσας.

Απολυτήριοι εξετάσεις

Εις το τέλος της διετούς φοιτήσεως ενεργούνται αι απολυτήριοι εξετάσεις των τελειοφοίτων ενώπιον Εξεταστικής Επιτροπής, εκάστοτε οριζομένης υπό του Υπουργείου Γεωργίας και αποτελουμένης εκ γεωπόνων της Γεωργικής Υπηρεσίας και της Επιθεωρήσεως Γεωργίας Ιωαννίνων, εις δε τους επιτυχάνοντας χορηγείται πιστοποιητικόν αποφοιτήσεως επικυρωνόμενον υπό του Υπουργείου Γεωργίας.

Το Σχολεῖον εν τη επιθυμία να υποδαυλίζει τον ζήλον των μαθητών του και την εμμονήν των εις το γεωργοκτηνοτροφικόν επάγγελμα, προτίθεται ήδη, ότε ήρχισε πάλιν αναπτυσσόμενον, να καθιερώσει την κατά έτος χορήγησιν επαθλου εις μεν τους αριστεύοντας κατά τας απολυτηρίους εξετάσεις μαθητάς π.χ. μιας μοσχίδος βελτιωμένης φυλής Υερ-

σέης, εις δε τους λοιπούς, αναλόγως της επιδόσεώς των, ξυλουργικῶν κλπ. εργαλείων εκλεκτῶν βιβλίων και άλλων χρησίμων ειδῶν.

Απολογισμός λειτουργίας του Σχολείου κατά τα έτη 1925-40 και 1954-60

Κατά την διάρκειαν της δεκαπενταετού προπολεμικής και επταετούς μεταπολεμικής λειτουργίας του Σχολείου απεφοίτησαν εξ αυτού εκ μεν της τακτικής εκπαιδεύσεως 326 μαθηταί, έτεροι δε 146 εκ των οργανωθεισῶν εις το Σχολεῖον ειδικῶν εκπαιδεύσεων βραχείας διάρκειας, αίτινες ήρχισαν το πρώτον από του έτους 1959.

Επιτεύγματα αποφοίτων

Οι απόφοιτοι του Σχολείου ασχολούνται κατά το πλείστον με την καλλιέργειαν της πατρικής αγροτικής περιουσίας και την αξιοποιούν με συγχρονισμένας μεθόδους, τας οποίας εδιδάχθησαν εις το Σχολεῖον.

Λόγω της πολεμικής και της πρώτης μεταπολεμικής μέχρι της επαναλειτουργίας του Σχολείου (1940-54) ταραγμένης εποχής, κατά το πλείστον εκάθη η επαφή προς τους προπολεμικούς αποφοίτους.

Τινές εκ των προπολεμικῶν αποφοίτων υπηρέτησαν κατά καιρούς εις διάφορα συνεργεία π.χ. δακοκτονίας, εμβολιασμών, κλαδεύματος ελαιοδένδρων, μελισσοκομίας κλπ. των κατά τόπους Γεωργικῶν Υπηρεσιῶν και εις διάφορα ιδρύματα. Εις δ' εξ αυτών προσελήφθη τω 1931 ως εργοδηγός και παραμένει έκτοτε εις το Σχολεῖον επί του τυροκομικού κλάδου.

Εκ των μεταπολεμικῶς δε αριστευσάντων κατά καιρούς αποφοίτων τινές α-

ναλαμβάνουν έργα γεωργοτεχνίτου είτε εις αυτό τούτο το Σχολείον (δύο εξ αυτών προσελήφθησαν υπό του Σχολείου και υπηρετούν ως γεωργοτεχνίται) είτε εις τα Σπίτια του Παιδιού και τας Ομάδας Βοηθείας Υπαίθρου της Βασιλικής Προνοίας και εις λοιπά αγροτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Σύστημα παρακολουθήσεως αποφοίτων.

Το Σχολείον ευρίσκεται εις επαφήν με τους αποφοίτους του α' δια των πολύ συχνών επισκέψεων παλαιών αποφοίτων εις το Σχολείον, β' δια της παροχής εις αυτούς πληροφοριών και συμβουλών δι' αλληλογραφίας, γ' δια τακτικής αλληλογραφίας μεταξύ αποφοίτων και των μαθητών του Σχολείου, δ' δια της κατά χρονικά διαστήματα επισκέψεως του καθηγητικού προσωπικού του Σχολείου εις τα χωρία των παλαιών αποφοίτων του και ε' δια της παρακολουθήσεως της επιδόσεώς των εις την γεωργικήν πρόοδον εκ μέρους των τοπικών Γεωπόνων των Γεωργικών Εφαρμογών, μετά των οποίων συνεργάζονται ως μέλη Εξωσχολικών Ομάδων και Αγροτικών Μορφωτικών Συλλόγων.

Ειδικαί εκπαιδεύσεις Βραχείας διάρκειας

Εις το Αναγνωστοπούλειον, το οποίον παρέχει ειδικάς εγκαταστάσεις και εξοπλισμόν και καταλλήλους αιθούσας και μέσα κοιωνισμού, το Υπουργείον Γεωργίας οργανώνει κατ' έτος ειδικάς Εκπαιδεύσεις Βραχείας Διάρκειας δι' εξωσχολικούς μαθητάς, καταρτιζομένων ούτως ηγετικών στελεχών, δια την συγκρότησιν εις τας διαφόρους Κοινότητας Μορφωτικών Συλλόγων προς προαγωγήν του γενικωτέρου εξωσχολικού Γεωργικού

Προγράμματος. Υπό το πνεύμα τούτο οργανώθησαν μέχρι τούδε εις το Αναγνωστοπούλειον βραχείας διάρκειας ειδικαί εκπαιδεύσεις εις τους κλάδους της Δενδροκομίας, της Κτηνοτροφίας, της Τυροκομίας, της Πτηνοτροφίας και της Μελισσοκομίας.

Εξωσχολική ακτινοβολία

Το Αναγνωστοπούλειον εν τη προσπάθειά όπως, πέραν των υπ' αυτού, ως εκπαιδευτικού ιδρύματος, επιδιωκομένων σκοπών, συμβάλει εις την γεωργικήν πρόοδον ολοκλήρου της περιφέρειας, δεν παραλείπει ευκαιρίαν να εκδηλώνη παντοιοτρόπως το ζωνρόν προς τούτο ενδιαφέρον του δι' ομιλιών και πρακτικών επιδείξεων των γεωπόνων του Σχολείου προς τους γεωργοκτηνοτρόφους της περιφέρειας δια της παροχής εις προσπάσιάς τινάς τόσον εις ιδιώτας, όσον και εις ιδρύματα, δενδρυλλίων εκ του νεοσυσταθέντος φυτωρίου του (επί του παρόντος εις μικρόν αριθμόν), σπόρων βελτιωμένων ποικιλιών σιτηρών, κηπευτικών κλπ., και βελτιωμένων φυλών ζώων. Επί πλέον δε συντελεί εις την γενικωτέραν βελτίωσιν της εγχωρίου κτηνοτροφίας δια της υπό των χωρικών ευρείας χρήσεως των ειδικώς προς τον σκοπόν αυτόν εκτρεφομένων καθαροαίμων βελτιωμένης φυλής επιβητόρων του.

Τέλος το Αναγνωστοπούλειον, επανεγκατέστησε μεταπολεμικώς την μετεωρολογικόν του σταθμόν με την αρωγήν της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης και συμφώνως προς τας οδηγίας της. Αι μετεωρολογικαί παρατηρήσεις υποβάλλονται εις αυτήν τακτικώς, χρησιμεύουν δε συγχρόνως και δια την γεωργικήν και κτηνοτροφικήν εκμετάλλευσιν του Κτήματος.

Οι αξιαγάπητοι επισκέπτες

Διανύοντας εκατοντάδες χιλιόμετρα πάνω από στεριές και θάλασσες, με περιπέτειες και κινδύνους, ήρθαν κι εφέτος στην Κλειδωνιά οι ευπρόσδεκτοι ταξιδιώτες. Ο λόγος για το ζευγάρι των πελαργών που έχουν τη φωλιά τους στην κοιλώνα της ΔΕΗ, δίπλα στην εκκλησία της Κλειδωνιάς.

Είναι στολίδι του χωριού γι' αυτό και οι κάτοικοι καμαρώνουν αυτά τα ωφέλιμα πουλιά που συγκατοικούν το μισό χρόνο στο χωριό τους ως το χινόπωρο δηλαδή που τα πρωτοβρόχια θα τ' αναγκάσουν να φύγουν για την Αφρική.

Πετούν πάνω από τον κάμπο και καθαρίζουν τα χωράφια και τους βάλτους από τα διάφορα ερπετά μεταφέροντας την τροφή στα νεογέννητα παιδιά τους που τα περιποιούνται με μεγάλη στοργή.

Τυχεροί λοιπόν οι κάτοικοι της Κλειδωνιάς που έχουν τέτοιους αξιαγάπητους επισκέπτες. Μακάρι νά'χαμε κι εμείς... Σ.Τ.

13η ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ (27 Αυγούστου - 8 Σεπτεμβρίου)

Αναχώρηση από Μαυρόλοφο Αλμυρού 26/8.

1η μέρα Κήποι - Τσανάκκαλε (165 χλμ.)

2η μέρα 28/8 Τσανάκκαλε - Σμύρνη (355 χλμ.)

3η μέρα 29/8 Σμύρνη - Έφεσο (95 χλμ.)

5η μέρα 31/8 Ικόνιο - Καππαδοκία - Προκόπι (360 χλμ.)

1-2-3-4- Σεπτεμβρίου Καππαδοκία.

10η μέρα Προκόπι - Κων/πολη (750 χλμ.)

11η μέρα 6 Σεπτ. Κων/νπολη

7-8 Σεπτεμβρίου Κων/πολη και αναχώρηση για την επιστροφή

Εγγραφές μέχρι 15 Ιουλίου 2000

Υπεύθυνος: Ανδρέας Χατζνεφραιμίδης

Κόνιτσα

Τηλ. (0655) 22715 & 22656

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

για το φωτογραφικό λεύκωμα του συλλόγου μας

Ο σύλλογος Οξυάς “ο Άγιος Νικόλαος”, παρουσίασε στη γενική του συνέλευση και έθεσε στη διάθεσή μας ένα φωτογραφικό λεύκωμα. Είναι μια δουλειά που δεν έγινε από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά μια φιλόπονη και επίπονη προσπάθεια χρόνων. Όσο κι αν προσπαθήσω, καταλαβαίνω ότι μου είναι αδύνατον να αποδώσω αυτό το πατριωτικό μεγαλείο. Μιλάω για μια φιλόπονη προσπάθεια.

Ο σύλλογός μας αποτάθηκε σε όλους μας και μας παρακαλούσε να δώσουμε ό,τι πολύτιμες φωτογραφίες είχαμε με προσφιλή μας πρόσωπα και αναμνήσεις από διάφορες φάσεις της ζωής μας. Οι φωτογραφίες που συγκεντρώθηκαν ήταν πάρα πολλές και έπρεπε με προσοχή να γίνει η επιλογή, γιατί και αυτές που επιλέχτηκαν οι περισσότερες ήταν φθαρμένες και έπρεπε να γίνει σχετική επιδιόρθωση που εδώ πραγματικά χρειάζονταν ανεξάντλητη υπομονή και όταν τέλειωσαν όλα αυτά, αρχίζει η τοποθέτησής τους, ανάλογα με το τι παρουσιάζει η κάθε φωτογραφία. Συνολικά το λεύκωμα έχει 139 σελίδες στις οποίες είναι 225 φωτογραφίες. Κάθε φωτογραφία και θύμιση, κάθε σελίδα και ένα κομμάτι της ζωής μας. Καθρεφτίζουν τη ζωή και τη δράση μας πάνω από 50 χρόνια γιατί εγώ είδα φωτογραφία άνω των 80 χρόνων. Είναι αδιανόητο να δόθηκε φωτογραφία άξια προβολής και να μη συμπεριλήφτηκε.

Δεν θέλω “να παινέψω το καλύβι

μας”, ούτε υποτιμώ τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι σύλλογοι των γειτονικών χωριών, αλλά η προσπάθεια αυτή του συλλόγου μας ξεπερνάει τα όρια των δυνατοτήτων του. Είναι ίσως μια απ’ τις καλύτερες παρακαταθήκες που αφήνουμε για τις ερχόμενες γενιές.

Φυσικά πρώτα απ’ όλα δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι μας γιατί αυτό είναι καταδικαστέο, πάλι όμως νομίζω ότι αυτή η φιλόπονη προσπάθεια δεν αξιοποιείται. Γι’ αυτό πρέπει να εκλαϊκευτεί φαρδιά, ούτως ώστε να γίνει γνωστό σε φαρδύτερο κοινό, να πάρουν και απ’ άλλα χωριά, δεν έχουν να χάσουν.

Στο εξώφυλλό του βρίσκεται ο θρυλικός μας γεροπλάτανος που αν μιλούσε είχε πολλά να μας πει, η πλατεία μας που γνώρισε πολλές απ’ τις χαρές μας και πάνω αριστερά η γεροντική μας γωνιά, που κι αυτή έζησε πολλές απ’ τις χαρές, αλλά και τις λύπες μας.

Όσο για το χαρτί που φιλοξενεί το λεύκωμά μας, αυτό είναι υψηλής ποιότητας.

Τελειώνοντας, θεωρώ υποχρέωσή μου να εκφράσω κι εγώ τα συγχαρητήριά μου στο γαμβρό και λάτρη του χωριού μας κ. Δημήτρη Τζιά και στον ταμία του συλλόγου μας Χρήστο Ζούκη για τις φιλόπονες προσπάθειες που κατέβαλαν και τους αξίζει κάθε έπαινος.

Περιστέρι Φλεβάρης 2000
Θανάσης Πορφύρης

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Ολυμπιακή φλόγα

Το Σάββατο 13/5, ώρα 12.25 έγινε στην είσοδο του Δημαρχείου η υποδοχή της Ολυμπιακής Φλόγας με μεγάλη λαμπρότητα. Η Ο.Φ. που ξεκίνησε από την Αρχαία Ολυμπία, πέρασε από διάφορες πόλεις κατά την πορεία της προς το Σίνδεϋ της Αυστραλίας και μετά τα Γιάννινα έφτασε στην Κόνιτσα και συνέχισε προς τη Δυτ. Μακεδονία.

Στην γέφυρα παρέλαβαν τη φλόγα νέοι αθλητές και τη μετέφεραν στην πλατεία του Δημαρχείου, όπου περίμενε πολύς κόσμος.

Ακολούθησε τελετή με μουσική μπάντα που παιάνισε τους Εθν. Ύμνους Ολυμπ. Αγώνων, Ελλάδας Αυστραλίας και ανάρτηση σημαιών των δυο χωρών.

Ο Δήμαρχος κ. Χατζνεφραιμίδης προσφώνησε τον Υφ/ργό της Αυστραλίας τονίζοντας μεταξύ των άλλων ότι είναι τιμή για την Κόνιτσα το πέρασμα απ' αυτή της Ο.Φ. και ευχήθηκε να πρυτανεύσει η Ειρήνη μεταξύ των λαών.

Με το ίδιο πνεύμα αντιφώνησαν ο εκπρόσωπος της Ε.Ο.Ε. και ο εκπρόσωπος της Οργ. Επιτροπής Αυστραλίας.

Έγινε ανταλλαγή δώρων εν μέσω θερμών χειροκροτημάτων από το συγκεντρωμένο πλήθος και η εκδήλωση έκλεισε με ένα παραδοσιακό τραγούδι από τη Χορωδία του Πνευμ. Κέντρου.

Διήμερο εκδηλώσεων

Το Κ.Π.Ε. Κόνιτσας και η Πυροσβ. Υπηρεσία οργάνωσαν στις 16-17/5 εκδηλώσεις με εισηγήσεις, προβολές και συζήτηση στο Συνεδριακό κέντρο του Δήμου για την πρόληψη και καταστολή των πυρκαγιών στο δάσος.

Ενημέρωση από Ο.Τ.Ε.

Από τη Διοίκηση Ο.Τ.Ε. Ηπείρου και το Δήμο Κόνιτσας πραγματοποιήθηκαν στις 20/5 εκδήλωση στο αμφιθέατρο του Δημαρχείου με ομιλίες για "Τα νέα τηλεπικοινωνιακά προϊόντα και Υπηρεσίες του Ο.Τ.Ε., εργαλείο ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και αποτελεσματικής εξυπηρέτησης του πελάτη".

Ακολούθησε συζήτηση και ερωτήσεις από τους συγκεντρωμένους και στο τέλος το Πολυφωνικό τμήμα Π.Κ. ΟΤΕ Ιωαννίνων έκλεισε την εκδήλωση με παραδοσιακά τραγούδια.

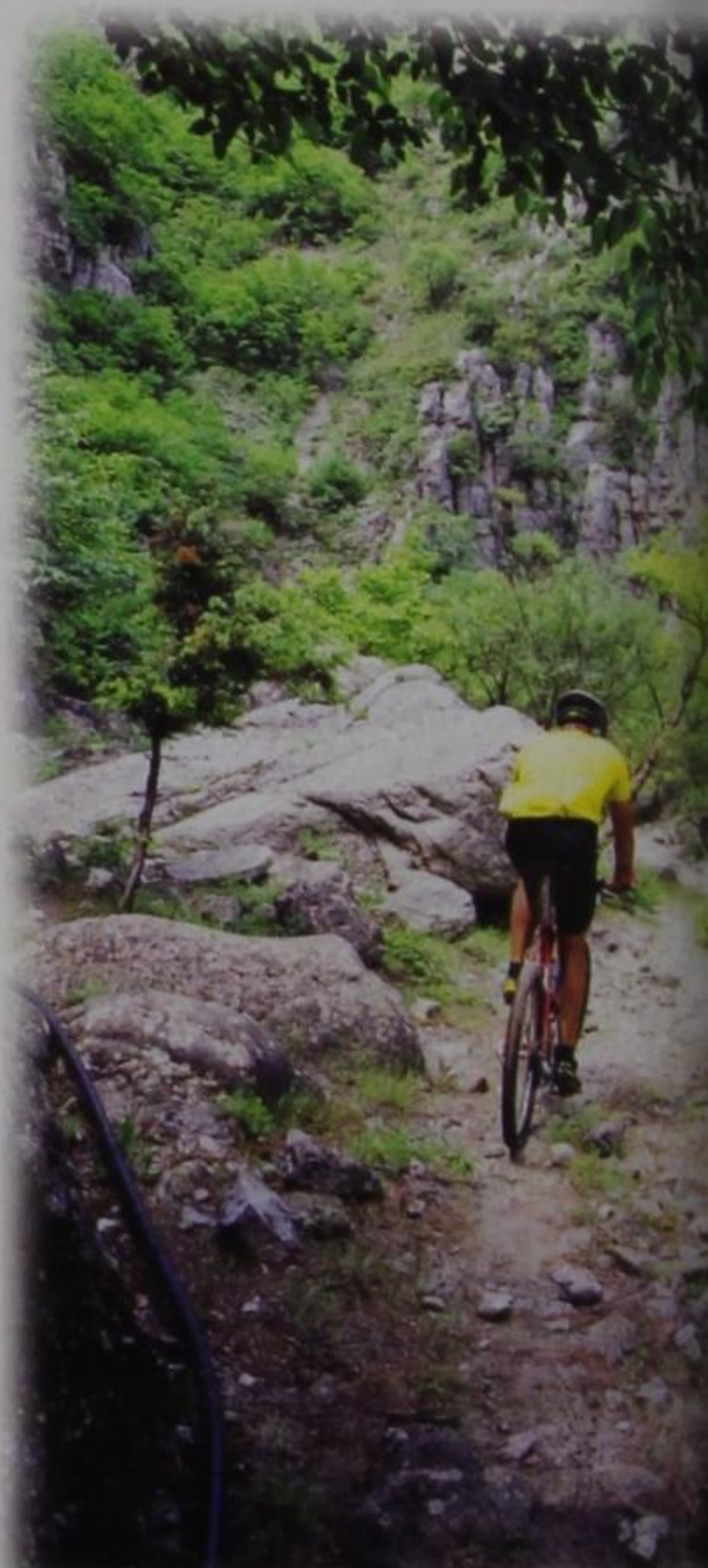
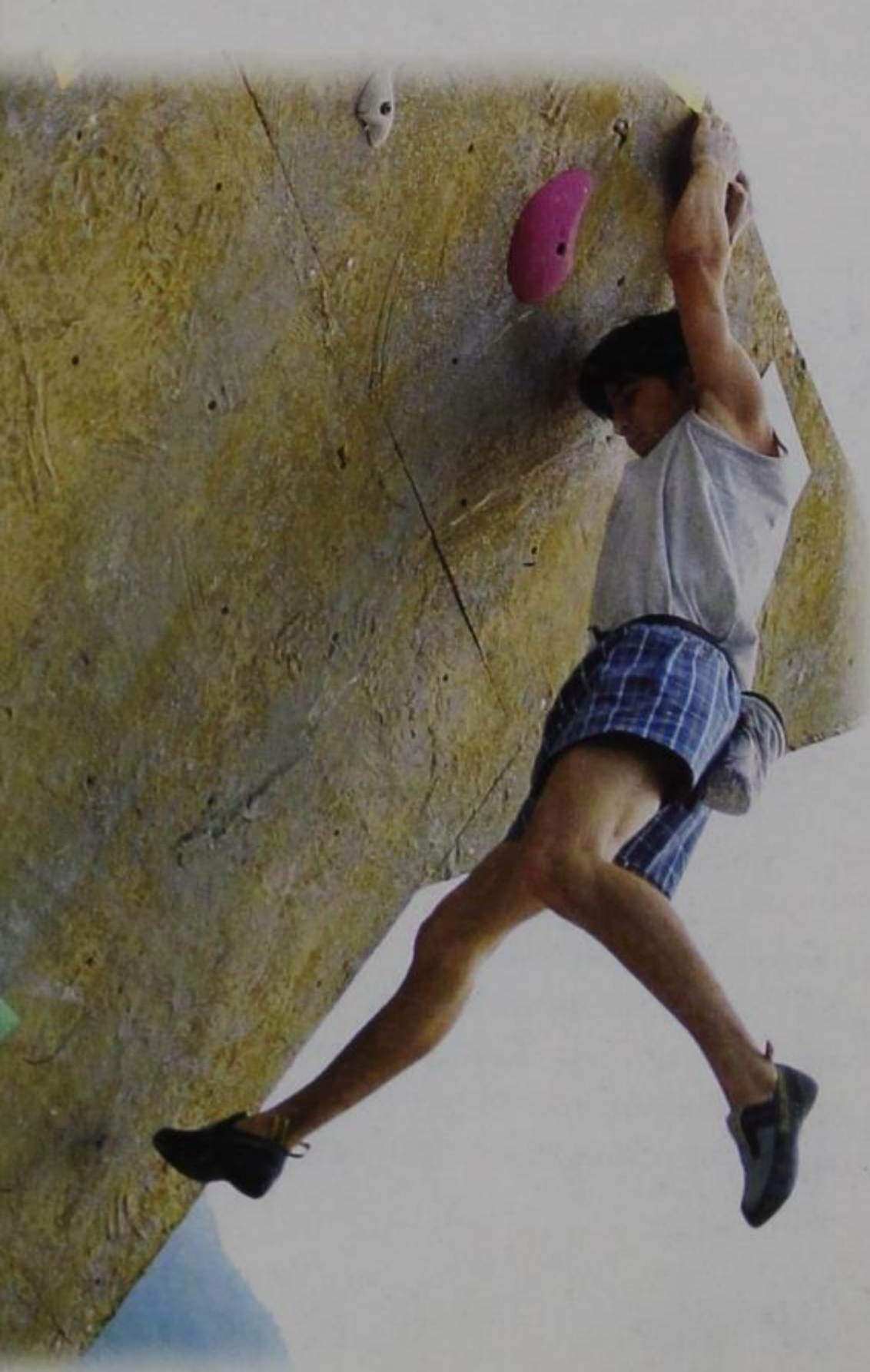
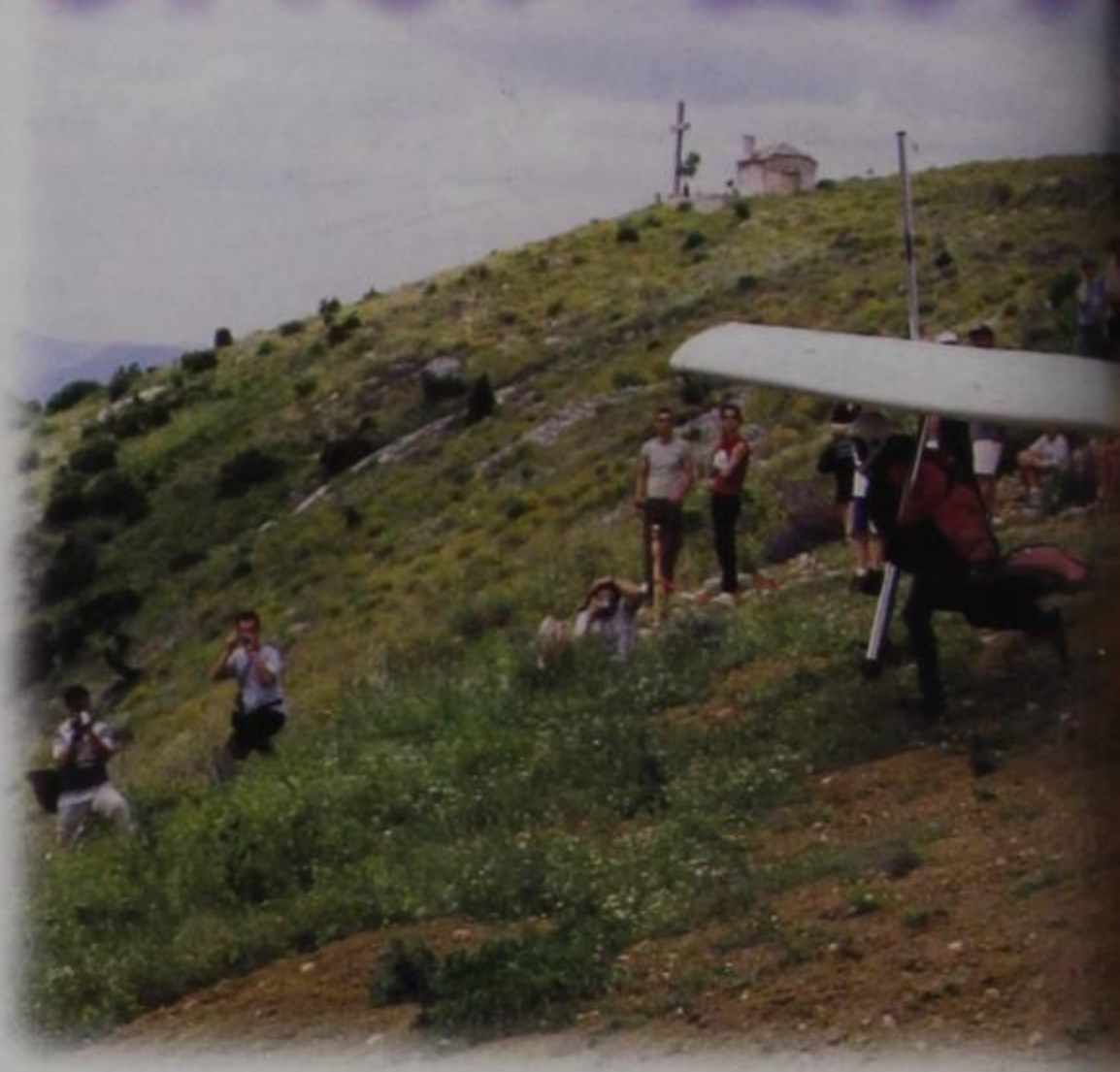
Εύαθλος 2000

Από το Δήμο Κόνιτσας και το Γραφείο υπαίθρων δραστηριοτήτων Paddler No Limits διοργανώθηκε για τέταρτη χρονιά ο "Εύαθλος" από τις 25-28 Μαΐου περιλαμβάνοντας τα αθλήματα αναρρίχησης, καγιάκ, αλεξίπτωτο πλαγιάς, ποδήλατο βουνού, Rafting και ιπποδρομίες.

Πολύς κόσμος επισκέφτηκε την Κόνιτσα να παρακολουθήσει τα αλεξίπτωτα που πετούσαν πάνω από την πόλη με σημείο απογείωσης του Αϊ-Λιά, τους αναρριχητές στο προαύλιο του Γ' Δημ. Σχολείου και τα κανώ στον Αώο.

Τα ξενοδοχεία νοίκιασαν όλα τα κρεβάτια και οι δρόμοι γέμισαν από αυτοκίνητα αθλητών και επισκεπτών. Οπωσδήποτε οι εκδηλώσεις θα βοηθήσουν την πόλη να γίνει πιο γνωστή στο Πανελλήνιο και στο εξωτερικό ακόμα για τον απαράμιλλο φυσικό της περιβάλλον με τα βουνά και τα ποτάμια της.

ΕΥΑΘΛΟΣ 2000

*Ο Ορειβατικός Σύλλογος στο Σμόλικα 11.6.2000
Φωτ. Π.Τουφίδη*

Κυκλοφοριακή διαφώτιση

Το απόγευμα της 31/5 στο Σενδριακό Κέντρο του Δημαρχείου, από το Αστ. Τμήμα Κόνιτσας και την Αναπ. Δημ. Επιχείρηση, έγινε μια ενδιαφέρουσα εκδήλωση που παρακολούθησαν για πρώτη φορά οι Κονιτσιώτες.

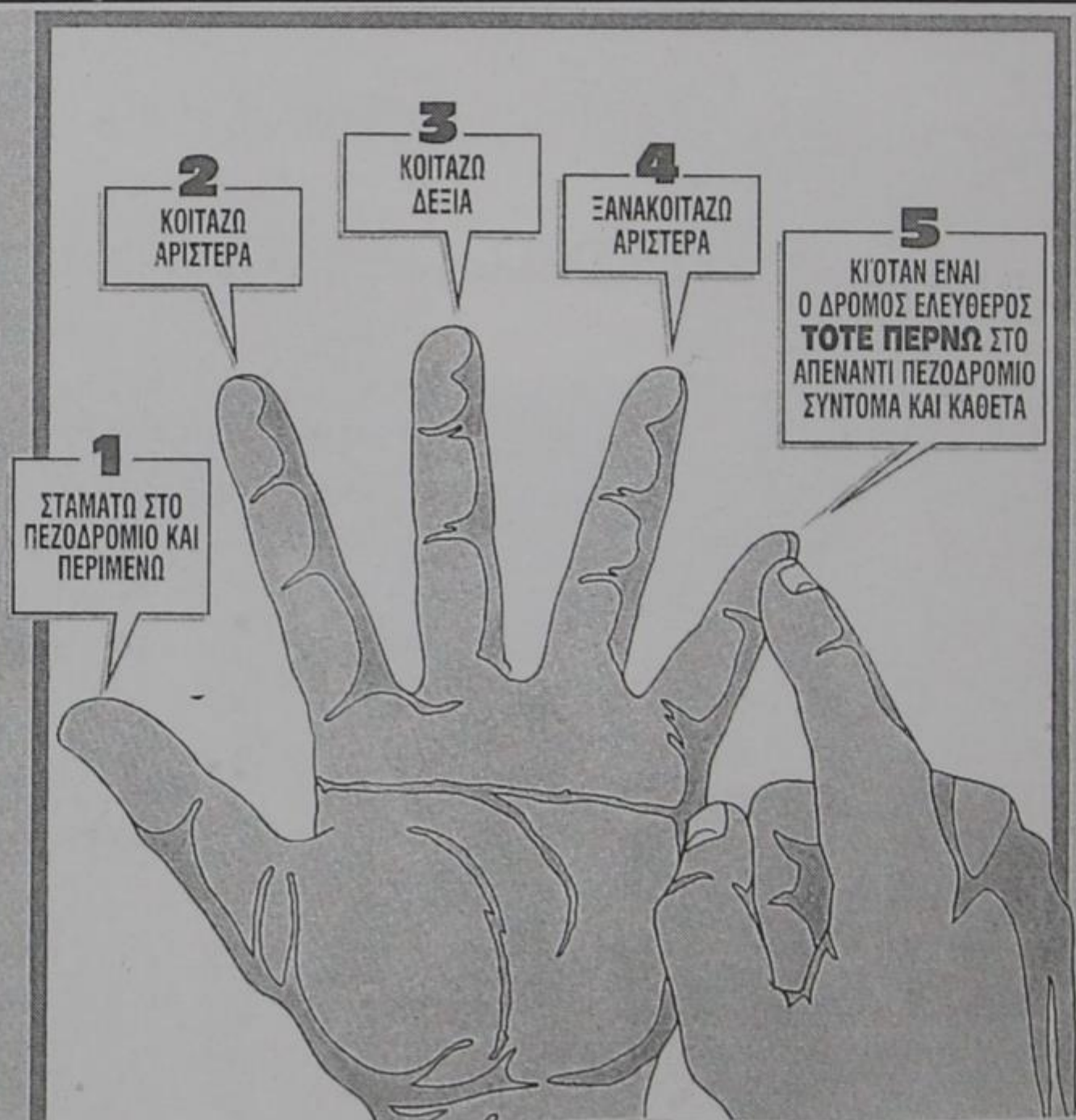
Περιλάμβανε τα εξής:

- Τροχαία ατυχήματα και ελληνική πραγματικότητα.
- Κ.Ο.Κ.
- ζώνες ασφαλείας
- συστήματα Α.Β.Σ.
- μέθη και οδηγός
- ενέργειες σε περίπτωση ατυχήματος.
- προβολή ταινιών με ανάλογο περιεχόμενο.

Παρευρέθηκαν στην εκδήλωση ο Δήμαρχος και ο κ. Ι. Σταυρίδης εκπρόσωπος της Αναπ. Δημ. Επιχείρησης, ο Δ/ντής Αστ. Δ/σης Ιωαννίνων κ. Πρέντζας ο Δ/ντης του Αστ. Τμήματος Κόνιτσας υπαστ. κ. Γ. Μπούνας και ο κ. Νικ. Μπούγιας υπαστ. Α' ο οποίος αναφέρθηκε με γλαφυρό τρόπο στα θέματα κυκλοφοριακής Αγωγής ικανοποιώντας το ακροατήριο.

Το θέμα είναι καυτό για όλους και η επιθυμία όλων μας είναι να επαναληφθούν σύντομα και άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις.

Σ.Τ.

**Πριν ξεκινήσετε για τη δουλειά σας
θυμηθείτε τι πρέπει να κάνετε
για να περάσετε το δρόμο**

ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»

ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

Σκέφτομαι και γράφω

"Περιβάλλον SOS"

Περιβάλλον είναι καθετί που βρίσκεται γύρω μας. Τα δέντρα, τα φυτά, τα ζώα, τα δάση, η θάλασσα, οι λίμνες, τα ποτάμια.

Το φυσικό περιβάλλον μας δίνει το οξυγόνο, που είναι απαραίτητο για τη ζωή μας. Χωρίς οξυγόνο και καθαρό αέρα ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει. Μας προσφέρει επίσης ομορφιά, ησυχία και βοήθεια στην ξεκούραση, την υγεία και την ψυχαγωγία του ανθρώπου.

Από το φυσικό περιβάλλον ο άνθρωπος παίρνει όλα τα απαραίτητα για την τροφή του, τους καρπούς, το κρέας των ζώων, των πουλιών και των ψαριών.

Επίσης το περιβάλλον είναι το σπίτι όλων των ζωντανών οργανισμών.

Σήμερα όμως με την συνεχή επέμβαση του ανθρώπου που ρυπαίνει και μολύνει το περιβάλλον έχουν δημιουργηθεί σοβαρά προβλήματα.

Κάθε χρόνο πολλές πυρκαγιές καίνε τα καταπράσινα δάση.

Οι θάλασσες, οι λίμνες και τα ποτάμια μολύνονται καθημερινά από την απερισκεψία και την αδιαφορία πολλών ανθρώπων που ρίχνουν τα χημικά απόβλητα των βιομηχανιών και τα των αποχετεύσεων μέσα σ' αυτά. Ήδη η Μεσόγειος θάλασσα έχει τόσο πολύ μολυνθεί που κινδυνεύει να γίνει μια νεκρή θάλασσα. Πολλές φορές οι ψαράδες έχουν βρει στις ακτές ψόφια ψάρια και τελευταία μάλιστα αρκετά δελφίνια. Επί-

σης μια άλλη αιτία της ρύπανσης των θαλασσών είναι τα ναυάγια και τα ατυχήματα των πετρελαιοφόρων πλοίων.

Ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μεγάλες πόλεις είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση. Τα καυσαέρια των εργοστασίων και των αυτοκινήτων γίνονται μεγάλα γκρίζα νέφη και έτσι δημιουργείται η αιθαλομίχλη και η όξινη βροχή.

Τα αρχαία μνημεία, όπως η Ακρόπολη, που τα σεβάστηκαν τόσοι αιώνες κιντεύουν σήμερα να καταστραφούν από τη ρύπανση της ατμόσφαιρας.

Αν και αυτά τα προβλήματα είναι μεγάλα και πολλά μπορούμε όλοι μας να διορθώσουμε αυτή την κατάσταση παίρνοντας μια σειρά προστατευτικών μέτρων.

Το κράτος οφείλει να λάβει αυστηρά μέτρα κατά των εμπρηστών των δασών και μόλις μια δασική περιοχή καταστραφεί από πυρκαγιά να γίνεται αναδάσωση και να τιμωρούνται αυστηρά οι οικοπεδοφάγοι και οι υποψήφιοι εμπρηστές.

Γνωρίζουμε όλοι ότι πολλά είδη ζώων έχουν εξαφανιστεί και άλλα που κιντεύουν να εξαφανιστούν. Χρειάζεται επομένως η δημιουργία εθνικών δρυμών και πάρκων για τα ζώα αυτά ώστε να μπορούν να βρουν προστασία.

Όσο για τις θάλασσες και τα ποτάμια θα πρέπει οι βιομηχανίες να κάνουν πρώτα βιολογικό καθαρισμό των λυμά-

των τους και μετά να χύνονται σ' αυτά. Από τη ρύπανση χρειάζονται προστασία και οι ακτές. Το καλοκαίρι οι περισσότερες ακτές είναι γεμάτες πίσσες.

Το κράτος οφείλει να απαγορεύει ή να περιορίσει τη χρήση φυτοφαρμάκων, ζιζανιοκτόνων και εντομοκτόνων γιατί μολύνονται τα εδάφη και στη συνέχεια τα νερά που πίνουμε.

Στις μεγάλες πόλεις οι βιομηχανίες πρέπει να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα φίλτρα και οι κινητήρες των αυτοκινήτων να ελέγχονται τακτικά για την καλή λειτουργία τους. Αυστηρός επίσης πρέπει να είναι ο έλεγχος στους καυστήρες των καλολιφέρ ώστε να μην αφήνουν στην ατμόσφαιρα μεγάλες ποσότητες καυσαερίων.

Εκτός από το κράτος πρέπει από μόνοι μας να προστατεύουμε το περιβάλλον.

Στις επισκέψεις και εκδρομές μας στο δάσος να προσέχουμε να μην προκληθεί εξαιτίας μας φωτιά και να μαζεύουμε τα σπουπίδια και τα απορρίματά μας. Πρέπει να θυμόμαστε ότι το δάσος μπορεί να ζήσει χωρίς τον άνθρωπο ενώ ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς το δάσος.

Επίσης και στη θάλασσα πρέπει να προσέχουμε την καθαριότητα. Να μην αφήνουμε πλαστικά, αποφάγια και απορρίματα στις παραλίες γιατί θα έρθουν

και άλλοι μετά από μας να καθίσουν και να κάνουν μπάνιο. Πρέπει να ξέρουμε ότι τα νάιλον και γενικά τα πλαστικά πράγματα μπορεί να διατηρηθούν πάνω από εκατό χρόνια, οπότε αντιλαμβανόμαστε την τεράστια διάρκεια της μόλυνσης σε θάλασσες και ακτές.

Τέλος πρέπει να προστατεύουμε τα αρχαία μας μνημεία και τα ιστορικά δέντρα, όπως η ελιά του Πλάτωνα στην Αθήνα, ο πλάτανος του Ιπποκράτη στην Κω και κτλ. Εκτός από αυτά αξίζει την προστασία και την αγάπη μας κάθε τι πάνω στη γη για να μη διαταράσσεται η ισορροπία των δυνάμεών της και η μορφή που της έδωσε ο Θεός.

Έτσι λοιπόν αν το κράτος από το ένα μέρος και εμείς οι πολίτες από το άλλο λάβουμε όλα αυτά τα μέτρα και καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος, τότε σίγουρα θα περιοριστούν οι κίνδυνοι που το απειλούν και οι οποίοι είναι κίνδυνοι της ίδιας της ζωής.

Μαρία Στ. Κολλιού

Μαθήτρια Στ' τάξης

του 2ου Δημ. Σχολείου Κόνιτσας

Σημείωση

Η παραπάνω έκθεση απέσπασε το 1ο βραβείο στα πλαίσια του διαγωνισμού που έκανε το τμήμα περιβαλλοντικής εκπ/σης της Α/θμιας εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Μάϊος

Ελάχ. θερμ. 10.2°

Μέγ. θερμ. 29.4°

Σχ. υγρασία 60%

Ύψος βροχής 36.4 m.m.

Ιούνιος

10.2°

37°

49%

13.8 m.m.

Ο ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ

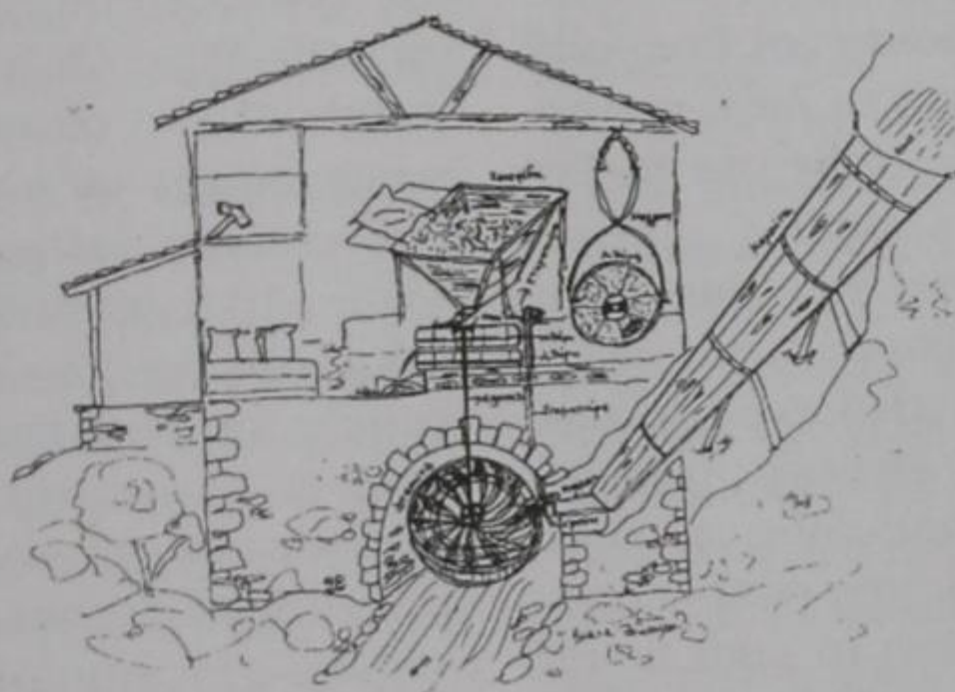
Ο νερόμυλος του Κεφαλοχωρίου ή Λυκόρραχης ή Λούψικου, όπως ονομαζόταν παλιότερα, είναι ένα παραδοσιακό κτίσμα που βρίσκεται στον παλιό οικισμό της Λυκόρραχης. Αυτό το κτίσμα είναι δημιούργημα των πτόπιων κατοίκων του οικισμού της Λυκόρραχης και έχει κριθεί από την Εφορία Νεοτέρων Μνημείων ως διατηρητέο. Είναι ασβεστοπετρόκτιστος, με στέγη φτιαγμένη από πλάκα (σχισόπλακα). Είναι άγνωστο πότε χτίστηκε. Κανένας από τους γεροντότερους κατοίκους του χωριού

μας δε θυμάται να έχει κτισθεί στις μέρες του, ούτε είχε ακούσει για την ανέγερσή του. Υπολογίζεται ότι πρέπει να ξεπερνάει τα 120 χρόνια ζωής. Διάφορες επεμβάσεις επισκευών έγιναν κατά καιρούς, πιο σημαντική αυτή του έτους 1997 που ουσιαστικά ο νερόμυλος σώθηκε.

Στο νερόμυλο ή μύλο, έτσι τον λέγανε μεταξύ τους οι χωριανοί, αλέθανε οι κάτοικοι τόσο του χωριού, όσο και των γειτονικών χωριών, τους καρπούς των χωραφιών τους. Οι καρποί αυτοί ήταν το σπάρι, το καλαμπόκι, η βρίζα και καμιά φορά και ρόβι. Η παραπάνω παραγωγή τους ήταν ο αγώνας ολόκληρης της χρονιάς για την οικογένειά τους και τις τροφές για να ταΐσουν τα ζώα τους. Ο νερόμυλος λειτούργησε μέχρι το έτος 1970 περίπου. Μέχρι τότε οι χωριανοί δούλευαν στα χωράφια τους. Ύστερα άρχισε η μετανάστευση, ήρθε αυτοκίνητο στο χωριό και άρχισε η "εξέλιξη".

Ο νερόμυλος ανήκε ανέκαθεν στην ιδιοκτησία της Εκκλησίας. Ήταν βακούφικος. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή κάθε χρόνο τον Αϊ-Δημήτρη έβγαζε ανοικτή δημοπρασία την εκμετάλλευση του μύλου. Οι ενδιαφερόμενοι έδιναν τις προσφορές τους και ύστερα από τρεις ημέρες, από την ημέρα της δημοπρασίας, ε-

φόσον δεν υπήρχε ένσταση γίνονταν η κατακύρωση στον μειοδότη, που θα έπαιρνε λιγότερο κσάϊ από κάθε παραγωγή, δηλαδή φόρο από το σπάρι που θα αλέθανε. Ακόμα δίνανε και κατά

σε σπάρι και στην Εκκλησία. Ο Κώστας Νούτσος που έκανε Μυλωνάς γύρω στο 1960, μου είπε ότι για μία χρονιά έδωσε προσφορά στην Εκκλησία 350 κιλά σπάρι ως μίσθωμα και έπαιρνε από κάθε παραγωγή 3 κιλά αλεύρι στα 100 κιλά. Για να αναδειχθεί κάποιος Μυλωνάς της χρονιάς έπρεπε πέρα από την προσφορά που έγινε να τον θεωρούσε η Εκκλησιαστική Επιτροπή και ως έντιμο πρόσωπο. Συνήθως ο μύλος άλεθε γύρω στους 300 τόνους σπάρι το χρόνο και 100 τόνους άλλους καρπούς για τα ζώα. Για νάχει το ψωμί της χρονιάς μια πενταμελής οικογένεια έπρεπε νάχει παραγωγή γύρω στους τρεις τόνους σπάρι. Όταν ο αρχηγός της οικογένειας εξαφάνιζε αυτήν την παραγωγή ένιωθε ότι είχε πετύχει το σκοπό του. Η οικογένειά του δεν θα πεινούσε και ήταν νοικοκύρης.

Η εργασία του μυλωνά ήταν κουραστική και ήθελε άνθρωπο που νάχει υπομο-

νή. Έπρεπε νάναι θαρραλέοι, παλικάρια για να αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα της σκληρής δουλειάς, αφού εργάζονταν πολλές ώρες και συνεχή ημερόνυκτα. Ήταν συνήθως μόνοι και είχαν την ευθύνη να παράγουν αλεύρι καλής ποιότητας. Ο Μυλωνάς έπρεπε να ήταν γνώστης της λειτουργίας του μηχανισμού του μύλου και αναλάμβανε ο ίδιος την συντήρησή τους και τις επισκευές. Επίσης συντηρούσε ο ίδιος το κτίριο. Τηρούσε με ευλάβεια όλους τους όρους της συμφωνίας με την Εκκλησιαστική Επιτροπή και όταν παρέδιδε μετά τη λήξη της περιόδου ένιωθε ότι παρέδιδε στο Αϊ-Ταξιάρχη, πολιούχο του χωριού.

Η μοναξιά του Μυλωνά ήταν επικίνδυνη και μυστηριώδης. Ο θόρυβος των λιθαριών και του νερού δυσκόλευαν τη ζωή του ακόμα πιο πολύ. Ο Μυλωνάς αναλάμβανε την ευθύνη να παραδίδει σε κάθε παραγωγό τόσο αλεύρι, όσο σπάρη παραλάμβανε, αφού κρατήσει το κσάϊ (κόπο του). Η συμφωνία δεν πρόβλεπε φύρα.

Εάν τυχόν είχε φύρα οφείλονταν σε κακή λειτουργία του μύλου και ευθύνη είχε ο Μυλωνάς. Ακόμα έπρεπε να βγάζει το αλεύρι ανάλογα με την επιθυμία του "πελάτη του", όπως το ήθελε εκείνος, δηλαδή χοντροκομένο ή ψιλοκομένο. Οι καρποί των ζώων κόβονταν συνήθως χοντρά, το αλεύρι ψιλό. Ένα άλλο μέλημα που είχε ο μυλωνάς ήταν να φροντίζει οι καρποί νάναι ξεροί, γιατί αν "κρατούσαν" είχε φθορά. Ακόμα έπρεπε το αλεύρι να μη βγαίνει πολύ ζεστό γιατί "άναβε". Αυτό συνέβαινε όταν ο μύλος λειτουργούσε για πολλές ώρες. Ο Μυλωνάς σε κάθε έναν τόνο αλέσματος έπρεπε να χαρακώνει τα λιθάρια.

Ήταν μια δουλειά που ήθελε τεχνική. Με σφυριά που είχαν στην άκρη χτένι χτυπούσαν με μαστοριά τις πέτρες, ώστε αυτές να μην είναι λείες. Έπρεπε να είναι

μεταξύ τους άγριες, ώστε όταν γύριζαν να τρίβουν τους καρπούς. Τα πρώτα 3-4 κιλά (οκάδες τότε) αλέσματος, ύστερα από το χάραγμα των λιθαριών τα έπαιρνε ο Μυλωνάς, γιατί ήταν ακατάλληλα.

Ο Μύλος για να δουλέψει έπρεπε να είχε το απαραίτητο νερό. Γι' αυτό συνήθως λειτουργούσε από το μήνα Οκτώβριο μέχρι και το μήνα Ιούνιο. Λειτουργούσε υποχρεωτικά δύο μέρες της εβδομάδας, που όριζε η Επιτροπή, και όταν είχε ενδιαφερόμενους αλεστές μπορεί και κάθε μέρα. Οι "μεγάλοι" παραγωγοί αλέθαν όλο το σπάρη μαζί. Έτσι ο Μυλωνάς έπρεπε να αλέθει πολλές μέρες. Αυτό γινόταν ύστερα από συνεννόηση. Πριν το 40 ο μύλος δούλευε κάθε μέρα.

Ο μύλος αποτελούνταν από ορισμένα εξαρτήματα. Αυτά ήταν οι καρούτες, που έπαιρναν το νερό από το αυλάκι και το πήγαιναν στη φτερωτή. Οι καρούτες παλιότερα ήταν ξύλινες, ύστερα αντικαταστάθηκαν με λαμαρίνες. Έμοιαζαν με βαρέλια στη γραμμή. Η φτερωτή ήταν συνήθως στο υπόγειο του μύλου και γύριζε όταν έπεφτε στις άκρες της το νερό από τις καρούτες με ορμή. Τη φτερωτή την έφτιαχναν οι κάτοικοι του χωριού και ήταν ξύλινη. Το ξύλο ήταν συνήθως δρυς (ήμερο δένδρο). Αυτό το ξύλο άντεχε στην υγρασία. Στο κέντρο της φτερωτής υπήρχε ένας άξονας που συνδεόταν με τις μυλόπετρες ή τα λιθάρια, όπως τα έλεγαν. Ο άξονας ήταν στο πάχος γύρω στα 30 εκ. και αφού περνούσε από το κάτω λιθάρη συνδεόταν στο πάνω με τη χελιδόνα, ένα μεταλλικό εξάρτημα που κατασκευαζόταν από ντόπιους παραδοσιακούς σιδηρουργούς, τους "γύφτους". Η χελιδόνα έμπαινε κωνευτή στο κάτω μέρος του πάνω λιθαριού, που ήταν στο κέντρο κούφιο και από εκεί έπεφτε το σπάρη. Πιο πάνω από τα λιθάρια βρίσκονταν η σκαφίδα. Εκεί μέ-

σα έριχναν το σπάρι και έπεφτε στα λιθάρια για να αλεσθεί. Η σκαφίδα στην άκρη ήταν κονική και είχε το μάνταλο, ώστε το σπάρι να πέφτει λίγο-λίγο. Η σκαφίδα χωρούσε γύρω στο ένα τσουβάλι καρπό, γύρω στα 40 με 50 κιλά. Τα λιθάρια ήταν πέτρες σκληρές από το χωριό μας, που αφού τις πελεκούσαν ειδικοί μάστοροι πελεκάνοι τις κάνανε κυκλικές· το είδος αυτής της πέτρας το έλεγαν στερνόπετρα. Είχαν πάχος γύρω στα τριάντα εκατοστά. Αργότερα τα λιθάρια έγιναν βιομηχανικά και ήταν μίγμα τσιμέντου με πέτρα.

Ακόμα δίπλα από τις μυλόπετρες υπήρχε η σταματούρα, ήταν ένα στρογγυλό ξύλο 10 εκατοστών διαμέτρου, η βάση του ήταν στο κάτω μέρος του μύλου, εκεί που ήταν η φτερωτή, δίπλα ακριβώς από την εξαγωγή του νερού από την καρούτα. Είχε στο κάτω άκρο της καρφωμένη μια γερή και πλατειά σανίδα. Όταν ήθελε ο μυλωνάς να σταματήσει τη λειτουργία του μύλου, γύριζε από επάνω την σταματούρα, η σανίδα έμπαινε μπροστά στην εξαγωγή της καρούτας και έτσι το νερό δεν κτυπούσε τη φτερωτή και ο μύλος πλέον δεν λειτουργούσε.

Η εξαγωγή της καρούτας ήταν συνήθως ξύλινη και στην άκρη είχε οπή γύρω στα 10 με 12 εκατοστά. Στην άκρη είχε το σφούνι που μίκρυνε την οπή ανάλογα με την επιθυμία του Μυλωνά. Στηριζόταν πάνω σε ένα χοντρό και γερό ξύλο. Ήταν ένα μεγάλο κούτσουρο, συνήθως από βελανιδιά. Το ονόμαζαν μπάμπο.

Ο χώρος που μαζεύονταν το αλεύρι βρίσκονταν λίγο πιο κάτω από το λιθάρι, το ονόμαζαν πόθο, άλλωστε μέσα σ' αυτό μαζευόνταν ο πόθος όλης της χρονιάς κάθε παραγωγού. Ήταν ένα ξύλινο μεγάλο κιβώτιο που έμοιαζε με σκάφη.

Σήμερα στο νερόμυλο του χωριού μου σώζεται η φτερωτή που είναι φτιαγμένη

από αλουμίνιο, αγοράσθηκε το έτος 1960 και αντικατέστησαν την ξύλινη. Έχει διάμετρο 1.40 μ.μ. και χωρίζεται με 48 περύγια ή κουτάλες.

Οι μυλόπετρες διατηρούνται και έχουν διάμετρο 1.05 μμ. και πάχος 25 εκατοστά. Εξωτερικά τις κρατάνε τρία μεταλλικά στεφάνια. Όλα τα άλλα εξαρτήματα είναι ξύλινα τα οποία από την πάροδο του χρόνου έχουν φθαρεί.

Ταυτόχρονα με το μύλο της Εκκλησίας λειτουργούσαν και άλλοι δύο ή τρεις ιδιωτικοί.

Παρόλα αυτά σε περιόδους λειψυδρίας υπήρχαν περιπτώσεις που χωριανοί έκαναν πολλά χιλιόμετρα με τα φορτωμένα ζώα τους να αλέσουν. Ο θεός μου ο Σωτήρης θυμάται ότι κάποτε είχε πάει με τον παπού μου στο Νεστόριο να αλέσουν δύο φορτώματα σπάρι. Το Νεστόριο απέχει γύρω στα 60 χιλιόμετρα από το χωριό μας. Έτσι, περπατούσαν πολλές ώρες και ημέρες.

Σήμερα το βιοτικό επίπεδο του λαού μας έχει ανέβει. Βγάζουμε το ψωμί μας με πολύ λιγότερο κόπο. Δουλεύουμε λιγότερο και περνάμε καλύτερα. Αυτό το χρωστάμε κυρίως στους παπούδες μας, που δούλεψαν σκληρά με δύσκολες συνθήκες. Γι' αυτό οι νερόμυλοι που απέμειναν πρέπει να θεωρούνται μνημεία, είναι η ιστορία μας, είναι ο πολιτισμός μας.

Κλείνοντας αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω την Καθηγήτριά μου κα. Γεωργία Ξένου γιατί μούδωσε το ερέθισμα να ασχοληθώ μ' αυτό το αντικείμενο, τους γονείς μου για τη συμπαράσταση στην εργασία μου και το φίλο του πατέρα μου κο Χαράλαμπο Παπαδημητρίου για τη βοήθειά του στην αποτύπωση του σχεδίου.

*Ηλιάνα Νικ. Φασούλη
Μαθήτριά Β' Γυμνασίου Κόνιτσας*

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ

... “Αμ ετούτο τίνος είναι;”

Τα παλιά χρόνια στο χωριό μου την ΟΞΥΑ, γιορτάζαμε στις 20 Ιούλη, τ’ Αη-Λιώς όπως λέγαμε. Όσοι ήμασταν στο χωριό, μικροί- μεγάλοι με τα πόδια η καβάλα στα ζώα, βγαίναμε στον Αη Λιά. Μετά τη λειτουργία, όλοι κάτι είχαμε απ’ το σπίτι για κολατσιό. Για το μεσημέρι οι γυναίκες έφτιαχναν μπουρέκια και για το καλό, στον Αη Λιά ψήναμε και ένα σφαχτό. Οι κτηνοτρόφοι που έρχονταν το καλοκαίρι στο βουνό με τα γιδοπρόβατά τους, συμμετείχαν κι αυτοί στο πανηγύρι με δικό τους ψητό και πάντα μας μοίραζαν και καμιά τζαντήλα με φρέσκο τυρί.

Τώρα για όλο το χωριό ένα ψητό δεν ήταν τίποτε, αλλά η φτώχεια δε μας άφηνε να ψήσουμε περισσότερα. Όλοι καταλαβαίναμε ότι αυτό το ψητό δεν έφτανε ούτε για μεζέ, αλλά λεφτά για άλλο ψητό δεν υπήρχαν. Αυτό το καταλάβαιναν καλύτερα απ’ όλους αυτοί που έκαναν κουμάντο να βρουν το σφαχτό να το σφάξουν και να το γδάρουν, να το ψήσουν, να το λιανίσουν και να το μοιράσουν. Αυτοί πράγματι ήταν οι πιο αδικημένοι και δεν ήταν άλλοι απ’ τους δυο μπακατίσιους στο χωριό, το Λία και τον Αντώνη, γιαυτό και αποφάσισαν κάτι να κάνουν. Σκέφτηκαν λοιπόν μια χρονιά, να ετοιμάσουν δυό μερίδες ψητού καλύτερες για τον εαυτό τους. Συνήθως ο Λίας κρύβονταν πίσω απ’ ένα δένδρο, δεν έβλεπε τις μερίδες και φώναζε τα ονόματα αυτών που θάπαιρναν το ψητό. Ο Αντώνης πιάνοντας μια μερίδα ψητό, ρωτούσε το Λία: Ετούτο τίνος είναι; κι ο Ηλίας έλεγε ένα όνομα ενός χωριανού κι αυτός που άκουγε τ’ όνομά του πήγαινε κι έπαιρνε το ψητό. Για να ξέρουν ποιές μερίδες είναι καλύτερες, ο Αντώνης δε θάλεγε ετούτο τίνος είναι, αλλά αμ ετούτο τίνος είναι και ο Ηλίας ακούγοντας το χαρακτηριστικό αμ’ ετούτο τίνος είναι, θάλεγε τα ονόματά τους. Έτσι κι έγινε. Ο

Λίας κρύφτηκε, δεν έβλεπε το ψητό κι ο Αντώνης άρχισε να ρωτάει ετούτο τίνος είναι; Φώναξε δυο-τρία ονόματα και μετά ο Αντώνης είπε δυνατά: Αμ ετούτο τίνος είναι; ο Λίας είπε το όνομά του και η Λίγενα πήγε και πήρε την καλή μερίδα. Το μοίρασμα συνεχίζονταν και ήρθε η σειρά της δεύτερης καλής μερίδας κι ο Αντώνης ξαναρωτάει δυνατά: Αμ ετούτο τίνος είναι; ο Λίας όμως αντί να πει το όνομα του Αντώνη, φώναξε άλλο όνομα. Ο καημένος ο Αντώνης που δεν άκουσε το όνομά του, ξαναρωτάει: Αμ ετούτο σου είπα τίνος είναι; ο Λίας όμως το Χαβά του είπε πάλι το όνομα που είχε ξαναπει. Φαρμακωμένος ο Αντώνης έδωσε την καλή μερίδα στον Κώτσιο που ήταν κι εκείνος λήξουρος. Σκαπετώντας τα γλυκάδια που είχε η μερίδα του, σταμάτησε εκεί που κάθονταν ο Πέτρος με την οικογένειά του, έσφιξε ένα ποτήρι με ρακί, του είπε χρόνια πολλά, ήπια κι άλλο ένα ρακί και μετά πήγε κι έκατσε εκεί που κάθονταν οι δικοί του.

Έκατσαν, έφαγαν και χόρευαν όλοι μαζί κι όταν κόντευε να βασιλέψει ο ήλιος, πήραν το δρόμο για το χωριό τραγουδώντας. Φθάνοντας στο χωριό, πρώτα πήγαν Χρόνια Πολλά στα σπίτια που γιόρταζαν.

Οι οργανοπαίχτες απ’ τη Βούρμπιανη, όπως ο Νικόλας με το κλαρίνο, ο Γάκης με το βιολί κι ο Γιώτης με το ντέφι, πάντα έρχονταν στα πανηγύρια της Οξυάς. Ήξεραν ότι πολλά λεφτά δε θάβγαζαν γιατί ήμασταν λίγοι, ήξεραν όμως ότι οι Οξυώτες στα γλέντια την έκαιγαν την κάλα τους και από ένα κομμάτι καλό μπουρέκι από κάθε σπίτι θα τότηρωναν.

Είναι αυτονόητο ότι τα ονόματα που αναφέρονται, δεν έχουν καμιά σχέση με τα πραγματικά ονόματα των πρωταγωνιστών στο μοίρασμα του ψητού.

Οξυά, Ιούλης 1996
Θανάσης Πορφύρης

ΔΙΑΔΡΟΜΗ 25 ΕΤΩΝ

(Μάϊος 1975 - Μάϊος 2000)

Παν. Φ. Νάτσι Αξ/κου Δικ/κου Ε.Α.

Αγαπητοί συγχωριανοί
Αγαπητοί φίλοι συμπατριώτες

Η 25ετής διαδρομή (1975-2000) της
Αδελφότητας Λαγκαδιωτών δεν ήταν κα-
θόλου μα καθόλου εύκολη.

Όλα αυτά τα χρόνια ανακαλύψαμε ότι
έσα μας υπήρχαν μεγάλα “κοπάσματα”
ξιοπρέπειας και περηφάνιας που αυτά
δηγούν στην ελπίδα ότι μπορούμε να
ροχωρήσουμε όλοι μαζί, αφήνοντας
ίσω την προ ετών εικόνα του χωριού
ας η οποία μας προκαλούσε προβλη-
ματισμούς, θυμούς και μελαγχολία.

Κάναμε μεγάλα βήματα. Σήμερα το
χωριό μας στην Επαρχία της Κόνιτσας
αλλά και του Νομού έχει αυτοεκτίμηση,
παρουσία, πολιτιστική δύναμη και αξιο-
πρέπεια. Το όμορφο χωριό μας, δημι-
ουργικό πλέον σήμερα, σιγά-σιγά απε-
λευθερώθηκε από τη μизέρια του, από
την μετριοκρατία και πήρε τη θέση που
του αξίζει στο προσκήνιο.

Πρωταγωνιστές σ’ αυτό είναι οι απλοί
άνθρωποι του χωριού μας που γνήσια
αγάπησαν και στήριξαν τις προσπάθειες
της δημιουργίας.

Κάνοντας λοιπόν έναν απολογισμό
βλέπουμε ότι η Αδελφότητα προσέφερε
τα μέγιστα στο χωριό μας και σε έργα
και σε φιλανθρωπικούς σκοπούς που
όλοι μας γνωρίζουμε. Δεν είναι ανα-

γκαίο ν’ αναφερθώ λεπτομερώς σ’ αυτά
γιατί όπως προανέφερα ο καθένας μας
γνωρίζει τι πέτυχε τα 25 χρόνια από της
ιδρύσεως της η Αδελφότητα.

Στο σημείο αυτό, αγαπητοί συγχωρια-
νοί και επειδή το περιοδικό “Η ΚΟ-
ΝΙΤΣΑ” είναι το μέσον επικοινωνίας των
απανταχού ευρισκομένων Λαγκαδιωτών
(γι’ αυτό θα παρακαλούσα όλοι μας να
το στηρίζουμε με τη συνδρομή μας) θα
ήθελα να μάθετε μία πρόταση μου, η
οποία βεβαίως έχει και παλαιότερα συ-
ζητηθεί ή έχει προταθεί από κάποιους
συγχωριανούς, όμως πιστεύω κατά την
ταπεινή μου και πάλι γνώμη ότι έφτασε
η ώρα που αυτή η πρόταση πρέπει να
λάβει “σάρκα και οστά”.

Μπαίνοντας στην ουσία της πρότασης
θα ήθελα αγαπητοί μου συγχωριανοί να
τη δείτε με συμπάθεια, γιατί πιστεύω ότι
χρειάζεται τη στήριξη του κάθε Λαγκα-
διώτη και τη χρειάζεται γιατί ένας “ΞΕ-
ΝΩΝΑΣ” στη Λαγκάδα, δεν γίνεται με
λόγια ή προτάσεις, αλλά με την πραγμα-
τική βοήθεια του κάθε συγχωριανού
μας. Αντιλαμβάνεσθε λοιπόν ότι η πρό-
ταση μου είναι ότι χρειάζεται να γίνει
στο χωριό μας το σπίτι του κάθε “ξεχα-
σμένου” Λαγκαδιώτη, να γίνει το σπίτι
του “αποπομπαίου”, που για το τελευ-
ταίο θλίβομαι γιατί είδαμε τα τελευταία
χρόνια να συμβαίνουν οικογενειακές

τραγωδίες για λίγα μέτρα γης... κρίμα...

Πρέπει αγαπτοί μου συγχωριανοί να λάβουμε υπ' όψιν ότι τα τελευταία χρόνια ειδικά το καλοκαίρι, αλλά και τις γιορτές το χωριό κατακλύζεται από ξεχασμένους συγχωριανούς και φίλους μας, είναι όμως και πολλοί άλλοι που θέλουν να επισκεφτούν το χωριό μας, αλλά όταν σκέφτονται ότι δεν έχουν που να μείνουν δεν το αποφασίζουν.

Είναι γεγονός ότι το πρόβλημα το βλέπουμε, αλλά επειδή είμαστε φιλόξενο χωριό και πάντα βρίσκεται λύση εξυπηρέτησης, το ξεπερνάμε.

Ναι αλλά κάποια στιγμή θα πρέπει να φτιάξουμε αυτό το σπίτι του κάθε Λαγκαδιώτη ή φίλου μας και τότε θα δείτε ότι και εμείς αλλά ιδιαίτερα τα παιδιά μας με τους φίλους τους θα νιώθουμε μεγαλύτερη άνεση επίσκεψης του χωριού μας.

Δεν παύει όμως αυτή η ενέργεια μας, να αποτελέσει και πόλο έλξης προσελεύσεως ξένων που θα περάσουν ωραίες στιγμές στο όμορφο χωριό μας και θα επισκεφτούν το "Γλυκονέρι" για το οποίο έγραψε ο αγαπητός πρόεδρος της Αδελφότητας Πασχάλης Μανώλης στο περιοδικό, αλλά απ' ό,τι βλέπω και πάλι τίποτε δεν έγινε γι' αυτό το μοναδικό στολίδι του τόπου μας.

Δεν θα ήθελα να σας κουράσω περισσότερο δια μέσου του περιοδικού γιατί είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα και θα πρέπει πλέον να το συζητήσουμε καταστατικά.

Επειδή είμαι άνθρωπος των καταστατι-

κών διαδικασιών δεν θα ήθελα να υπερβώ το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας στο οποίο κάνω παράκληση να θέσει την πρόταση μου στις καταστατικές διαδικασίες και να αναθέσει σε επιτροπή την επεξεργασία υλοποίησης της και ακολούθως ενώπιον της Γεν. Συνέλευσης στο χωριό τον 15 Αύγουστο να παρθεί κάποια απόφαση.

Μπορώ να σας ενημερώσω ότι ήδη το Υπουργείο Πολιτισμού αλλά και άλλοι κρατικοί φορείς μας υποσχέθηκαν ότι θα μας βοηθήσουν σ' αυτή την προσπάθειά μας.

Τελειώνοντας αγαπτοί απανταχού συγχωριανοί, θα ήθελα να ξέρετε όλοι ότι σ' αυτήν την 25ετή διαδρομή της Αδελφότητας αποκτήσαμε και ένα μεγάλο κληροδότημα στην Αθήνα. Ο αείμνηστος γιατρός Χρήστου Βασιλείος με δωρεά μας άφησε στην Αδελφότητα το 1/4 του γραφείου του στην Αθήνα όπου συστεγάζονται σήμερα οι Αδελφότητες λαγκαδάς, Ασημοχωρίου, Γοργοποτάμου και Χιονάδων. Ας τον ευγνωμονούμε πάντα και να τον θυμόμαστε για τη μεγάλη δωρεά που μας έκανε, παρ' ότι δεν ήταν χωριανός μας, αλλά συγγενής της Μάρθας Μανώλη.

Εύχομαι η επόμενη 25ετής διαδρομή της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών μέσα στη νέα τάξη πραγμάτων που επέρχεται να είναι πιο δημιουργική, πιο κοινωνική και πιο πολιτιστική για το καλό όλων των συγχωριανών.

Σας ευχαριστώ
Παν. Φ. Νάτσος

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ "ΣΤΕΚΙ ΛΟΓΟΥ - ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ"

"ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ"

Ομιλήτρια η *Ρέα Κακάμπουρα-Τίλη*, Δρ. Λαογραφίας

ΜΕΣΑ σε ηπειρώτικο περιβάλλον, στο "Στέκι Λόγου-Τέχνης και Παράδοσης" τη Δευτέρα, 5-6-2000 πραγματοποιήθηκε η τελευταία εκδήλωση της περιόδου 1999-2000, με θέμα: "ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ" και είχε ομιλήτρια τη Ρέα Κακάμπουρα-Τίλη, Δρ. Λαογραφίας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΣ το πρόγραμμα ο Λευτέρης Β. Τζόκας, που εδώ και πέντε χρόνια, στο βραβευμένο "Στέκι Λόγου-Τέχνης και Παράδοσης", έχει την ευθύνη και τη ροή του προγράμματος, αναφέρθηκε χαρακτηριστικά για την κύρια ομιλήτρια:

"Η ΡΕΑ ΚΑΚΑΜΠΟΥΡΑ - Τίλη, δρ. Λαογραφίας, δεν είναι Ηπειρώτισσα, αλλά αγκάλιασε με πολλή αγάπη και σεβασμό την Κόνιτσα και τα χωριά της. Έχοντας πολύτιμο βοηθό το σύζυγό της Θάνο Τίλη, που είναι Ηπειρώτης (Βασιλικό-Πωγωνίου), "όργωσαν" κυριολεκτικά, τα χωριά της Κόνιτσας και τις εμπειρίες αυτές, μετέφερε στο πολυσέλιδο βιβλίο της, έκδοση του Δήμου Κόνιτσας, που έχει τίτλο:

"Ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τις τοπικές κοινωνίες. Οι Σύλλογοι της επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα". Είναι διδακτορική της διατριβή.

ΠΑΙΡΝΟΝΤΑΣ το λόγο η κύρια ομιλήτρια, άφησε άφωνο το εκλεκτό κοινό που παρακολουθούσε την εκδήλωση.

Αναφέρθηκε για τα χωριά της Κόνιτσας, τους Συλλόγους και τις Αδελφότητες. Πλημμύρισε η νοσταλγία και μας μετάγγισε στην ψυχή μας τη συναισθηματική φόρτιση, απ' τα χωριά και την εγκατάλειψη των ανθρώπων και της Πολιτείας. Μορφοποίησε εύστοχα με δυναμική και πυροδότησε τις καρδιές για νέο ξεκίνημα, για επιστροφές, όταν είναι μπορετό, στην ακριτική επαρχία μας. Έδωσε το έναυσμα με σωστό χειρισμό και πρόβαλε τις ομορφιές του τόπου μας. Ζωηρό ήταν το ενδιαφέρον του κοινού που καταχειροκρότησε.

Η ΛΕΝΑ ΓΑΛΑΝΗ, καθηγήτρια Φιλολογος και πρόεδρος της Αδελφότητας Πύργου-Κόνιτσας, μίλησε εγκάρδια για τη Ρέα Κακάμπουρα - Τίλη και διάβασε αναλυτικό βιογραφικό της σημείωμα. Ακόμα χαιρέτησε το κοινό η Νίκη Γκουντουβά, δικηγόρος, Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων επαρχίας Κόνιτσας.

ΛΑΪΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ έπαιξε Ηπειρώτικους σκοπούς και η φωνή του Μιχάλη Μιχόπουλου, Καθηγητή και Μουσικού, οδήγησε τα βήματα στο χορό. Υπήρχαν άφθονες παραδοσιακές πίτες από τα χέρια των ηπειρωτισσών γυναικών της Αδελφότητας Βασιλοπουλιωτών και αναψυκτικά με κρασί και τσίπουρο.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

Απάντηση στον κ. Βασίλ. Γκότζο

από τον ΝΙΚ. ΡΕΜΠΕΛΗ

Αγαππé μου Βασίλη

Δοκιμάζω ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση, όταν διαβάζω στο περιοδικό ή ημερήσιο Τύπο δημοσιεύματα μαθητών μου, όπως πρόσφατα στην "ΚΟΝΙΤΣΑ" το δικό σου, άσχετα αν δεν συμφωνείς μαζί μου.

Καθένας δικαιούται να έχει και να προβάλλει τις απόψεις του. Το επισημαίνει αυτό, άλλωστε, και ο αρχαίος λυρικός ποιητής Βακχυλίδης (απόσπ. 37): "Ει δε λέγει τις άλλως, πλατεία κέλευθος", δηλ. αν κάποιος έχει διαφορετική γνώμη, ο δρόμος είναι πλατύς.

Η όλη δράση της Φρειδερίκης έχει, φυσικά, και τα μελανά της σημεία, αλλά σε μας τους Κονιτσιώτες δεν υπάρχει, νομίζω λόγος να την αντιπαθούμε. Αγάπα τον συνάνθρωπό σου με τα ελαπτώματά του. Αγαπάτε τους εχθρούς υμών, εκήρυξε ο Ναζωραίος.

Εν πάση περιπτώσει, αργότερα, εν καιρώ τω δέοντι, θα κάνω μια αίτηση στο Δήμο, υπογραμμένη και από άλλους, κι ας αποφασίσουν χωρίς προκαταλήψεις και τα γνωστά εκείνα... ναι μεν... αλλά... "Αι δεύτεραι φροντίδες (=σκέψεις) σοφώτεραι" αναφέρει ο Ευριπίδης στον Ιππόλυτο, (στίχ. 436).

Σε περίπτωση άρνησης, τότε θα έλεγα, προκειμένου να σκουριάζει εκεί όπου

βρίσκεται, να δοθεί τουλάχιστον στην Αρίστη ή το Πάπιγκο, χωριά κοντά στο Βοϊδομάτη, όπου συχνά ψάρευε η Φρειδ. Νομίζω πως ευχαρίστως θα το δεχθούν, για λόγους, που αυτοί ξέρουν να εκτιμούν. Τελεία και παύλα επ' αυτού.

Σε ευχαριστώ, Βασιλάκη για τα φιλόφρονα στο πρόσωπό μου λόγια σου, αν και δεν χρειάζονταν.

Και επειδή, κατά τους Γάλλους, "la noblesse oblige" (η ευγένεια υποχρεώνει), θα ήθελα και εγώ, ανταποδίδων "τα ίσα" να σε συγχαρώ και από τις στήλες του περιοδικού, διότι κατόρθωσες με τη θέληση και το ζήλο σου για πρόοδο και προκοπή, καθώς και με τη συμπαράσταση της γυναίκας σου και του αδελφού σου Σπύρου, να εξελιχθείς σε καθηγητή και να διδάσκεις "Ιστολογία" σε Πανεπιστήμιο της Ελβετίας. Τι καλύτερο και ωραιότερο από αυτό θα μπορούσε να ποθήσει ο παλιός σου Δάσκαλος;

Σημείωση Σύνταξης:

Μετά από τα δημοσιεύματα περί Φρειδερίκης στα προηγούμενα τεύχη, λάβαμε κι άλλες επιστολές με αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις.

θα σταματήσουμε εδώ και ας μας συγχαρήσουν οι φίλοι μας για τη μη δημοσίευσή τους.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας

Ομήρου 6, 2ος όροφος
ΑΘΗΝΑΙ Τ.Κ. 105 64

τηλ.: 3242626
τηλ. - Fax: 3244988
κιν.: 094-676109

Εκκλησιαστικοί Επίτροποι του ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου

(Από το έτος 1943 μέχρι το έτος 1995)

Επί του Εφημερίου Παλαιοσελλίου πρωτοπρεσβυτέρου Παναγιώτου Πριμγκύρη τα κάτωθι ονόματα: Ηλίας Βασιλίκας ο οποίος εις το καθήκον του εκτελέστηκε απ' τους Γερμανούς.

Δημήτριος Κοντούλας, Στυλιανός Καρανίκας, Ηλίας Μίσιος, Βασίλειος Γιαννούσης, Βασίλειος Βαγενάς, Αναστάσιος Σδράλης, Νικόλαος Βαρσάνης, Αναστάσιος Ζαχάρης, Ηλίας Καραμίσης, Γεώργιος Πίσπας, Δημήτριος Τζήμας, Αθανάσιος Δάγκος, Νικόλαος Κοντούλας, Δημήτριος Γρέντζιος, Ελευθέριος Μικώτας, Γεώργιος Γιαννούσης, Γεώργιος Μούχας.

Τίμιοι άνθρωποι εις τα καθήκοντα του ιερού Ναού της Αγίας Παρασκευής. Στο

διάστημα αυτό κάναμε και δύο παρακλήσια του Αγίου Νικολάου και του Αγίου Αντωνίου, με τη βοήθεια των Ευσεβών Χριστιανών και ετέθησαν σε λειτουργία. Αγοράστηκαν 9 καμπάνες για όλα τα εξωκλήσια 7 τον αριθμό.

Στην κεντρική εκκλησία στο καμπαναριό τοποθετήθηκε ηλεκτρικό ωρολόγιο που σημαίνει την ώρα, δαπάνη του πρωτοπρεσβυτέρου Παναγιώτου Πριμγκύρη.

Έξω από το ναό δημιουργήθηκε πλακόστρωτος αυλόγυρος και τοποθετήθηκε μνημείο των πεσόντων έμπροσθεν της εκκλησίας και δίπλα απ' το μνημείο έγινε βάση για τον ιστό της σημαίας, όπου κυματίζει μέρα-νύχτα.

Παλαιοσελλι 5-6-2000

Παπα-Παναγιώτης Πρωτοπρεσβύτερος

Αξιόλογη διάλεξη

Η Παθολόγος-Καρδιολόγος κ. Ειρήνη Οινονόμου-Σταματάτη και ο Ορθοπαιδικός κ. Παναγ. Καλλιντέρης πραγματοποίησαν ομιλίες με θέματα της ειδικότητάς τους στην αίθουσα του Δημαρχείου Κόνιτσας. Οι εκλεκτοί συμπατριώτες επιστήμονες κατατόπισαν τους ακροατές με γλαφυρότητα για την πρόληψη, διατροφή κ.λ.π. σχετικά με τις ασθένειες της καρδιάς και την οστεοπόρωση.

Τέτοιες ομιλίες είναι πολύ χρήσιμες για όλους και ευχόμαστε να συνεχιστούν και από άλλους επιστήμονες.

Σ.Τ.

ΣΧΟΛΙΑ

Ας προστατέψουμε τα δάση

Αγαπητοί Κονιστιώτες και συμπατριώτες της Επαρχίας, όπως κάθε χρόνο την περίοδο του καλοκαιριού κάνω πάντα μια υπενθύμιση για την προστασία των δασών της περιοχής μας.

Έτσι και φέτος θεώρησα σκόπιμο να υπενθυμίσω σε όλους μας το χρέος και την ανάγκη να είμαστε άγρυπνοι, για να διατηρήσουμε ακέραιο τον φυσικό μας πλούτο.

Είμαστε, αγαπητοί συμπατριώτες, πολύ προνομιούχοι που ζούμε σ' αυτήν την περιοχή με τα μεγάλα δάση, τα πεντακάθαρα ποτάμια, τον καθαρό αέρα, αγαθά που πάρα πολλοί συνάνθρωποί μας στερούνται όλο και περισσότερο στην εποχή μας. Τα δάση είναι οι πνεύμονες του κάθε ανθρώπου γιατί όταν καίγεται κάποιο δάσος είναι σαν να αφαιρείται ένα κομμάτι από τον πνεύμονά μας, θα πρέπει λοιπόν, να είμαστε όλοι σε επιφυλακή για να προλαμβάνουμε κάθε κίνδυνο.

Τα πράγματα στις μέρες μας είναι πιο εύκολα γιατί έχουν πληθύνει τα κινητά τηλέφωνα.

Έτσι μπορούμε αμέσως να ειδοποιήσουμε τους αρμόδιους μόλις δούμε την παραμικρή φωτιά.

Συνάμα καλόν είναι να πάμε και εμείς επιτόπου να διαπιστώσουμε εάν πατιέται το μέρος διότι μπορεί η φωτιά να μην έχει επεκταθεί και να καταφέρουμε να την σβήσουμε.

Επειδή όλοι απολαμβάνουμε τα αγαθά του δάσους, όλοι θα πρέπει να βοηθήσουμε στην διαφύλαξή του.

Ας μην τα περιμένουμε όλα από τους υπεύθυνους γιατί πολλές φορές μέχρι να

έρθει η δασοπυρόσβεση η φωτιά φουτώνει και δυσκολεύουν τα πράγματα, ιδίως όταν το έδαφος είναι ανώμαλο και δύσβατο.

Μόνον αν συνεργαστούμε μ' αυτό το πνεύμα θα μπορέσουμε να φέρουμε καλό αποτέλεσμα και να καμαρώνουμε τα δάση μας.

Εζνεπίδης Λουκάς

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Το νέο Δ.Σ. της "Ηπειρ. Εστίας" Θεσ/νίκης που προέκυψε από τις εκλογές της 2.4.2000 συγκροτήθηκε ως εξής:

Α' Αντιπρόεδρος, Χρ. Μάντης

Β' Αντιπρόεδρος Φιλίπ. Κούγκλης

Γ. Γραμ. Βασ. Παππάς

Ταμίας, Βασ. Γκέλης

Έφορος μελετών, Χριστίνα Βαδίλη.

Έφορος αλληλεγγύης, Σταμ. Παλασοπούλου

Έφορος ψυαγωγίας Μιχ. Γκουντούλης

Έφορος νεολαίας Αθηνά Τοτοκώτση.
Εξελ. Επιτροπή: Μιχ. Στάσας, Μαρία Μπότσαρη, Ευαγγ. Νικολόπουλος

Υπεύθυνοι - Γραμματείας Βιβλιοθήκης, Βεστιάριου, Εφημερίδας "ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ", Υποδοχή Β. Ηπειρωτών: Β. Γκέλης - Α. Τοτοκώτση.

• Βροχερή ήταν η φετινή Πρωτομαγιά.

• Πλούσιος σε εκδηλώσεις ήταν ο φετινός Μάης στην Κόνιτσα. Εκτός από τα πανηγύρια στα χωριά της επαρχίας εκδηλώσεις είχαμε και μέσα στην πόλη. (δημοσιεύονται σε άλλη σελίδα).

• Η Ηπειρ. Εστία Θεσ/νίκης διοργάνωσε αντάμωμα των Ηπειρωτών Μακεδονίας στον Αγ. Νικόλαο Νάουσας με φεστιβάλ χορευτ. συγκροτήματος στις 28/5/2000.

• 4/6 οκταμελής ομάδα του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας πραγματοποίησε ανάβαση στο "Ροϊδοβούνι" υψ. 1977 μ.

• Στις 11/6 17μελής ομάδα του Συλλόγου ανέβηκε στη Δρακόλιμνη και την κορυφή του Σμόλικα (2637 μ.).

• Στις 24-25/6 ο Ορειβ. Σύλλογος ανέβηκε στη Δρακόλιμνη και Γκαμήλα (υψ. 2497 μ.).

• Η μέρα της Αναλήψεως γιορτάστηκε με παραδοσιακό γλέντι στην Κ. Κόνιτσα και της Αγ. Τριάδας έγινε λειτουργία και γλέντι στο ομώνυμο εκκλησιάκι μεταξύ Ηλιόρραχης και Μαζίου.

• Με επιτυχία έγιναν τα πανηγύρια του Αγ. Κων/νου στην Καλλιθέα, και του Αγ. Πνεύματος στην Ηλιόρραχη και Καλόβρυση.

• Εκδήλωση για τα 75 χρόνια της Αναγνωστοπούλειου σχολής πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα την Κυριακή στις 25/6 με μνημόσυνο για τον ιδρυτή Μιχ. Αναγνωστόπουλο και τρισάγιο στον τάφο του.

• Όπως κάθε χρόνο, έτσι κι εφέτος ο Πολιτιστ. Σύλλογος Μολυβδοσκεπάστης πραγματοποίησε στις 29-30/6 τις καθιερωμένες εκδηλώσεις με μεγάλη επιτυχία.

Εκτός από τη λαϊκή ορχήστρα συμμετείχαν και χορευτικά του Πνευμ. Κέντρου Ιωαννίνων.

Στις εκδηλώσεις παρευρέθηκαν ο Δήμαρχος κ. Χατζνεφραιμίδης, ο νέος αντιδήμαρχος κ. Σταυρίδης, σύμβουλοι, και πολύς κόσμος από την Κόνιτσα και τα γύρω χωριά.

• Επιτέλους άρχισε η αποσυναρμολόγηση της σιδερένιας γέφυρας δίπλα από την παλιά πέτρινη στον Αώο.

• Άβροχος μας εγκατέλειψε ο Ιούνιος και με πολύ ζέση.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

"ΚΟΥΑΡΙΟΣ" Τ. 19-20

"ΝΕΟΧΩΡΙΤΙΚΑ" Συλ. Νεοχωριτών Υπάτης Τ. 27

"ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ" Τ. 115-116 Λ. Μάλαμα-Γιάννινα

"Παρουσία" Τ. 11ο Ένωσης Αιπ/ακαρ-νάνων συγγραφέων "ΗΠΕΙΡ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ" Τ. 260

"ΚΕΡΑΣΟΒΟ" Τ. 74

"ΔΟΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ" Τ. 11

"ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΚΑ ΝΕΑ" Τ. 32

"ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ"

"Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΤΩΝ"

«Τ' Ασημοχωρίτικα», τ. 5.

***

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Στις 11/2 απόχτησαν στη Θεσ/νίκη αγοράκι ο Δημήτρης Κυριακίδης και η Κατερίνα Μηλιώνη.

• Στα Γιάννινα ο Χαράλαμπος Ζώης και η Ρούσα Ντεντοπούλου απόχτησαν στις 19/5 αγοράκι.

• Στις 29/6 απόχτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα ο Λάμπρος και η Γαρυφαλλιά Ράπη.

Βαπτίσεις:

Την 1/5 βάφτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους ο Δημήτρης και η Ευαγγελία Ευαγγέλου. Όνομα Όλγα.

• Την ίδια μέρα ο Τώνης και η Ιωάννα Νίκου βάφτισαν το αγοράκι τους. Όνομα Βασίλειος. Ανάδοχος ο Σάββας Καρακατσάνης.

• Στις 6/5 ο Χρήστος Σέρρας και η σύζυγός του βάφτισαν το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα Ιωάννης.

• Στις 2/5 ο Νικόλαος Στράτος και η σύζυγός του βάφτισαν το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα Λάζαρος.

• Στο Μάζι ο Θωμάς Στράτος και η σύζυγός τους βάφτισαν την κορούλα τους στις 2/5. Όνομα Νεφέλη.

• Στις 7/5 ο Βασ. Τούσιας και η σύζυγός του βάφτισαν στην Ηλιόρραχη το αγοράκι τους. Όνομα Σταύρος.

• Στην Κόνιτσα βάφτισαν στις 7/5 την κορούλα τους ο Ανδρέας και η Βασιλεία Τζιάλλα. Όνομα Ειρήνη.

• Στις 28/5 βάφτισαν στην Κόνιτσα το κορπσάκι τους ο Θεόδωρος και η Αναστασία Μαλάμη. Όνομα Παναγιώτα.

• Στο Καλπάκι βάφτισαν στις 21/5 το κορπσάκι τους, ο Κώστας Τσουμάνης και η Μαργαρίτα Πάντου. Όνομα Δήμητρα.

Αρραβώνες:

Στις 30/4 αρραβωνιάστηκαν ο Θανάσης Ζώτος από τη Δροσοπηγή και η Ουρανία Παπαγεωργίου από το Μοναστηρι.

Γάμοι:

Στις 20/5 έγιναν στην Αθήνα οι γάμοι του Δημητρίου Νανούλη και της Πηνελόπης Γκοτσοπούλου (κόρης της Ανθούλας Γκότζου από την Κόνιτσα).

Στις 3/6 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Ευθυμίου Μούσιου και της Μαρίας Γόνη.

• Στα Άρματα έγιναν στις 11/6 οι γάμοι του Στέργιου Βάρνα - Σγούρου και της Ναυσικής Μπεκιώτου.

• Στις 6/5 έγιναν στα Γιάννινα οι γάμοι του Γρηγόρη Διασπάρη και της Βένης Παπαχρήστου.

Θάνατοι:

Στις 9/4 πέθανε ξαφνικά ο Αντώνης Βασάκος ετών 79 στο Πληκάτι.

• Στις 30/4 πέθανε στην Κόνιτσα η Ναζιμέ Μέτου ετών 93.

• Την 1/5 πέθανε στην Ηλιόρραχη η Ουρανία Κολόκα ετών 75.

• Στην Κόνιτσα πέθανε στις 4/5 η Ανδρομάχη Ηλία ετών 66.

• Στις 11/5 πέθανε στην Αειτόπετρα η Δήμητρα Ντάφλη ετών 75.

• Πέθανε στις 16/5 στην Χαλκιδική και κηδεύτηκε στο χωριό της Κεράσοβο η Πανάγιω Καραγιάννη ετών 97.

• Στις 24/5 πέθανε στην Πηγή η Σεβαστή Δόνουν ετών 91.

• Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στη Στράτσιανη ο Γεώργιος Πούλιος ετών 54.

• Στην Αειτόπετρα πέθανε ο Δημήτριος Δερβένης στις 5/6 ετών 71.

• Στις 12/6 πέθανε στην Αθήνα ο Χρήστος Λάιος ετών 77 από το Αηδονοχώρι.

• Στις 17/6 πέθανε στα Γιάννινα η Πανάγιω Γκουβέλη από το χωριό Πάδες, ετών 102.

• Στις 20/6 πέθανε στη Λάρισα η Βασιλική Βατάλη ετών 81.

• Στην Αθήνα πέθανε στις 21/6 η Ζαυαϊντα Ντάλλα ετών 74.

• Στη μνήμη της αγαπημένης μου μητέρας που έφυγε από κοντά μας στα 67 της χρόνια προσφέρω στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" για ενίσχυση του, 8.000 δρχ.

Αχ. Νάτσης

• Στη μνήμη της Μητέρας τους Δήμητρας που πέθανε στην Κόνιτσα, ο Νίκος και η Μαργαρίτα Φουρτζή και τα παιδιά τους από την Αυστραλία προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 100 δολ. και ευχαριστούν όσους παρευρέθηκαν στην κηδεία.

ΖΩΝΤΑΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

Πέρασε ένας χρόνος, από τότε που φυ- για πάντα από κοντά μας, ο αντιστασια- γής αγωνιστής Καθηγητής - Ιστορικός, και πρόεδρος της Προσφυγιάς, αείμνηστος Γεώργιος Ζωίδης από την Αρίστη του Ζα- ρίου. Παλαίμαχος αγωνιστής της ΕΑΜι- κής Εθνικής Αντίστασης. Η ζωή του ήταν α προσφορά στην Ειρήνη, την Πρόοδο και την υπόθεση του λαού.

Μαρτυρία Γιώργου Ζωίδα

Τα αειτόπουλα των Νεγράδων

Τα χρόνια της Αντίστασης και συγκεκρι- μένα το Δεκέμ- ρη του 1942 οι ανηπειρωτικές οργανώσεις (Πανη- πειρωτική του ΕΑΜ, ορματική Οργά- ωση Ηπείρου των ΚΕ, Πανηπειρωτι- ή Επιτροπή Εθνι- ής Αλληλεγγύης) εγκατέστησαν τις δρες τους στο χωριό Τσεπέλοβο του αγοριού και το Συμβούλιο Περιοχής Ηπείρου της ΕΠΟΝ στο γειτονικό Καπέ- οβο.

Από τα χωριά αυτά τα στελέχη τους με- βαιναν για καθοδηγητική δουλειά στις διάφορες περιφέρειες και οι σύνδεσμοι για τη μεταφορά της αλληλογραφίας και του τύπου.

Το βασικό δρομολόγιο που ακολου- ούσαν τα στελέχη και οι σύνδεσμοι ταν: Τσεπέλοβο ή Καπέσοβο - Βίτσα, αίτω - Σουδενά - Νεγράδες. Κι απ' εκεί νάλογα με την αποστολή τους κατευ- όνονταν: στην Περιφερειακή Πρωγωνί- ο, στην έδρα του 15ου Συντάγματος, την Περιφερειακή Καλαμά, στην Περι- ρειακή Θεσπρωτίας, ακόμα και στην Περιφερειακή και στο 10ο Σύνταγμα ου ΕΛΑΣ της Κέρκυρας.

Μα το δρομολόγιο αυτό δεν ήταν σί- γουρο. Ιδιαίτερα το πέρασμα του δημό- σιου δρόμου κοντά στο χάνι των Νεγρά- δων ήταν επικίνδυνο, γιατί στο χάνι αυτό σύχναζαν χιπλερικοί, Ιταλοί φασίστες ή "Έλληνες" συνεργάτες τους.

Στην αρχή οι υπεύθυνοι των οργανώ- σεων, για να προφυλάξουν τα στελέχη τους, αποφάσισαν να περνούν τη δημο- σιά μόνο τη νύχτα. Αλλά τη νύχτα ο κίν- δυνος ενέδρας ήταν ακόμα μεγαλύτε- ρος.

Και τότε η λύση ήρθε να δώσει ο δασκα- λος του χωριού Νεγράδες, που είναι χρισμέ- νο σ' ένα ύψωμα κοντά στο δημόσιο δρό- μο, μαζί με τα παιδιά των μεγαλύτερων τά- ξεων, που ήταν οργανωμένα στην αντιστα- σιακή οργάνωση "Αειτόπουλα".

Ο δάσκαλος οργάνωσε με τα αειτόπου- λα τη συστηματική παρακολούθηση του δημόσιου δρόμου και ταυτόχρονα καθιέρωσε ορισμένες συνθηματικές φρά- σεις, που χρησιμοποιούσαν τα παιδιά της επιτήρησης, για να ειδοποιούν τα στελέχη και τους συνδέσμους, όταν ο δρόμος ήταν ελεύθερος κι άλλες όταν υπήρχε κάποιος κίνδυνος.

Τις φράσεις αυτές τις ήξεραν οι σύν- δεσμοί ή οι αντάρτες, αλλά δεν τις κα- ταλάβαιναν οι χιπλερικοί ή Ιταλοί φασί- στες. Έτσι, όταν δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος, το αειτόπουλο της υπηρεσίας φώναζε: "Κώστα, φέρε τ' αρνάκια να βοσκήσουν στο λιβάδι". Όταν υπήρχε κίνδυνος, φώναζε: "Πέτρο, διώξε τα κα- τσίκια από το δεντροκήπιο, τρώνε τα βλαστάρια".

Με τον τρόπο αυτό ο δάσκαλος και τα αειτόπουλα πρόσφεραν ανεκτίμητες υπη- ρεσίες στον απελευθερωτικό αγώνα.

Γιώργος Ζωίδης, Καθηγητής-Ιστορικός
Και για την Αντιγραφή,
Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου Συν/χος Δάσκαλος

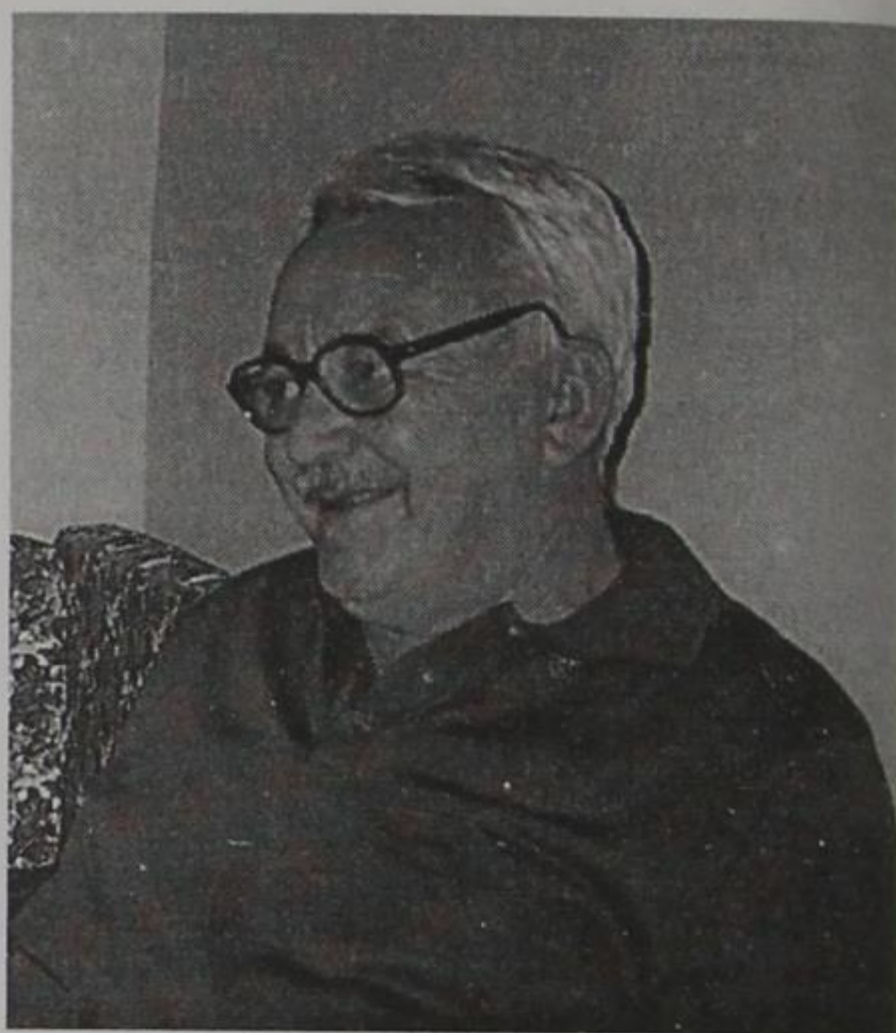
ΘΑΝΑΣΗΣ ΖΟΥΚΗΣ

ΚΑΙ ΝΕΟ ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΟ ΠΛΗΓΜΑ ΔΕΧΤΗΚΕ Η ΟΞΥΑ

Φαίνεται ότι είναι γραπτό της μοίρας μας να μην μπορούμε να απαλλαγούμε απ' τις καθημερινές πολύπλοκες φροντίδες της ζωής. Για τρία συνεχή χρόνια το χωριό μας είναι καταδικασμένο να μην μπορέσει να κάνει ένα ψυχαγωγικό πρόγραμμα ειδικά για τη νεολαία μας που τόσο πολύ αγαπάει το χωριό και όλα, αγόρια - κορίτσια το καλοκαίρι περιμένουν με λαχτάρα νά'ρθουν στο χωριό. Και φέτος τα βλαστάρια του χωριού μας είναι άτυχα και να γιατί. Πρωί-πρωί την Τρίτη 16 του Μάη, ο χάρος βρήκε το χωριό στον ύπνο **ΚΑΙ ΕΚΟΨΕ ΤΟ ΝΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ ΜΑΣ ΝΑΣΙΟΥ ΣΤΑ 62 ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ.**

Ο θάνατός του λύπησε όλο το χωριό κι αυτό γιατί ο Νάσιος ήταν ανοιχτόκαρδος δεν δημιουργούσε προστριβές με κανένα, ήταν άνθρωπος δημοφιλής. Πιστεύω ότι για τα χωριά μας οι άνθρωποι με σωματικές και διανοητικές ικανότητες είναι πολυτέλεια. Οι περισσότεροι (για να μη πω όλοι) είναι ηλικιωμένοι. τόσο οι σωματικές, το ίδιο και οι διανοητικές τους ικανότητες, τους έχουν εγκαταλείψει.

Ο Νάσιος αυτά τα προτερήματα τα είχε και το χωριό περίμενε πολλά απ' αυτόν και θά'κανε πολλά, γιαυτό και ομόφωνα η γενική συνέλευση του συλλόγου μας τον ανέδειξε πρόεδρο της επιτροπής του συλλόγου στο χωριό. Είχε θέληση, οξυδέρκεια σκέψης και ενέργειας. Ο Νάσιος το χωριό δεν το αγαπούσε, το λάτρευε, γι'αυτό και η θέση του στο αξίω-

μα του προέδρου της επιτροπής του συλλόγου στο χωριό για να μην είναι δυσαναπλήρωτη, θα χρειαστεί μια φιλότιμη συλλογική προσπάθεια απ' όλους μας, για να μπορέσει ο σύλλογός μας να συνεχίσει το φιλόπονο έργο του.

Είναι αυτονόητο ότι όλο το χωριό νιώθει τον πόνο της οικογένειάς του και ψυχικά είναι κοντά της.

Αιωνία η μνήμη σου ακριβέ μας Νάσιο.

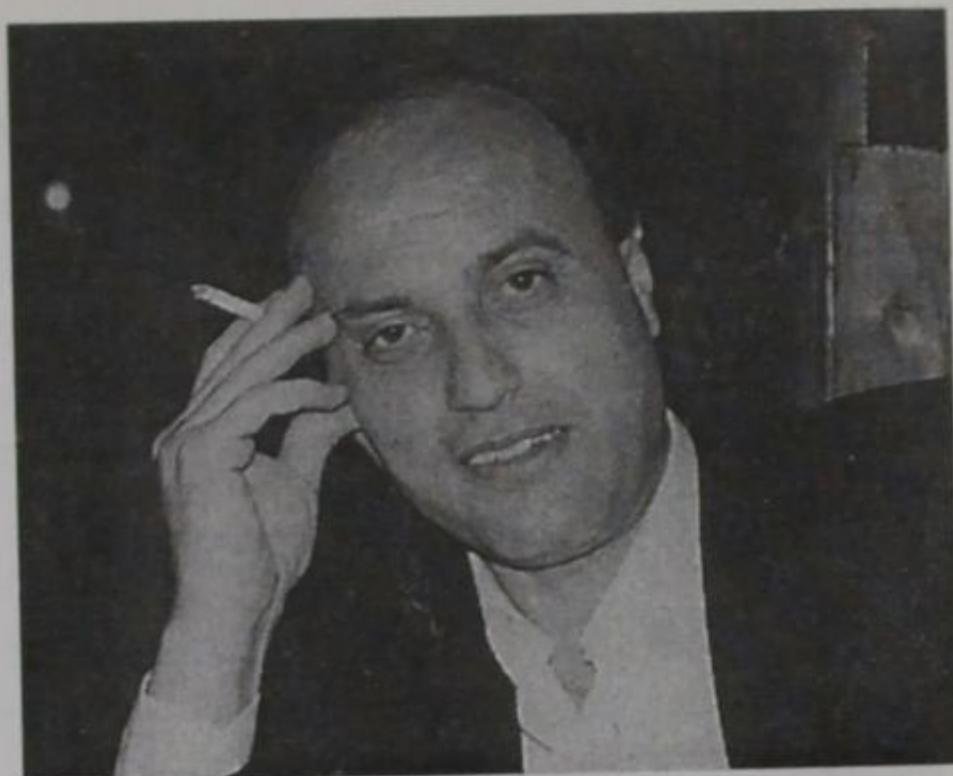
Ας είναι ελαφρύ το χώμα της πατρικής γης που σε σκεπάζει.

Αιωνία σου η μνήμη

Θ.Π.

Στη μνήμη του η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 30.000 δρχ. για να συνεχίσει τη φιλόπονη πατριωτική του αποστολή.

ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΘΑΝΑΣΗ ΠΡΟΚΟΥ

Στις 25 Ιουνίου του 2000 τελέστηκε στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων, στη Μολυβδοσκεπάστη του Δήμου Κόνιτσας, το επίσης Μνημόσυνο του αιμνήστου εξαδέφλου μας, αγαπημένου μας, αξέχαστου φίλου και συγχωριανού μας **ΘΑΝΑΣΗ ΠΡΟΚΟΥ** του Βασιλείου.

Ο αείμνηστος Θανάσης Πρόκος, απέθανε αιφνιδίως στις 30 Ιουλίου 1999 επάνω στο χώρο εργασίας του από οξύ καρδιακό έμφραγμα, σε ηλικία 48 ετών.

Κατά την μακρόχρονη διαμονή του στην φιλόξενη περιοχή της Φραγκφούρτης Γερμανίας, ανέπτυξε πλούσια κοινωνική, πατριωτική και επαγγελματική δραστηριότητα και με τα πλούσια ψυχικά του χαρίσματα έγινε το αγαπημένο παιδί Ελλήνων και Γερμανών στην παραπάνω περιοχή.

Μερικές από τις πλούσιες δραστηριότητές του:

α) Διετέλεσε επί 10ετία Πρόεδρος του Πανσεραϊκού Ποδοσφαιρικού Συλλόγου Φραγκφούρτης, του οποίου ήταν και παίκτης.

β) Υπήρξε ο εμπνευστής της ίδρυσης του Ηπειρωτικού Συλλόγου Φραγκφούρτης Περιχώρων και διετέλεσε Πρόεδρος αυτού επί πενταετίας.

Ο παραπάνω Σύλλογος για να τιμήσει τη μνήμη του και την αξιόλογη προσφορά του σε αυτόν, οργάνωσε στις 6 Νοεμβρίου 1999 ειδική εκδήλωση στην οποία παραβρέθηκε ο Έλληνας Πρόξενος Φραγκφούρτης, οι γονείς και συγγενείς του και σύσσωμος ο απόδημος ελληνισμός της περιοχής. Ακόμη σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό και Μορφωτικό

Σύλλογο Μολυβδοσκεπάστου έχει χρηματοδοτήσει, εις μνήμη του, με το ποσό των 800.000 δρχ. την ανέγερση του Μνημείου Πεσόντων ελλήνων στρατιωτών στη μάχη της Μολυβδοσκεπάστης της 21-27 Νοεμβρίου 1940, που αναγείρεται στο χωριό.

γ) Εκπροσώπησε τον Ηπειρωτικό Σύλλογο Φραγκφούρτης και περιχώρων στο Πανελλήνιο Συνέδριο απόδημου ελληνισμού στη Θεσσαλονίκη το έτος 1997. δ) Γνήσιο Ηπειρωτόπουλο παιδί της ξενιτιάς στάθηκε κοντά στις ανάγκες του χωριού, την Κοινότητα, το Σύλλογο και το Συνεταιρισμό, αρωγός και συμπαραστάτης σε κάθε προσπάθεια ανάπτυξης του χωριού. Λίγες ημέρες πριν το θάνατό του ενίσχυσε οικονομικά, έργα υποδομής στο Λόχο Μπουραζανίου και του Στρατ. Φυλακίου του χωριού.

ε) Ανέπτυξε πλούσια επιχειρηματική δραστηριότητα στην περιοχή Φραγκφούρτης και έγινε σε όλους γνωστός για το εξαίρετο επιχειρηματικό του πνεύμα.

*Αγαπημένε μας ξάδελφε Θανάση!!!
Αλησμόνητε φίλε και συγχωριανέ
μας!!!*

Ένας χρόνος πέρασε από τότε που αναπάντεχα και απρόσμενα έφυγες από

κοντά μας για το αγύριστο ταξίδι της αιωνιότητας και το μεγάλο κενό που μας άφησες, είναι δυσαναπλήρωτο!!!

Η σκληρή και αδυσώπητη μοίρα σε πήρε από κοντά μας και κανένας δεν έχει ακόμη πιστέψει ότι έχεις φύγει έτσι απροσδόκητα.

Σε είχαμε συνηθίσει να σε έχουμε κοντά μας σε κάθε μεγάλη γιορτή, στο Πανηγύρι μας, σε όλες τις εκδηλώσεις του χωριού μας και είναι αδύνατο να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν θα σε ξαναδούμε.

Σε κλάψαμε όλοι στην κηδεία σου και σε συνοδεύσαμε στην τελευταία σου κατοικία με το μοιρολόϊ του ΣΑΒΒΑ ΣΙΑ-

ΤΡΑ, που ράγιζε καρδιές.

Σε έκλαψε και σε κλαίει ένα χρόνο τώρα η χαροκαμένη μάνα σου, ο πατέρας σου, η γυναίκα σου, το παιδί σου ο Τώνης, τα αδέρφια σου, οι συγγενείς και φίλοι σου.

Σε αναζητούν τα δυο μικρά σου αγγελούδια, ο Αλέξης με την Εύη-Αθανασία, που προχθές στο μνημόσυνο βλέποντας την φωτογραφία σου, δεν μπορούσαν να καταλάβουν αν ήσουν μαζί μας ή ψηλά στον ουρανό να τους χαμογελάς.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει της γενέτειράς σου, της Μολυβδοσκεπάστης, που τόσο αγάπησες, και η ΜΝΗΜΗ ΣΟΥ ΠΑΝΤΑ ΑΙΩΝΙΑ!!! Α. Ρ.

Νεκρολογία

Φίλε Βασίλη Οικονόμου, ήθελα πολύ να είμαι κοντά σου να σε αποχαιρετήσω πριν από το μεγάλο ταξίδι της ζωής σου, να σου φέρω λίγο χώμα και λίγα λουλούδια από το χωριό, που τόσο αγάπησες και χάρηκες, όσο κανένας άλλος.

Δυστυχώς δεν κατόρθωσα να πραγματοποιήσω την επιθυμία αυτή. Αγωνίστηκες σκληρά στη ζωή σου, δημιούργησες μια ωραία οικογένεια, και έφυγες με την πλήρη ικανοποίηση ενός καλού οικογενειάρχη. Φίλε, ήσουν η ψυχή του χωριού μας, πρωτοστατούσες σε όλα τα έργα του, τόσο ως Πρόεδρος του Συλλόγου, όσο και ως απλό μέλος. Ακούραστος, αβάρετος, γεμάτος καλοσύνη και ανθρωπιά. Αγάπησες το χωριό πολύ, αλλά είναι αλήθεια ότι αγαπήθηκες και απ' όλο το χωριό. Η φωνή δεν θα ακούγεται πια από την μια άκρη του χωριού ως την άλλη, αλλά η ψυχή σου θα φτερουγίζει αναμεσά μας. Φίλε Βασίλη, πέρυσι τέτοια εποχή, είμασταν στο αγαπημένο μας χωριό (Αγία Βαρβάρα) Κόνιτσας και ένα απόγευμα πίναμε καφέ στη βεράντα του σπιτιού σου και είχαμε συζήτηση για το μέλλον του χωριού. Εγώ υποστήριζα ότι όταν με το καλό η δική μας γενιά φύγει το χωριό θα ερημώσει. Εσύ είχες αντίθετη γνώμη και υποστήριζες με πάθος ότι θα έρχονται τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας. Εύχομαι να δικαιωθείς και αυτό θα είναι μια παρακαταθήκη για όλους τους νέους και ιδιαίτερα για τους δικούς σου ανθρώπους. Θα χαίρεσαι και θα χαιρόμαστε να βλέπουμε ανοιχτό το σπίτι σου, που με τόσο κόπο και μεράκι έφτιαξες μαζί με την αγαπημένη σου σύζυγο Μαρία που ήταν πάντα κοντά σου.

Καλό ταξίδι φίλε μου και ας είναι ελαφρό το χώμα της Αττικής που σε σκεπάζει.

Νώντας Κοκοβές

Αγία Βαρβάρα Κόνιτσας, 6-7-2000

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Κατάσταση βιβλίων Επαρχίας Κόνιτσας

- ΣΤΑΥΡΟΥ ΓΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, Ιερά Βασιλική Κονίτσης
 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου -
 Η ιστορία της και η λαογραφία.
 ΧΑΡΑΛ. ΡΕΜΠΕΛΗ, Κονιτσιώτικα
 ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΠΑ, Αντάμωμα με πατρογονικούς αντί-
 λαλους της Πυρσόγιαννης
 ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΑΣΙΝΟΥ, Έθιμα Χριστουγέννων και Πρω-
 τοχρονιάς της επαρχ. Κόνιτσας.
 ΑΡΜΟΛΟΙ 1976-80.
 Β. ΔΗΜΟΥ, Η Ιερά μονή των Ταξιαρχών Γκούρας
 ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ, Οι Ορεινές Κοινότητες της Βό-
 ρειας Πίνδου
 1. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΚΟΥΤΟΥ, Τα μαθητικά μου χρόνια στην
 Κόνιτσα 1951-1957
 10. ΚΩΣΤΑ ΝΤΟΥΛΑ, Μανουσάκια από την Ήπειρο
 11. ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΟΥΣΙΟΥ, Η Ιστορία του χωριού μου (ΜΟ-
 ΛΙΣΤΑ)
 12. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ, Η Ιερά Μονή Στομί-
 ου Κονίτσης
 13. ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΓΚΑΤΖΟΥΓΙΑΝΝΗΣ, Το χωριό Ζέρμα (ΠΛΑ-
 ΠΑ) Κόνιτσας Ηπείρου
 14. ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΑΔΟΓΙΑΝΝΗ, Η Κόνιτσα ως υλικό ιστορίας
 και πρότυπο ύφους, στα γραπτά του Γιάννη Λυμπερό-
 πουλου.
 15. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΚΡΗ, ΦΟΥΡΚΑ, Το Μαγευτικό χωριό
 της Πίνδου
 16. ΣΩΤΗΡΗ ΤΟΥΦΙΔΗ, Η Κόνιτσα και τα χωριά της
 17. ΜΙΧΑΗΛ ΦΙΛΙΟΥ, ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟ, Ιστορικά - Λαο-
 γραφικά στοιχεία
 18. ΣΩΤΗΡΗ ΤΟΥΦΙΔΗ, Ο Αώος και η Φύση του (περιηγητι-
 κό)
 19. ΠΑΝΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, Σύντομο ιστορικό της Κό-
 νιτσας
 20. Α΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ, Η επαρχία Κόνιτσας
 στο χώρο και στο χρόνο
 21. ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΓΚΟΥΤΟΥ, Μολιστινά
 22. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ, Βιώματα - Αναμνήσεις από
 την Πουρνιά Κόνιτσας
 23. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ "Ο ΑΩΟΣ", Μνήμη της Πο-
 λιτείας
 24. ΠΕΤΡΟΥ ΦΡΟΝΤΖΟΥ, Η παιδεία στην Πυρσόγιαννη επί
 Τουρκοκρατίας
 25. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΠΑ, Πυρσόγιαννη "Βιώματα-ιστορία-πα-
 ράδοση".
 26. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΠΑ, Σεργιάνισμα στους χώρους της
 Πυρσόγιαννης
 27. ΜΟΥΡΕΧΙΔΗΣ Π. ΒΑΓΕΝΑΣ Γ., Κόνιτσα (Φωτ. Λεύκωμα)
 28. ΠΡΕΣΒ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ, Το Λισκάτσι Κονίτσης "Α-
 σημοχώρι"
 29. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, Οδοιπορικό στη χα-
 ράδρα του Αώου
 30. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ, Σελίδες από την ιστορία της
 Κόνιτσας
 31. ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, Το Κεράσοβο "Λαο-
 γραφία και έθιμα".
 32. ΒΑΣ. ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ - Ν. ΡΕΜΠΕΛΗ, Ιστορία της Βούρ-
 μπιανης
 33. ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ, Η Επαρχία
 Κόνιτσας στο χώρο και στο χρόνο (1996)
 34. ΠΡΕΣΒ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ, Μοναστήρια της Επαρχίας
 Κονίτσης
 35. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, Χορός και Κοινωνία
 "Κόνιτσα 1994"
 36. ΠΡΕΣΒ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ, Γνωριμία με την Επαρχία
 Κόνιτσας
 37. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΚΟΥΤΟΣ, Εικόνες από την Επαρχία Κονί-
 τσης
 38. ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, Χαράδρα Αώου
 39. ΧΡΗΣΤΟΥ ΕΞΑΡΧΟΥ, Η Φούρκα της Ηπείρου (Ιστορία-
 Λαογραφία)
 40. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΚΟΥΤΟΥ, Γανναδιώτικη (Ιστορικά-Λαο-
 γραφικά στοιχεία)
 41. ΝΙΚΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ, Οξυά - το χωριό μου
 42. ΤΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗ, Η Κόνιτσα που έσβησε
 43. ΠΑΝΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, Ορεινοί και μεθόριοι
 44. ΚΙΤΣΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ, Χιοναδίτες ζωγράφοι
 45. ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ., "Το χρονικό της Καλλιθέας" (Εθν. Α-
 ντίσταση)
 46. ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ., "Αγώνες και θυσίες" (Εθν. Αντίσταση)

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ

Γιάννη Λυμπερόπουλου

- Παζαριού Ανατομή
- Ουρλιαχτό
- Βασικοί αναπτυξιακοί στόχοι
- Ορεινοί και μεθόριοι
- Αναζητώντας τις καταβολές
- Η γούρνα που κόχλαζε
- Το Κεράσοβο
- Συμβολή εις την μελέτην των εταιρειών HOLDINGS
- Η Κόνιτσα και η ελληνική γλώσσα
- Μικρό Ιστορικό των σεισμών στην Κόνιτσα
- Οι Μπέρκοι
- Πινακοθήκη Κονιτσιωτών Ζωγράφων
- Πρόταση για επιβίωση Επαρχίας Κόνιτσας
- Ανίχνευση της Αρχαιολογικής ταυτότητας της Κόνιτσας
- Ποιότητα ζωής στην Κόνιτσα

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Φουρτζής Νικ. Αυστραλία Δολ.	50	Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα	2.000
Καρράς Κων/ Βενιζουέλα Δολ.	100	Κίτσιος Ιωαν. Αθήνα	2.000
Κουρούτη Άννα Αυστραλία Δολ.	60	Κωτόπουλος Στ. Αθήνα	5.000
Δάψης Ευάγγ. U.S.A. Δολ.	100	Ζούκης Μαργ. Αθήνα	3.000
Αναγνώστου Δημ. Αυστραλία Δολ.	50	Βασιώτη Αικ. Αθήνα	2.000
	Δρχ.	Πορφύρης Σπύρος Αθήνα	2.000
Σπύρου Γεωργ. Γερμανία	10.000	Μήτσης Δημ. Αθήνα	5.000
Μίσσιος Αθαν. Γερμανία	30.000	Μπαλτογιάννη Ευγενία Αθήνα	2.500
Μήτσιου Ανδρέας Γερμανία	6.000	Παναγιωτίδης Δημ. Αθήνα	2.500
Μωυσίδης Χρ. Γερμανία	6.000	Παππάς Γεώργ. Αθήνα	5.000
Στέρτος Ιωάν. Γερμανία	5.000	Λάζος Αθαν. Αθήνα	2.000
Στεφανή Κατερίνα Γερμανία	6.000	Γεράσης Σπυρ. Αθήνα	2.500
Ντίνης Θεοφ. Γερμανία	15.000	Νάτσης Αχιλ. Αθήνα	4.000
Αθανασίου Χρ. Γερμανία Μάρκα	80	Πίσπας Ηλίας Πειραιάς	2.000
Γκότζος Βασ. Ελβετία Φράγκα	200	Γεωργιάδης Χαραλ. Γιάννινα	2.500
Βαζούκης Θ. Δημ. Αθήνα	5.000	Πέτσιος Αντ. Γιάννινα	2.500
Ντίνης Φανής Αθήνα	5.000	Σίμος Αλκιβ.	2.500
Λάππα Εριφύλη Αθήνα	5.000	Σταυρίδης Ιωάν. Γιάννινα	5.000
Τζήμος Ηλίας Αθήνα	2.000	Παπαθεμιστοκλέους Χρ. Γιάννινα	2.000
Μακαρίου Αντιγ. Αθήνα	3.500	Ζήδρου Δήμητρα Γιάννινα	2.500
Αθανασιάδης Δημ. Αθήνα	2.000	Δήμος Στεφ. Γιάννινα	2.000
Σταμπολτάς Σωτ. Αθήνα	2.000	Παπανώτης Θωμάς Γιάννινα	5.000
Ανδρεάδης Χρ. Αθήνα	2.000	Βασιλάκος Αθαν. Γιάννινα	7.000
Παπασπύρου Φωτ. Αθήνα	2.000	Παππάς Ιωαν. Γιάννινα	3.500
Πρωτοσύγγελος Λουκ. Αθήνα	3.000	Γαράφα Χαρά Γιάννινα	3.500
Παπακώστα Ευδοξία Αθήνα	2.000	Παπαευσταθίου Ευστ. Γιάννινα	2.000
Κούκης Παναγ. Αθήνα	8.000	Λαμπρίδη Αλεξ. Γιάννινα	2.000
Φράγκος Χρ. Αθήνα	3.000	Κίγκα Ευθαλία Γιάννινα	2.000
Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα	5.000	Λαζαρίδης Κων. Γιάννινα	3.000
Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	2.000	Ξάνθος Αποστ. Γιάννινα	2.000
Στεργίου Δημ. Αθήνα	2.500	Σουτόπουλος Γεωργ. Γιάννινα	2.000
Δούκας Κώστας Αθήνα	5.500	Σκουφίας Δημοσθ. Γιάννινα	2.000
Κορτσινόγλου Αναστ. Αθήνα	2.000	Σχίζα Μαίρη Γιάννινα	2.000
Κόφας Ελευθ. Αθήνα	2.000	Μπουζούλα Μαρία Γιάννινα	2.000
Παπαγεωργίου Βασ. Αθήνα	2.000	Μαρκόπουλος Σπύρος Γιάννινα	3.000
Πολίτης Αγαθ. Αθήνα	2.000	Τζάλλας Ευάγγ. Γιάννινα	2.000
Κελεριάν Αθαν. Αθήνα	2.000	Τζιόβας Φρίξος Γιάννινα	5.000
Σδούκου Μαρία Αθήνα	2.000	Αναγνώστου Ιωάννης Γιάννινα	3.000
Ντίνης Παναγ. Αθήνα	2.000	Μουδόπουλος Ευάγγ. Γιάννινα	3.000
Στράτος Μιχ. Αθήνα	8.000	Λάμπρου Γεωργ. Γιάννινα	3.000
Καλλιντέρης Παναγ. Αθήνα	4.000	Τετραδη Μαργ. Θεσ/νικη	2.000
Δούκας Ηλίας Αθήνα	5.000	Κούνδουρου Ελένη Θεσ/νικη	2.000
Παππάς Βασ. Αθήνα	5.000	Καρβέλης Επαμ. Θεσ/νικη	2.000
Ντίνη Ευσταθία Αθήνα	6.000	Αθανασίου Κων. Θεσ/νικη	5.500
Στέρτσου Ανθούλα Αθήνα	5.000	Μηλιώνη Αικ. Θεσ/νικη	2.000
Βανούσης Φρίξος Αθήνα	2.000	Πανταζίδης Ευστ. Θεσ/νικη	5.000
Ζώης Σπύρος Αθήνα	2.500	Μήτσης Κώστας Θεσ/νικη	3.000
Ζώης Κώστας Αθήνα	2.500	Μήτση Θεοδώρα Θεσ/νικη	3.000
Χατζή Ευαγγελία Αθήνα	2.500	Παπαχρήστου Χρ. Θεσ/νικη	6.000
Κίτσιος Κ. Δημ. Αθήνα	5.000	Αραμπατζής Δημ. Θεσ/νικη	2.000
Παγούνης Γεωργ. Αθήνα	4.000	Μπούζιου Γεωργία Θεσ/νικη	5.000
Γεωργιάδου Φρόσω Αθήνα	3.000	Καπρίνης Γεωργ. Θεσ/νικη	2.000
Γεωργιάδου Σάκη Αθήνα	3.000	Σταυρίδη Βικτωρία Θεσ/νικη	2.000
Ξύδη Άσπα Αθήνα	3.000	Γκούντας Πασχ. Θεσ/νικη	3.000
Κιτσαντά Ελευθερία Αθήνα	2.000	Λάππας Γεωργ. Θεσ/νικη	2.000
		Νικόπουλος Αντ. Θεσ/νικη	2.000

κοπούλου Αριστούλα Θεσ/νικη	2.000	Χατζηεφραιμίδης Σάβας Κόνιτσα	2.000
ώτζης Φωτ. Θεσ/νικη	5.000	Στέφου Κων. Κόνιτσα	2.000
ύμα Αγόρω Θεσ/νικη	4.000	Χούσος Κων. Κόνιτσα	2.000
ύνης Χρ. Θεοτ.όκος	3.000	Κήτας Γεωργ. Κόνιτσα	2.000
ιππας Δημ. Ηλιόραχη	3.000	Διαμάντη Ευανθία Κόνιτσα	2.000
ιρράς Τάσιος Ηλιόραχη	2.000	Γορίτσα Χριστίνα Κόνιτσα	2.000
άρχου Αθαν. Πηγή	2.000	Νάσιας Βασ. Κόνιτσα	2.000
κόλας Γεωργ. Κλειδωνιά	5.000	Πήλιας Αλέξης Κόνιτσα	5.000
άνης Ηλίας Μολυβδοσκεπάστη	2.000	Μπούνας Ευάγγ. Κόνιτσα	3.000
παιούτης Ευάγγ. Μάζι	2.000	Γιαννάκης Χρ. Κόνιτσα	2.000
ιζούκης Θωμάς Νικάνορας	3.000	Χουλιάρης Παύλος Κόνιτσα	2.000
ήμος Ηλίας Πηγή	2.000	Ζωγράφου Άννα Κόνιτσα	2.000
άγκας Βασ. Ζέρμα	4.000	Ηλίας Κώστας Κόνιτσα	5.000
όσκας Γιάννης Πάδες	5.000	Ζώης Δημ. Κόνιτσα	2.000
ίππας Κώστας Καλλιθέα	2.000	Κακαράντζας Αθαν. Κόνιτσα	2.000
πσώτας Χρ. Λαγκάδα	2.000	Βλάχος Σόλων Κόνιτσα	3.000
εργίου Κώστας Καστανέα	2.500	Μπιδέρης Αντ. Κόνιτσα	2.000
τίνος Λάμπρος Καλλιθέα	2.000	Κρυστάλλης Στ. Κόνιτσα	2.000
δάμος Κων. Ζέρμα	2.000	Παπαδήμας Νικ. Κόνιτσα	3.000
ασούλης Αναστ. Κεφαλοχώρι	3.000	Ιερ. Οικονόμου Αθαν. Κόνιτσα	3.000
ρ. Ριστάνης Στ. Κεφαλόβρυσο	4.000	Μαλάμης Ιωαν. Κόνιτσα	2.500
ιστάνης Αποστ. Μολυβδοσκεπάστη	4.000	Βανδέρας Δημ. Κόνιτσα	10.000
κάσιος Μιχ. Πυρσόγιαννη	2.000	Ιερ. Καλλιντέρης Χρ. Κόνιτσα	3.000
ωστάκης Αθαν. Ελεύθερο	2.000	Μπόμης Ευάγγ. Κόνιτσα	2.000
ιάκκας Γεωργ. Αμάραντος	5.000	Χαλούλος Πέτρος Κόνιτσα	5.000
εολόγου Ηλίας Πληκάτι	2.000	Κυρίτσης Σωτ. Κόνιτσα	3.000
απασπύρου Βασ. Αετόπετρα	2.000	Σιάμος Παντ. Κόνιτσα	2.000
ρόκος Βασ. Καλλιθέα	2.000	Νάτσης Βασ. Κόνιτσα	3.000
τράτος Ιωαν. Καβάσιλα	2.000	Κήτας Βασ. Κόνιτσα	2.000
σουμάνης Ηλίας Τσεπέλοβο	2.000	Γουσγούνης Ιωαν. Κόνιτσα	2.000
ήτσια Φαίδρα Νικάνορας	2.500	Κεφάλα Σταυρούλα Κόνιτσα	4.000
πανός Αθαν. Πηγή	2.500	Θεοδώρου Άννα Κόνιτσα	2.000
ρ. Δόνος Ευάγγ. Πηγή	2.000	Ράγγα Αντωνία Κόνιτσα	2.000
ηπλιάγκας Ιωαν. Πηγή	2.000	Τσιρώνης Μίμης Κόνιτσα	2.000
ιάκκας Ιωαν. Πάδες	2.000	Ζήδρος Κ. Βασ. Κόνιτσα	5.000
Ιορφύρης Αθαν. Οξυά	2.000	Ντάφλης Γιάννης Κόνιτσα	10.000
ηπαλτογιάννης Φωτ. Πεδινή	2.500	Παπασπύρου Νικήτας Κόνιτσα	6.000
αραγιάννης Νικ. Δίστρατο	3.000	Λυμπερόπουλος Νικήτας Χαλκίδα	2.000
ηπριασούλης Δημ. Κόνιτσα	5.000	Ζήκας Αντ. Κορωπί	2.000
ήρας Δημ. Κόνιτσα	2.000	Ράππος Νικ. Καματερό	2.000
έγιος Παναγ. Κόνιτσα	2.000	Εξάρχου Γιάννης Φιλιάτες	2.000
υρίτσης Κων. Κόνιτσα	3.500	Πήχας Βασ. Κιάτο	2.000
πέλλας Χρ. Κόνιτσα	2.000	Ευαγγέλου Δημ. Κρήτη	5.000
ήτας Θεόδ. Κόνιτσα	2.000	Τσίτσος Γεωργ. Πάτρα	15.000
Εξάρχου Σταυρούλα Κόνιτσα	4.000	Ριστάνης Ελευθ. Ελευθερούπολη	2.000
Εξάρχου Σοφία Κόνιτσα	2.000	Μπανάς Γεωργ. Δράμα	10.000
ρούσης Νικ. Κόνιτσα	2.000	Παπαγιαννόπουλος Βασ. Βόλος	2.500
ρούση Αριστέα Κόνιτσα	2.000	Μπελθικιώτη Παναγ. Αμύνταιο	2.000
λάλιακας Παύλος Κόνιτσα	2.000	Βαζούκης Α. Δημ. Αίγιο	5.000
Εξάρχου Αλέκος Κόνιτσα	2.000	Πάντου Ελευθερία Κέρκυρα	2.000
Μιχαλόπουλος Χαραλ. Κόνιτσα	5.000	Μπιλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη	2.000
ρασούλης Χ. Κων. Κόνιτσα	2.000	Πλατής Θωμάς Αλεξάνδρεια	3.000
Ταπαχρήστος Ανδρ. Κόνιτσα	2.000	Μάπας Σωτ. Αίγνα	2.500
Στεφάνου Λαζ. Κόνιτσα	2.000	Κατής Νικ. Αλεξάνδρεια	10.000
Κέντρο Νεότητας Κόνιτσα	2.000	Κασκαβέλης Αθαν. Λάρισα	2.000
Ευαγγέλου Ευάγγ. Κόνιτσα	5.000	Σοϊλού Σελήμ Κομοτηνή	2.000
Ψαϊτανίδης Στ. Κόνιτσα	2.000	Ξηρομερίτη Ελένη Κατερίνη	10.000